Faili meçhullerin araştırılmasını kimler engelledi?

Cinayetlerde ölüm üçgenleri

■ Haberi 4.sayfada

▼ Meclis Faili Meçhul Cinayetleri Araştırma Komisyonu raporunu açıklarken, bazı üyelerinin "Bir yerden sonra araştırmamızı sürdüremedik, sanki bir kuvvet engelledi" şeklindeki açıklamaları adeta duyulmadı. Kimdi bu güçler? Nasıl ve hangi yetkiyle engellemişti bu araştırmayı? Aslında raporda, 'faili meçhul' cinayetlerin araştırılmasını hangi güçlerin engellediği belirtiliyordu.

■ Haberi 4.sayfada

SÖZ

HAFTALIK HABER YORUM DERGİSİ

1995 1 Mayıs'ının temel hedefleri; "bağımsızlık, barış, demokrasi için birlik, mücadele, dayanışma" olarak belirlendi.

Milli maç kutlamalarında kan aktı: 5 ölü

1 Mayıs'ta barış aksın!

Dikkat edin bu tipe! O milli maçın galibiyetini kutlamıyor, yarınınızı tehdit ediyor.

Alanlara çağrı

▼ Bu yılki1 Mayıs kutlamalarının hemen öncesine gelen İsviçre-Türkiye futbol maçından sonra yapılan çılgınca gösterilerde silahlar atıldı, trafik kazaları oldu ve kan döküldü. Şövenist gösterilere sahne olan bu kutlamalara bakınca 1 Mayıs'ta "barış aksın" dileğinde bulunmak daha bir anlam kazandı.

■ Haberi 6, 7 ve 8. sayfalarda

Çocuklar keşke yenilseydiniz de o insanlar yaşasaydı

▼ Muhteşem bir futbol maçından sonra, sokaklar adeta milliyetçi bir histeriye tutuldu. Gökyüzüne onbinlerce mermi sıkıldı. Bozkurt işareti yapan MHP'liler tüm yurtta "terör" estirdi. Gösteriler sırasında 5 kişi vurularak öldü, 11 kişi de yaralandı. "Kutlama" gösterilerine bazı polisler de katıldı. Medyanın büyük bölümü o gün sokaklardan farksızdı. Aşağılık kompleksi dışa vurdu..

■ Haberi 12 ve 13. sayfalarda

Ruanda, Kızılmaske ve beyaz adamın düzeni

■ HABERİ 24. SAYFADA

Savaşla elele kampanyası mı?

■ HABERİ 5. SAYFADA

Miliyet nereye koşuyor?

■ HABERİ 2. SAYFADA

● TARİH: 29 NİSAN 1995 ● SAYI: 11 (1.BASKI) ● FİYATI: 40.000 TL (KDV DAHİLDİR) ● ALMANYA 4 DM ● İSVİÇRE 4 Sfr ● FRANSA 14 FF ● İNGİLTERE 1.7 £ ● HOLLANDA 5 Hfl ● AVUSTURYA 28 AS ● ABD 3 $

Milliyet nereye koşuyor?

"Necip Türk Basını"nda ortalık yine toz duman içinde. Göz gözü görmüyor. Abdi İpekçi'nin "ciddi ve demokrat gazetecilik" mirasını, Koç Holding taşeronu Aydın Doğan, "gazeteci" Doğan Heper ve eski solcu Umur Talu yönetimlerinde tüketen Milliyet zor durumda. Ahmet Altan'ın "Atakürt" başlıklı yazısı nedeniyle işinden kovulması, ardından da "romantik isyancı" Can Dündar ile yazıişleri müdürlerinden Alev Er'in istifaları, herşeyin üzerine tuz biber ekti!

Aslında Milliyet, son 5–6 yıldır sağ çizgisini çok tutarlı bir biçimde sürdürüyor. Belki de sağa kayışın ilk sinyalleri, akademist/hukukçu Çetin Yetkin'in ince eleyip sık dokuyarak hazırladığı ve bu konuda bilinen bütün doğruları yıkabilecek Kıbrıs Dosyası'nın Milliyet'te yayınlanmamasıyla ortaya çıkmıştı. Çetin Yetkin, gazeteden ayrıldı ve akademik hayata döndü.

Peşinden Aralık 1990 toplusözleşmesi geldi. Türkiye Gazeteciler Sendikası (TGS) İstanbul Şubesi çatısı altında toplanan gazeteciler, basının 1995'de geleceği durumu, 1989–1990 yıllarında saptamışlardı ve bunu önlemek için basın mensuplarını uyarmaya çalışıyorlardı. Toplusözleşmenin imzalanmasının ardından basında ilk tasfiyeler, Milliyet'te başladı. Aydın Doğan'ın emirlerini birebir uygulayan Genel Müdür Kemal Kınacı ile kendileri de TGS yüneticiliği yapmış bazı "gazeteciler" in hazırladıkları listeler doğrultusunda aydın/demokrat/solcu gazeteciler Milliyet'ten kovuldular. Zaman içinde Milliyet'te en az üç toplu tasfiye daha yapıldı. Sıra, TGS'nin Milliyet'ten kovulmasına gelmişti. İdare, matbu istifa dilekçeleri hazırladı, noter masrafını bu dilekçelere iliştirdi ve "gazete dışında kurt, gazete içinde kuzu" gazeteciler, paşa paşa 8. Noter'e gidip TGS'den istifa ettiler.

Doğan'ın yükselişi

Bütün bunlar olurken, Allah mı yoksa Koç Holding mi bilinmez, Aydın Doğan'a yürü ya kulum demişti!.. Düne kadar bir Sirkeci esnafı olan Aydın Doğan, turizmle de uğraşan büyük bir işadamıydı artık. Başbakanlıktan Cumhurbaşkanlığı'na yürüyen Turgut Özal, Doğan'a Alternatif Bank'ı kurma izni verdi. Bayilikten, turizmcilikten ve basından kazandığı paralarla (!) Doğan, artık bankacı da olmuştu. Oysa işten kovulan gazetecilerin ellerine tutuşturulan metinlerde Milliyet gazetesinin içinde bulunduğu "ekonomik zorluklar"dan dem vuruluyordu.

Taha Akyol, Yavuz Donat, Coşkun Kırca gibi sağcılar ile sağa mı sola mı baktıkları belli olmayan Ali Sirmen, Oktay Akbal, Yalçın Doğan, Osman Ulagay gibi Cumhuriyet'çiler, yazar olarak Milliyet'e dolduruldu. Eski Tercüman'cı ve İstanbul Valisi Hayri Kozakçıoğlu'nun eski basın müşaviri Taner Atilla, Milliyet Haber Ajansı (Mil–Ha) Genel Müdürü yapıldı.

Milliyet bir türlü 300–350 binlik geleneksel tirajın üzerinde bir yere oturamadı. "Milliyet'in tirajına destek olur" diye Kanal D'yi kurdu Aydın Doğan; olmadı, sattı. Dışbank'ı aldı. Bir şeyler yine eksikti. Bir gün Doğan'ın Hürriyet'i de satın aldığı açıklandı. Haber "bomba gibi" patladı. Havada yanıtı verilmeyen bazı sorular uçuştu; yeterli parası var mıydı? Yoksa Hürriyet'i almak için parayı Koç Holding mi bastırmıştı? Dedikoduların biri bir paraydı…

Milliyet
BASINDA GÜVEN
EĞİTİM İŞİNİ MİLLİYET BİLİR
Anadolu Liseleri ve Kolejler DENEME SINAVI
MİLLİYET OKURLARINA
Sınıra 3. göz
Suriye sınırından sonra, Mehmetçik'in etten duvar ördüğü Kuzey Irak da elektronik ağla donatılıyor
Neler var?
Nasıl işleyecek?
Org. Karadayı: Hesap veririm
Gorbi'yi kızdıran sorular
Savaş mı, barış mı?
BUGÜN
İkisi de yanlış
Devlet gölgesi borsayı karartı
İMKB'ye İslami doping
Sabancı'nın KentSA keyfi
Cerrahpaşa'ya yeni umut
Çay bahçesine bomba: 3 yaralı
Yardım yağıyor
Mehmetçik'le Elele Kampanyası'na VakıfBank aracılığıyla katılım, desteğinizi %60 arttırınız

Miliyet 25 Nisan 95 tarihli sayısında birinci sayfadan yayımladığı yazıyla durumu kurtarmaya çalıştı

Bu arada, Aydın Doğan Kasım 1994'de Milliyet'te ani bir yönetim değişikliği yaptı. 2.5 yıllık Genel Yayın Yönetmeni Umur Talu, bir gecede görevden alındı ve yerine hiçbir "gazete mutfağı deneyimi" olmayan Ufuk Güldemir paraşütle indirildi. Bülent Tanla ve Canan Barlas'ın Doğan'a yaptıkları markaj tutmuştu.

Güldemir, Cumhuriyet'in Ankara Bürosu'nda muhabir olarak çalışırken, ABD Büyükelçiliği Siyasi İşlerden Sorumlu müsteşarlarından Dan Newberry ile "yakın dost" olmuştu. Beraber ava bile giderlerdi. (Güldemir'in Kanat Operasyonu ve Çevik Kuvvet'in Gölgesi'nde adlı kitaplarına Newberry'nin "yoğun katkısı" olduğu söylenir.)

Ankara'dan Büro Şefi Yalçın Doğan'dan kaçan Güldemir, İstanbul'a sığındı. Emine Uşaklıgil, Hasan Cemal, Okay Gönensin üçlüsünün Cumhuriyet'i "ele geçirmesinin" ardından Washington'a atandı.

Washington'daki Yabancı Basın Derneği'nde Güldemir, "uyumsuz" ve "garip" bir Türk gazeteci olarak tanınıyordu.

Orada gazeteci arkadaşlarına "kazık" attı. Sedat Ergin ve Turan Yavuz'un haberlerini "çaldı". Bu olay kavgalara neden oldu. Aldırmadı.

Cumhuriyet batma noktasına gelince Türkiye'ye döndü. Hasan Cemal ve Okay Gönensin eski adamları Ufuk'u Sabah'a aldırtamadılar. Hürriyet'e girmesi de mümkün değildi; Ankara Büro Şefi Sedat Ergin'in kesin vetosu vardı. Televizyonları denedi; Inter Star'daki Haber Müdürü Yardımcılığı'ndan Show TV Haber Müdürlüğü'ne geçti. Oradan da Milliyet'in en tepesine. İlk istifa eden Turan Yavuz'du.

Milliyet'teki bunalımda ise istifa eden son kişi, Ufuk Güldemir oldu. Kolay değil Aydın Doğan'ın emirlerini, Ahmet Altan'a Güldemir tebliğ etmek zorunda kalmıştı. İşin altında ezilmişti açıkçası. İki gün pazarlık etti Aydın Doğan ile ama, adam "Nuh diyor peygamber demiyordu". Doğan, zaten bir süredir sağda solda "Yahu, Genel Yayın Yönetmeni yaptıysak gazetenin tapusunu vermedik ya" deyip duruyordu.

(Ah, şu Levent'te aldığı bahçe içindeki evin borçları olmasaydı!)

Garipler gazetesi

"Vahşi kapitalist" bir patron; Aydın Doğan; üstelik eski MHP'li, ANAP dönemi Kültür Bakanı ve şu anda Cumhurbaşkanlığı'nın Türki Cumhuriyetler'den sorumlu başdanışmanı Namık Kemal Zeybek ile akrabalık ilişkisi de var. Zeybek ona, Doğan abi, der.

Sağcı bir yazarlar grubu ve hala Abdi İpekçi döneminin Milliyet'inde yaşadıklarını sanan Hasan Pulur ve Sami Kohen gibi eskiler. Bir garip eski Cumhuriyetçi yazarlar. Toplu tasfiyelerde ve yazar kovulmalarında hep tatilde olan "sıkı sosyal–demokrat" bir başyazar; Altan Öymen (Eşinin by–pass ameliyatı masraflarını Aydın Doğan üstlenince Milliyet'e geri döndü). Bunların üzerine ABD Dışişleri Bakanlığı'na yakınlığıyla tanınan bir Genel Yayın Yönetmeni; Ufuk Güldemir. Bir yanda Milliyet'te yayınlanan "Atakürt" başlıklı yazı, diğer yanda aynı patronun gazetesi Hürriyet'te yürütülen "Mehmetçik'le elele" kampanyası.

Bir yanda Ahmet Altan'ın kovulmasını ve Can Dündar'ın istifasını dikkat çekecek şekilde (!) gündemden indirmeyen Sabah, Yeni Yüzyıl ve ATV, diğer yanda "Cezası ne olursa olsun Çetin Altan'a –belki de bütün Altanlar'a– üç tokat atmayı" ahdeden MHP'li Ortadoğu gazetesi yazarı Altemur Kılıç..

Belki de tek doğruyu Söz'e verdiği demeçte Ahmet Altan söylüyor: "Devletin, medyanın ve toplumun bir kesimi çıldırmış."

Aydın DOĞAN

Ahmet ALTAN

Ufuk GÜLDEMİR

Can DÜNDAR

SÖZ'DEN

Bir toplatma kararının anlamı

Söz ve Express'in geçen haftaki sayıları İstanbul 3 Numaralı Devlet Güvenlik Mahkemesi (DGM) kararıyla toplatıldı. Bu kararı hukuk zemininde tartışmaya imkan yoktur. Çünkü karar hukuki değil siyasidir. Bu kararda hukukun değil, siyasetin yasaları belirleyici olmuştur.

Söz ve Express'in geçen hafta yaptıkları ortak haber "Ahmet Altan olayı"dır. Express, Altan'ın işten atılmasına neden olan "Atakürt" başlıklı köşe yazısının tam metnini yayımladı. Biz de Altan'la yaptığımız söyleşinin yanısıra sözkonusu yazısının küpürünü bastık. Her iki dergide de Altan'ın yazısına ilişkin hiçbir yorum yapılmadı. Buna karşın yazıyı yayımlayan Milliyet gazetesi hakkında toplatma kararı ver(e)meyen DGM yargıçları, açık bir çifte standart örneği sergileyerek Söz'ü ve Express'i toplattılar.

DGM'nin toplatma kararının gerekçesini sadece Ahmet Altan'ın "Atakürt" başlıklı yazısı oluşturmuyordu. Hakim Yüzbaşı İ. Hilmi Karagözoğlu imzasıyla Söz'e tebliğ edilen toplatma yazısına göre, 7. sayfamızda yeralan, "Türkiye bağımlı bölge peşinde" başlıklı haberde, "terör örgütlerinin açıklamalarına yer verildiği" iddia edildi. Biz adı geçen haberde, sadece merkezi Almanya'da bulunan Kürt Alman Haber Ajansı'nın (Kurd-A) bülteninden bir alıntı yaptık. Oysa bu ajansın haberlerini kullanan İkitelli gazeteleri hakkında bugüne kadar tek bir toplatma kararı bile verilmiş değil.

Bunun yanısıra 13. sayfamızdaki "Mehmetçik sendikacılar da var" başlıklı haber ile 19. sayfamızdaki "Gerçekten yapacak bir şey yok mu?" başlıklı yazıda da "Aynı nevi suçun işlendiği" önesürüldü. Kararda, Anayasa'nın 28 ve CMUK'un 86. maddeleri ile 5680 sayılı kanunun ek 1/2. maddeleri uyarınca Söz'ün toplatıldığı bildirildi.

Burada hemen dikkati çeken şey şudur; kamuoyunda öyle bir hava estirildi ki, sanki fikir özgürlüğünün önündeki tek engeli "Terörle Mücadele Yasası" nın ünlü 8. maddesi oluşturuyor. Söz'ün toplatılma gerekçesinde de görüldüğü gibi, "8. madde" Türkiye'de fikir özgürlüğünü engelleyen onlarca anti demokratik yasa hükmünden sadece bir tanesidir. Yan sayfamızda yeralan haberimizde de belirtildiği gibi, DGM savcı ve yargıçları hayli yıpranan 8. maddeyi hemen bir kenara bırakıverdiler. Buna karşın, değişen hiçbir şey olmadı.

Burada hemen belirtilmesi gereken bir şey daha var; toplatma kararını faksla bütün gazetelere ve diğer yayın kuruluşlarına bildirdik. Ancak, sadece Yeni Yüzyıl ve Yeni Politika gazeteleri haberi yayımladı. Bazı gazetelerin bu toplatma kararında neden "haber değeri" görmediklerini tahmin etmek zor değil. Ancak, demokrat, ilerici ve 'cumhuriyet'çi bazı gazetelerin bir toplatma kararında neden "haber değeri" görmediklerini ise anlayamadık!

Not: İşletme müdürlüğümüzün bir uyarısını size iletmek istiyoruz. Biliyorsunuz önümüzde 10 günlük bir tatil var. Bu nedenle tatile çıkacak okurlarımızın, Söz'ü önceden bayilerinden ayırtmaları hem kendileri için hem de bizim iyi olacaktır.

Lütfü Oflaz'a da Ahmet Altan sansürü

Sabah grubunun yayınladığı Takvim gazetesinin köşe yazarlarından Lütfü Oflaz, hafta başında, Ahmet Altan'ın "Atakürt" başlıklı yazısı nedeniyle Milliyet'ten atılmasını eleştiren bir yazı yazdı. Ancak, gazetenin Genel Yayın Yönetmeni Tevfik Yener sözkonusu yazıyı yayımlayamayacağını belirtti. Oflaz da bunun üzerine yazısı yayımlanmadığı takdirde bir daha yazı yazmayacağını bildirerek, gazete yönetimine bir süre verdi. Oflaz, gerekirse sözleşmesinin iptal edilmesini söylemeyi de unutmadı.

Deneyimli gazeteci Oflaz, daha önce yine Şabah grubunun çıkardığı Gün gazetesinin başyazarlığını yapıyordu. Bu gazete yeniden tabloid boyda (yarım gazete boyu) yayınlanmaya başlayınca Oflaz'a, tirajı 700 bine kadar çıkan ve 3 bin liradan satılan Takvim'de (şu anda Sabah'tan sonra en çok satan gazete) yazması teklif edildi. Oflaz'ın bu gazetede yazacağı, birinci sayfasından günlerce anonslandı. Bu anonslarda sürekli olarak övüldü. Ancak, Oflaz daha ikinci yazısında hiç beklemediği bir sansürle karşılaştı. Oflaz'ın tepkisi her onurlu gazeteci gibi sert oldu.

Bu sert tepki üzerine Sabah grubunun sahibi Dinç Bilgin ve Sabah'ın Genel Yayın Müdürü Zafer Mutlu devreye girdi. Ancak onlar da sözkonusu yazının yanınlanması yönünde bir tutum sergilemedi. Sadece Oflaz'ın gazeteden ayrılmasını önlemeye çalıştılar.

Söz yayına hazırlandığı sırada Oflaz ile yönetim arasındaki gerilim devam ediyordu.

Hatırlatalım; Aydınlık, Demokrat ve Güneş gibi gazetelerde de yazarlık yapan Oflaz, geçen sene Gün'deki bir başyazısında "Atakürt" başlığını kullanmıştı.

TMK 8. madde olmadı, TCK 312. madde verelim!

▼ Terörle Mücadele Kanunu'nun 8. maddesinin kalkacağı yönündeki açıklamaların ardından DGM savcıları Türk Ceza Kanunu'nun 312. maddesinden dava açmaya başladılar.

Haber Merkezi- Terörle Mücadele Yasası'nın 8. maddesinin değiştirileceği ya da tamamen ortadan kaldırılacağı yönündeki açıklamaların sıklaştığı 94 sonlarından itibaren DGM savcılarının, 8. maddenin yanı sıra, başta TCK'nın 312. maddesi olmak üzere ellerindeki diğer yasa maddelerini kullanmaya başladığı ortaya çıktı. "8. maddenin bertaraf edilmesi" sonucunda sol, muhalif yayınlara ve Kürt basınına yönelik açılmış birçok davanın olduğu gibi sürmesi anlamına gelen bu durum, düşüncenin özgürlüğünü 8. maddeyle sınırlayan yaklaşımların da yanlışlığını gösteriyor.

58 sayısından 55'i toplatılan ve bu alandaki rekorlardan birini elinde bulunduran haftalık Newroz gazetesine açılmış davalar incelendiğinde, savcıların tercihlerindeki değişiklik açıkça görülüyor. 94'ün Şubat ayında çıkmaya başlayan Newroz'un 16 ayrı yazıdan toplatılmış ilk sayısı bir yana 3, 7, 8, 11, 12, 13, 14, 18, 20, 26, 27 ve 28'inci sayılarına sadece 8. maddeden dava açılmış. DGM savcılarının davaları açma tarihleri açısından bu dönem 94 Şubat'ının sonuyla 11 Ekim 94 tarihi arasını kapsıyor. Toplatılmayan 2 ve 17'inci sayılar hariç, tüm bu dönemdeki sayılara açılan davalarda diğer maddeler de yanına serpiştirilmiş şekilde 8. madde yine var.

Yasalarla 'dalga geçmek'

Düşünceyi suç sayan TMY 8. maddesinin yoğun olarak tartışıldığı geçtiğimiz hafta DGM kaynaklı ilginç bir değişiklik daha gerçekleştirildi. Toplatma kararları için yeni bir 'matbu evrak' hazırlayan DGM, bu evrağın girişine de hepimizin yüreklerine su serpen şu ifadeyi yerleştirmiş: "Basın hürriyeti, Anayasa'nın 28. maddesiyle teminat altına alınmıştır." Asık yüzlü ve ceberrut olduğu söylenen devletin 'espri' yeteneğinin kanıtı olarak da görülebilecek bu değişiklik, aynı zamanda mevcut yasaların karakterini göstermesi açısından da önemli. 8. madde dışında, yayınları ve insanları 'suçlamak' için elinde bolca yasa bulunduran devletin bazı yasaları da yukarıda görüldüğü gibi oldukça 'özgürlükçü'. Basın kanunu olan 28. maddenin, girişteki bu ibareye karşın devamında 'özgürdür, ama...' kapısını açık bırakması, savcıların bu yasadan yola çıkarak 8. madde gibi diğer yasalara 'gönderme' yapmasını sağlıyor.

8. maddenin değiştirilmesi için koalisyon ortaklarının kavgalarını sürdürdükleri geçen hafta boyunca, her zaman olduğu gibi bolca toplatma ve yasaklama kararı alındı. Atılım, Stêrka Rizgarî, Medya Güneşi, Jîyana Nû ve Newroz gibi yayınlar 'bölücülük' suçlamasıyla toplatılırken gazetemiz Söz'ün yanısıra Express de Ahmet Altan'ın yazısı gerekçe gösterilerek toplatıldı. Bu toplatmalardan Yeni Politika da nasibini aldı. Tabii bu toplatmalarda da 8. madde bertaraf edilme tehlikesi de gözönünde tutuldu.

Bu arada Welatê Me gazetesi hakkında açılan bir davanın 24 Nisan günkü duruşmasında Kürtçe savunma istemini mahkeme reddetti. Duruşmada Kürtçe'ye anlaşılmayan dil denirken, bu anlaşılmaz dille yayımlanan bir gazetede nasıl suç unsuru bulunduğu ve toplatıldığı ise kafalarda soru işareti kaldı. 22-23 Nisan günlerinde gerçekleştirileceği açıklanan 'Barış Sempozyumu' valilik tarafından verilen bir son gün kararıyla yasaklandı. Bu karar sonrasında sempozyum, BSP Beyoğlu İlçesi'nde yapıldı.

312'ye kaydırmanın mucidi Dönmezer mi?

Komünistlik suçlaması getiren 141 ve 142'inci maddelerin kaldırılmasında başvurulan göz boyama taktiği, 8. maddenin kaldırılmasına yönelik çalışmalarda yine gündeme geldi. Halen hapiste bulunan Başkaya, Gerger gibi aydınların serbest bırakılmasını sağlayacak olan 8. madde değişikliği, düşünceyi suç kapsamından çıkarmıyor. Ayrıca 8. madde kalksa bile, 159, 312'inci gibi maddelerden ceza almış İsmail Beşikçi dışarı çıkamıyor.

Ankara muhabirimiz Aylan Uncu'nun bildirdiğine göre, 8. madde ile ilgili değişiklik tartışması koalisyonda kriz yaratmaya devam ediyor. Üzerinde uzlaşıldığı iddia edilen değişikliğe göre 8. madde kaldırılıyor, dolayısıyla bu maddeden hapis yatanlar dışarı çıkıyor ve davalar düşüyor; ancak aynı maddenin hükümleri TCK'nın 311 ve 312 sayılı maddelerine kaydırılıyor. Bu fikrin 8. maddenin kaldırılması yönündeki çalışmalar çerçevesinde yapılan bilim adamları toplantısında ikna edilemeyen Sulhi Dönmezer'den geldiği belirtildi.

Ocak'tan haber yok

Gözaltında kaybedilen Hasan Ocak'ın arkadaşları ve yakınları 5 Nisan'da CHP İl Merkezi'nde başlattıkları açlık grevi ve işgal eylemini 27 Nisan'da sona erdirdiler ancak Ocak'tan hala haber yok. CHP yönetiminin "Burayı boşaltın" demesi ve ardından polis çağırmasıyla birlikte CHP binasını işgale dönüşen eylemi kırmak için polisin ilk günlerde kapıyı kırıp içeri girmeye çalıştığı öğrenildi. Ertesi günlerde ise bu yönde herhangi bir girişimde bulunmayan polis yetkilileri "Ne zaman çıkmak istiyorlarsa o zaman çıkarlar. Şimdi onlarda benzin de, şişe de vardır" dediler. Direnişçilere destek amacıyla CHP önünde bir grubun protesto gösterisi yaptığı sırada Stern Dergisi muhabiri Frauke Hufelt de gözaltına alındı. Beyoğlu Emniyet Müdür Yardımcısı Cabbar Sakarya, "Neden gözaltına aldınız" şeklindeki bir soruya "Kıllanma durumu var. Vatan haini olabilir. Türk gazetecilere neden dokunmuyoruz? Alman el mi yakar?" yanıtı verdi.

İşgal, İnsan Hakları Bakanlığı Araştırma Komisyonu'na ÇHD ve İHD temsilcilerinin katılması yönünde varılan anlaşmayla sona ererken, işgalcilerden kimseyi gözaltına almayacakları güvencesi veren polisin, destekçilerden Mustafa Çelik ve Ozan Aksoy isimli iki kişiyi gözaltına aldıkları görüldü. İnsan Hakları Derneği de, Hasan Ocak'ın şahsında bütün gözaltındaki kayıp olaylarına karşı hükümetin ve meclisin harekete geçmesi için acil eylem çağrısında bulundu.

Tutsak aileleri açlık grevinde

Yozgat Cezaevi'nde 20 Mart'tan bu yana açlık grevi yapan siyasi tutsaklara, aileleri de destek amacıyla katıldı. İnsan Hakları Derneği Genel Merkezi'nde 23 Nisan günü açlık grevine başlayan tutsak yakınları, cezaevindeki baskı ve keyfi düzenlemelerin sorumluları hakkında gereken adli ve idari soruşturmanın yapılmasını istiyorlar ve açlık grevini çocuklarının talepleri kabul edilinceye kadar sürdüreceklerini söylediler.

Yozgat Cezaevi'nde açlık grevinde bulunanlardan Mustafa Gürpınar, Kamil Madenkuyu ve Nihat Karagöz'ün kanlı ishal geçirdiği, bir göz protezli olan Cemal Çakmak'ın tedavi edilmediği için diğer gözünü de kaybetme tehlikesi bulunduğu, Ali Şahin'in böbreklerinin işlevsiz hale geldiği ve sürekli mide sancısı çektiği, Eyüp Kendir'in kalbinden rahatsız olduğu belirtildi.

İHD mahkemeden mahkemeye koşuyor!

▼ Sadece İHD İstanbul Şubesi hakkında açılmış 15 dava devam ederken, Azınlık Hakları Komisyonu ve Kürt Hakları Komisyonu kurulduğu gerekçesiyle açılan son davada da kapatma isteniyor.

Haber Merkezi- Aydınlık ve Türkiye gazetesi gibi yayın organlarınca hakkında karalama kampanyaları başlatılan İnsan Hakları Derneği (İHD), bir yandan da çeşitli mahkemeler tarafından açılmış davalarla uğraşıyor. Genel Merkez ile şubeler düzeyinde, dernek ve dernek yöneticilerine açılmış davaların içerisinde en önemlisini İstanbul Şubesi'ne yönelik kapatma istemiyle açılmış dava oluşturuyor.

Beyoğlu 5. Asliye Ceza Mahkemesi tarafından kapatma istemiyle açılan bu davanın konusunu, derneğin bünyesinde Azınlık Hakları Komisyonu ve Kürt Hakları Komisyonu kurmak oluşturuyor. Bu dava 30 Mayıs'ta başlayacak. Bir diğer dava ise, öğrenci ve öğretmenlerin derneğe üye olduğu gerekçesiyle açıldı. Dernek yönetim kurulu üyelerine yönelik bu davalarda, aynı zamanda kapatma da isteniyor.

Ayrıca 1 Eylül 1993'te çıkartılan barış konulu özel bir bülten nedeniyle açılan davada önce beraat verildiği halde, Yargıtay tarafından bu karar bozuldu. İHD Genel Başkan Yardımcısı ve İstanbul Şube Başkanı Ercan Kanar ile Sorumlu Müdür İzzet Eray hakkında 8. maddeden açılan dava 2 no'lu DGM'de devam ediyor. 1993 yılında Kürt sorunu konusunda yapılan bir panelden dolayı açılmış bir dava da Ankara'ya nakledilmiş bulunuyor.

Şu anda İstanbul Şubesi'ne yönelik devam eden 15 dava var. Bunların bir kısmı, basın açıklamalarının izinsiz bildiri olduğu ileri sürülerek açılmış. Derneklerin basın açıklaması yapmak için izin alması gerekmediğinden bu davalar yasalara aykırı nitelik taşıyor. Son beş yılda İstanbul Şubesi'ne 30'a yakın dava açıldı. Bunların en az 10 tanesinde kapatma istendi.

Çeşitli devletlerden para aldığı yönünde bir suçlamayla karşı karşıya bulunan İHD'nin, aynı zamanda yargı yoluyla kapatılmak istenmesi dikkat çekiyor. Ercan Kanar, kendisiyle yaptığımız görüşmede, Türkiye gazetesinin İHD'nin meşru zeminini kaydırmaya yönelik çabalar içerisinde olduğuna dikkat çekerek şunları söyledi: "Aydınlık gazetesi de bunu yapıyor. Bu çaba hem devletin, hem de ona ait yapıların çabasıdır. Bu çabalar, derneğimizin 'Halkların Barış Hakkı' ve 'Halkların Kendi Kaderlerini Tayin Hakkı' konularında izlediği tutarlı politikaya saldırı niteliği taşıyor. Hem Türkiye gazetesinin, hem de Aydınlık dergisinin insan hakları kuruluşlarına saldırması, MGK'nin insan hakları kurumlarına yönelik politikaları dikkate alındığında düşündürücü bir çağrışım yapmaktadır."

Faili meçhul cinayetlerde ölüm üçgenleri

Ankara, Söz– Olağanüstü Hal Bölgesi'nde başlayıp ülke geneline yayılan faili meçhul cinayetler son günlerde TBMM'nin raporu ile yeniden gündeme geldi.

Diyarbakır'da HEP İl Başkanı Vedat Aydın'ın öldürülmesi ile başlayan cinayetler bu tür olayların belli bir program dahilinde yapıldığını gösteriyor. PKK'nin silahlı mücadeleye başladığı 1984 yılından günümüze kadar devlet, "terörü" bitirmeye yönelik güvenlik politikalarını belli dönemler ve yöntemler etrafında geliştirirken, ilk yıllarda geniş gözaltı kampanyaları başlatıldı. İlk aşamalarda militan düzeyinde insanlara yönelen bu tür kampanyalar zamanla sempatizan düzeyine indirildi. Giderek Kürt aydın ve işadamlarına yönelen gözaltı kampanyalarının ardından ilk faili meçhul cinayetle birlikte seri halinde öldürmeler başladı. Bu cinayetlerin ağırlıklı bölümünün, yaşadıkları çevrelerde yurtsever ve demokrat olarak bilinen kişilere yöneldiği görüldü. Ayrıca cinayete kurban gidenlerin önemli bir bölümünün Halkın Emek Partisi (HEP) ve İnsan Hakları Derneği (İHD) üyesi olmaları da dikkat çekiyordu.

İHD Genel Merkezi'nin konu ile ilgili olarak hazırladığı rapordan da anlaşılacağı gibi, bölgedeki bu tür cinayetlerin belli tarihlerde yoğunlaştırıldığı ve belli periyodlara bağlandığı gözleniyor. Rapora göre Diyarbakır'da işlenen ilk cinayetin ardından, Silvan ve Batman'la birlikte ilk faili meçhul cinayet üçgeni kuruluyor. TBMM Komisyonu'nun verilerine göre, toplam 259 faili meçhul cinayetin 150'sinin 1991 ile 1993 yılında işlendiği ortaya çıkıyor.

Şeytan üçgenleri

1991'de 'Soyu Tükenmekte Olan Türkler'i Kurtarma Örgütü', TİT, 'İslami Yumruk' gibi kimler tarafından kurulduğu bilinmeyen örgütlerin de bölgede kendi adlarıyla Kürt aydınlarına yönelik eylemlerinin artması dikkat çekici bir noktayı oluşturuyor. Ancak bu örgütlerin isimlerinin kısa bir süre sonra silindiği ve "kontrgerilla" diye adlandırılan ve devlet kaynaklı olduğu öne sürülen örgütün, itirafçılardan 'tetikçi' ekipler kurduğu iddiaları da o aynı dönemde yoğunlaşıyor.

Bu cinayetlerin ardında Hizbullah adıyla bir örgütün yer aldığı ve bu örgütün teşvik edildiği iddiaları ortalığı kaplarken, Hizbullah'la ilgili haber yapan 2000'e Doğru dergisinin muhabiri Halit Gürgen'in, haberin hemen ardından öldürülmesi dikkat çekiyor. Ardından Gerçek dergisi muhabiri Namık Tarancı da, Hizbullah ile ilgili bir haberinin hemen ardından öldürülüyor. Hatta Hizbullah'taki İlimci-Menzilci çatışmasının nedenlerinden birisinin, Hizbullah'ın devletle açık işbirliğine girmesi olduğu ileri sürülüyor.

Bu zaman diliminde Diyarbakır'da işlenen cinayetlere eş zamanlı olarak Silvan ve Batman'da da cinayetler artıyor. Yalnızca Batman'da 125 cinayet işlendiği belirtiliyor. Cinayetlerin sonucu olarak 91–93 döneminde bu üçgende yaygın olan sokak gösterileri; kepenk kapatma, ve cenaze törenlerinde gösteri yapmak gibi kitlesel eylemlerde belirgin bir durulma gözleniyor. Aynı dönemde başlayan, ancak, ilk üçgendeki durulma ortamını takiben tırmandırılan ikinci üçgen; yani Nusaybin, Cizre ve Şırnak'ta ise, 1992–1994 yıllarında faili meçhul cinayetler tırmanıyor. TBMM raporunun verilerine göre, Mardin bölgesinde 155, Şırnak'da 34 cinayet işlendiği ortaya çıkıyor. Bu cinayetlerin sonucunda PKK'nin cephe örgütü olan ERNK'nin kitle eylemlerinde belirgin bir azalma görülüyor.

1993–1995 yıllarında ise, cinayet üçgeninin, bölgenin daha kuzeyine Bingöl, Malatya ve Tunceli yöresine kaydırıldığı gözleniyor. İHD Elazığ Şube Başkanı Avukat Metin Can ve Dr. Hasan Kaya'nın öldürülmelerinin ardından, bu bölgede 25'i Malatya, 15'i Tunceli'de olmak üzere, toplam 40 faili meçhul siyasal cinayet belirleniyor.

Aynı zaman diliminde faili meçhul cinayet üçgeninin doğuya kaydırıldığı ortaya çıkıyor. Van, Hakkari ve Yüksekova bölgesinde 9'u Van, 6'sı Yüksekova ve 2'si Hakkari olmak üzere, toplam 17 kişinin öldürüldüğü belirtiliyor. 1994–1995 yıllarında bölgede işlenen siyasal cinayetlerin giderek batıya yöneldiği, özellikle bölgeden göç alan Adana ve Mersin illerinde de bu tür cinayetlerin arttığı izleniyor. Özellikle Adana'da çoğunluğu "Kürt mahallelerinde" işlenen 23 siyasal cinayet saptanıyor.

Faili meçhul cinayetlerde yakınlarını kaybedenler, sürekli gösterilerle kamuoyunun duyarsızlığını kırmaya çalışıyorlar.

Cinayetler batıya taşındı

Bölgeye yakın metropollerin ardından İstanbul, Ankara ve İzmir'de de faili meçhul cinayetler 1994–1995 yıllarında artış gösterdi. Bu dönemde İstanbul'da 145 cinayet işlendiği belirtiliyor.

11 yıllık savaşın bölgede yarattığı tahribattan kaçan insanların bu kentlere göç etmesine paralel olarak metropollerdeki Kürtler'in siyasallaşması ve siyasal süreçlere SHP, HEP, DEP ve Özgür Gündem gazetesi organizasyonları ile katılmaları bir anlamda hedef olmalarına neden oldu. Kürtler'in yaşadığı genel siyasal hareketliliğin aydın, bürokrat ve işadamı düzeyinde de ifade edilmeye başlanması olarak adlandırılabilecek bu süreç, "karanlık odakların" da harekete geçmesine neden oldu.

Behçet Cantürk'ün öldürülmesinin ardından Başbakan Çiller'in "Elimizde PKK'ya yardım eden işadamlarının listesi var" yolundaki açıklaması, cinayetin hangi odaklarca işlendiğine yönelik tartışmalara başka bir boyut getirdi. Nitekim Çiller'in açıklamasının ardından, Kürt işadamları Savaş Buldan ve Hacı Karay öldürüldüler. Çiller'in bu cinayete ilişkin yakınlarının yakınmalarına verdiği yanıt ise daha korkunçtu: "Bizim elimizdeki listede bu şahırların isimleri yoktu."

Savaş Buldan'ın ağabeyi Necdet Buldan'ın, cinayetten sonra yayın organlarına pek yansımayan şu açıklamaları dikkat çekiciydi: "Çiller, 'Biz öldürmedik' diyemiyor. Bu cinayetler, sindirme mesajıdır. Metropollere kaçmış insanların da ellerinden kurtulamayacakları mesajını vermek istiyorlar." Bu cinayetlerde, faillerin adeta "Ben yaptım" dercesine izler bırakmaları bir diğer ilginç noktayı oluşturuyordu.

Ölüm üçgen içinde

İstihbarat örgütleri ve bunların içindeki hesaplaşmalara karşılık gelen Cem Ersever cinayeti, bölgedeki faili meçhul cinayetlerin hangi güç odaklarınca işlendiğini adeta belgeledi. Ersever'in cesedi Kırıkkale yolunda bulunurken, bundan sonra işlenecek cinayetler için de Ankara'da kurulacak cinayet üçgeninin ilk işaretleri veriliyordu. Nitekim Ersever'in çalışma arkadaşları Mustafa Deniz'in cesedi İstanbul yolunda, Mahsune kod adlı arkadaşının cesedi de Samsun yolunda bulundu. Ardından Behçet Cantürk'ün avukatı olduğu öne sürülen Av. Yusuf Ekinci ve Altındağ Nüfus Müdürü Mecit Baskın öldürüldüler ve cesetleri Gölbaşı yolunda bulundu. İlk cinayetlerden farklı olarak bu cinayetlerde eksenin tekrar Kürtler'e yöneldiği ortaya çıkıyordu. Sağlık Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkan Yardımcısı Namık Erdoğan Kırıkkale ve DEP avukatlarından Faik Candan da Bala yolunda ölü olarak bulundular. Son olarak da sendikacı Ayşenur Şimşek yine Bala yolunda ölü bulundu. Bu gelişmelerle birlikte 'bölge'deki ölüm üçgenlerinden sonra, Bolu, Hendek, Düzce ölüm üçgeni ile Gölbaşı, Kırıkkale ve Bala ölüm üçgeni ortaya çıktı.

Cinayetleri kimler işliyor?

Olağanüstü Hal Bölgesi'nde itirafçıların siyasal cinayetlerde kullanıldığı iddiaları tartışılırken, ilk dönemlerde devletin resmi açıklamalarında bu cinayetler, Hizbulah-PKK çatışması olarak açıklanıyordu. Uzun bir süre bu açıklamalarda direnen devlet yetkilileri, son dönemlerde genel olarak suskun kalmayı tercih ettiler. Ancak Avukat Metin Can ve Dr. Hasan Kaya cinayetlerinin ardından itirafçıların bu tür olaylarda kullanıldığı ortaya çıktı. Mardin Milletvekili Mehmet Sincar'ın öldürülmesinde de adı geçen itirafçı Alattin Kanat ve "Yeşil" kod adlı kontrgerilla elemanı, bölgedeki cinayetlerin profilinin çizilmesi açısından önemli bir ipucu verdi.

Metropollerde işlenen cinayetlerde ise genel olarak bir ülkücü gölgesi vardı. Devlet basını olayları "mafyada hesaplaşma" manşetleri ile duyururken, yakınlarının iddiaları bu haberlerle çelişiyordu. Öldürülen tüm insanlarda gelenekselleşen Kürt cenaze törenlerinin gereği olarak şehit gibi gömüldüler. 1984'den beri süren savaşın özel tim aracılığıyla doğal insan malzemesi olan ülkücülerin bölgedeki savaşta kullanılmaları, metropoldeki uzantılarının da siyasal cinayetlerde kullanıldığı izlenimini veriyordu.

Cinayetlerin bir bölümü için ortaya atılan iddialara göre, kurbanlar polis kimliği gösterilerek kaçırılmış ve daha sonra öldürülmüşlerdi. Savaş Buldan cinayeti bunun en açık örneğiydi.

Namık Erdoğan cinayeti ise kamuoyunda yeterince yer bulamadan unutturulmaya çalışıldı. Bir iki gazete haberinde diğer cinayetlerle bağlantılar kurulmaya çalışıldıysa da, pek ilgi görmedi. Çünkü başarılı bir bürokrat ve siyasal açıdan da sayılan diğer isimlere oranla daha "ılımlı" biri idi. Ancak Erdoğan, Sağlık Bakanlığı'nda yuvalanmış faşist güç odaklarını rahatsız eden tetişler yapmış ve toplam 60 MHP'linin bakanlığa alınmasına engel olmuştu.

Daha önce bakanlıktaki faşistler tarafından defalarca tehdit edilen Erdoğan'ın sağlığında bu durumu sağlık eski bakanlarından Devlet Bakanı Yıldırım Aktuna'ya iletiği, Aktuna'nın da benzer tehditler aldığını belirterek Erdoğan'ı teskin etmeye çalıştığı öğrenildi.

Komisyon araştırmasını kimler engelledi

Meclis Faili Meçhul Cinayetleri Araştırma Komisyonu raporunun açıklanmasıyla birlikte, bazı komisyon üyelerinin "Bir yerden sonra araştırmamızı sürdüremedik" yönündeki açıklamaları ve Komisyon'u kimin ya da kimlerin engellediği tartışmaları, geçtiğimiz hafta boyunca da yoğun olarak gündemdeydi. Raporda ise, 'faili meçhul' cinayetlerin araştırılmasının önünde engel oluşturduğu belirtilen güçlerin kimler olduğu gerçekte belirtiliyor. Rapordaki şu ifadeler, aynı zamanda 'faili meçhul' cinayetlerin adresini de veriyor:

- Hükümetin faaliyetlerine ilişkin bir konuda meclis araştırması istendiğinde; hükümet, bu konunun araştırılmasını arzulamıyorsa, sır olduğunu ileri sürebilecek, böylece araştırma yolunu kapatabilecektir.
- Meclis Araştırma Komisyonları'nın Silahlı Kuvvetler'den bilgi istemek ve buralarda inceleme yapmak yetkisi bulunmamaktadır.
- 4 hakim ve 1 cumhuriyet savcısının komisyonumuzda görevlendirilmesi talep edilmiştir. Komisyonumuz talep edilen uzman kişilerle çalışmaktan mahrum bırakılmıştır.
- Komisyonumuzun üç fakülte dekanlığına yazmış olduğu yazıya, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekanlığı'ndan bir yanıt alınmamıştır. İki fakülte dekanlığının yanıtları da konudan çok uzaktır. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi, 'Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'nda Yapılan Değişiklikler' ve Türk Ceza Hukukunun Esasları ve Pazar Ekonomisinin Oluşması ve İşlemesinde Önemi' adlı iki makale gönderilmiştir.
- Bilgisine başvurulmuş öğretim üyeleri, isimlerini bildirmekten kaçınmışlardır.
- MGK Genel Sekreterliği'nden bilgi ve belge istenilmişse de, olumlu veya olumsuz bir yanıt almak mümkün olmamıştır.
- Ankara DGM Başsavcılığı, Komisyonumuzun görev yapmasını bilerek engellemiştir.
- Meclis'teki bürokratlar, çalışmalarımızı ellerinden geldiğince yavaşlatmaya ve engellemeye çalışmışlardır.

Savaşla elele kampanyası

▼ **'Mehmetçik'le elele' kampanyası tüm hızıyla sürüyor. Kamu çalışanlarından 'emirle' bağış toplanıyor. En büyük bağışı kamu kuruluşlarının yapması dikkati çekiyor. Bu kampanya dolaylı vergi olarak nitelendiriliyor.**

Mustafa ERDOĞAN

Ankara– 'Mehmetçik ile Elele' kampanyasında devletin, kendi kuruluşları aracılığıyla yine kendine 'bağış' yaptığı ortaya çıktı. Kampanyada toplanan paraların sanıldığı gibi Mehmetçik Vakfı aracılığıyla 'şehit aileleri'ne verilmeyeceğinin açıklanmasının ardından, bu paraların Genelkurmay'a gideceğinin belirtilmesi, devletin kendine bağış yaptığını da gözler önüne serdi.

4 trilyon olarak açıklanan toplam bağış miktarı içerisinde Merkez Bankası 205 milyarla en önde bulunuyor. Bunun yanısıra Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Milli Piyango İdaresi, PTT, Ziraat Bankası gibi kamu kuruluşlarının bağışta başı çekmesi 'bağış'ın kime yapıldığı konusunu açığa çıkarıyor.

Başta Mehmetçik Vakfı olmak üzere, Türk askerinin sosyal sorunları ile ilgilenen Türkiye Muharip Gaziler Derneği ve Türkiye Şehit ve Malul Gaziler Derneği gibi kuruluşlar kampanyadan herhangi bir ödenek alamayacaklarını bildirdiler. Bu çevrelerden alınan bilgiler kampanyadan elde edilen gelirin Savunma Sanayi Fonu ya da Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı'nda toplanacağı yolunda. Konu ile ilgili tartışmalar devam ederken, Genelkurmay Başkanı İsmail Hakkı Karadayı, kampanyaya kendisinin kefil olduğunu ve her kuruşun hesabını verebileceklerini belirtti. Kamuoyunda ise toplanan paraların, kampanyanın adından da yola çıkarak 'mehmetçik'le ilgili kuruluşlara gideceği düşüncesi hakim. Ancak öyle görülüyor ki, toplanan paralar savaş harcamalarını karşılamakta kullanılacak.

Zorunlu 'bağış'

Başlangıçta bağış adıyla toplanan yardımlar giderek zorunlu hale getiriliyor. Gazeteciler Cemiyeti'nin başlattığı ve hemen ardından Ziraat Bankası ve diğer kamu kuruluşlarının katıldığı kampanyaya İçişleri Bakanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığı da destek verdi. Bu bakanlıklar bağlı kuruluşlarına gönderdikleri genelgelerinde tüm çalışanlarının kampanyaya katılmalarını istedi. Kampanyaya katılmak istemeyen memurlara kötü gözle bakılıyor. Bu zorlamaya özel kuruluşlar da katılıyor. İstanbul'da Dedeman Oteli'nde, bağış kampanyasına katılmak istemeyen personelin maaşlarından belli bir bölümünün kampanyaya dahil edilmesi yönünde 'ikna edilmesi' bu zorlamanın örneklerinden birini oluşturuyor.

Kampanyanın hitap ettiği çevrelerden de tepkiler yükseliyor. Mehmetçik Vakfı, Türkiye Muharip Gaziler derneği ve Türkiye Şehit ve Malul Gaziler Derneği, toplanan yardımların silahlanmaya ayrılması konusunda endişeliler. Bu kuruluşlar yardımların ölen askerlerin ailelerine verilmesini istiyorlar.

Polis gözetiminde bağış

"Mehmetçikle Elele" kampanyası bakanlıkların katılımı ile tüm yurda yayıldı. Milli Eğitim ve İçişleri bakanlıkları bağlı kuruluşlara gönderdikleri yazılarda, kampanyanın kapsamının genişletilmesini ve mümkün olan en geniş katılımın sağlanmasını istediler. Ayrıca devlet içinde kampanyaya katılım konusunda büyük bir rekabet başladı. Her kurum mümkün olan en büyük meblağı toplamaya çalışırken, çalışanlarını da mümkün olduğunca zorlamaya çalışıyor. Yayınlanan genelgeler gereği, çalışan tüm memurlar100 bin liradan az olmamak koşuluyla "bağış" yapmak zorunda kaldılar. Kampanyaya katılmak istemeyen memurların çalıştıkları işyerlerinde kötü gözle bakıldığı öne sürülüyor. Batman'dan arayan bir memur kampanyanın polis gözetiminde yapıldığını belirtti. Ayrıca Batman, Diyarbakır, Hakkari ve Van'da camilerden yapılan anonslarla halkın kampanyaya çağrıldığı öğrenildi. Akdeniz bölgesinde de benzer uygulamaların yapıldığı gelen bilgiler arasında. Konu ile ilgili olarak Milli Eğitim Bakanlığı'ndan yazı aldıklarını doğrulayan Mersin Milli Eğitim Müdürlüğü yetkilileri il düzeyinde yalnızca öğretmen bağışlarının tutarının 1 milyar 700 milyonu bulduğunu belirttiler.

Mehmetçik Vakfı Başkanı Emekli Tuğgeneral H. Raif Babaoğlu Söz'e bilgi verirken, kampanyanın programsız yapıldığını, sonradan topun Genelkurmay'a atıldığını söyledi. Babaoğlu, vakıfların Türk askerinin insani ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik etkinlik gösterdiğini belirtirken de, toplanan paraların silahlanma yerine, asker yakınlarının ihtiyaçlarına ayrılması gerektiğini söyledi. Halkın kampanyadan elde edilen gelirin Mehmetçik Vakfı'na bırakılacağını sandığı için büyük ilgi gösterdiğini belirten Babaoğlu, bu durumun yetkililer tarafından değerlendirilmesi gerektiğini ifade etti. Türkiye Şehit ve Malul Gaziler Derneği Genel Başkanı Süleyman Efendioğlu, kampanyadan herhangi bir yardım almalarının sözkonusu olmadığını, toplanan yardımların tahminen Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı'na ayrılacağını söyledi. Kendi derneklerinin ölen ve yaralanan asker yakınlarının sosyal sorunlarının çözümlemeye çalıştığını belirten Efendioğlu, büyük maddi sıkıntılar çektiklerini belirtti. Kampanyadan kendilerine de pay ayrılması gerektiğini söyleyen Efendioğlu, ancak böyle bir girişimin yetkililer tarafından düşünülmesi gerektiğini ifade etti.

Türkiye Muharip Gaziler Derneği Genel Sekreteri Yusuf Günaydın ise kampanyadan herhangi bir yardım alamayacaklarını belirtti. Günaydın, toplanan yardımların Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı'na bırakılacağını belirtti.

Tam gaz nereye?

Ragıp ZARAKOLU

Türkiye insan hakları evrensel sistemi ile oldukça geç tanıştı. İnsani hukuk ile de yeni yeni tanışıyor. Ülke içinde "ben istediğimi yaparım, kimse karışamaz" mantığı artık sınır ötelerine taşınıyor. Ancak bu yaklaşımın Türkiye'yi insan hakları sistemi ile içine soktuğu çatışma yanında, insani hukuk sistemi ile de çatışma içine sokacağı anlaşılıyor...

İnsan hakları sistemi, yurttaş–devlet ilişkileri üzerinde ve bunun ötesinde toplulukların ve halkların hakları alanına sıçrarken, insani hukuk savaş durumlarında devreye girer. İnsani hukuk yalnız devletlerarası çatışmalarda geçerlik kazanmaz, aynı zamanda Cenevre Savaş Konvansiyonu'nun ek protokolleri çerçevesinde gerilla savaşı düzeyine varmış iç çatışmalar durumunda da devreye girer.

Nitekim Türkiye, son Irak Kürdistanı operasyonu ile her iki boyutuyla insani hukuk sistemi ile de ilk sorunlarını yaşamıştır. Cenevre Konvansiyonu, savaş ve işgal durumlarında insani yardım örgütleri olan Kızılhaç, Kızılay (ve Kızıl Aslan) örgütlerinin çalışma ilkelerini düzenler. En temel ilkelerden biri ise, bu insani yardım örgütlerinin tarafsız konumlarını sürdürmeleri, hele hele örtülü ya da örtüsüz askeri operasyonlarda yer almamalarıdır. Çünkü böylesi durumlar sıcak çatışma durumlarında, en hayati işlev gören bu örgütler için önemli riskler getirir. Ve savaş ya da işgal durumlarında, savaşan taraf insani yardım örgütlerinin işlevlerini uluslararası Kızılhaç kurumuna bırakmaları gerekir. Elbette bunun çok anlaşılır nedenleri vardır ve son Kuzey Irak operasyonunda bu alanda yaşanan bazı sorunlar bunun ne kadar haklı olduğunu göstermiştir.

Bugün her ne kadar bu alan müeyyidesiz gibi görünse de, insani hukuk ve savaş suçları alanında da hızla uluslararası yargılama sistemi oluşmaktadır. Bugün Eski Yugoslavya'da işlenen savaş suçları ile ilgili kurulmuş uluslararası bir mahkeme çalışma halindedir.

Ruanda'da soykırım uygulayanlar ile ilgili sorunların yargılanmasını sağlayacak özel uluslararası mahkeme de geçtiğimiz günlerde oluşturuldu. Öte yandan, geçtiğimiz günlerde Türkiye yargı sisteminde de, Türkiye'ye kaçmış olabilecek Yugoslav savaş suçlularının yakalanıp, bu yargıya teslim edilmesini sağlayacak iç düzenlemeler yapılmaya başlandı.

İnsani hukuk yalnız devletlerarası çatışmalarda geçerlik kazanmaz, Cenevre Savaş Konvansiyonu'nun ek protokolleri çerçevesinde gerilla savaşı düzeyine varmış iç çatışmalar durumunda da devreye girer.

Bu düzenlemeler yapılırken, Kuzey Irak'ta da acayip şeyler oluyor. Kendini "minik kuş" diye tanıtarak sevimli göstermeye çalışan ve "gazetecilik ahlakının" en temel ilkelerini sıkça çiğneyen Emin Çölaşan önceki gün, "özel haber kaynaklarının" adeta böbürlenerek ilettiği haberi aktarmasa bilmeyecektik. Aynı Diyarbakır İHD, HEP Genel Merkezi ve Ankara İl Merkezi, Özgür Ülke gazetesi bürolarının bombalanması gibi, bu kez ülkedışı topraklarda, Irak Kürdistanı Federe Yönetimi başkenti Erbil'de, Mezopotamya Kültür Merkezi'nin ve Welat gazetesinin bulunduğu binanın bombalandığını ve 28 kişinin öldüğünü, sadece bir gazeteciye değil, normal bir insana yakışmayacak bir keyifle duyuruyor ve Türk basınının böyle bir haberi atlamasına hayıflanıyor. Ve olayı örtülü olarak üç Kızılay görevlisinin öldürülmesine bağlıyor. Bu olayın aslının olup olmadığı henüz bilinmiyor.

Şu sırada Kuzey Irak'taki Kızılay merkezlerinin "örtülü operasyonlarda merkez olarak kullanıldığı" iddiaları üzerine, Cenevre'deki Kızılhaç merkezinin soruşturma açtığı bildiriliyor.

"Resmi" sesli basınımız Oklahoma City'deki olaydan sonra neredeyse zil takıp oynadı. "Oh olsun" dercesine. Olayın "faili" ABD tarzı "yargısız infaz" ile derhal belirlendi. "Ortadoğulu müslüman karakafalar!" ABD'deki karakafalar korkunç bir sosyal isterinin tehdidi altına sokuldu. Ama sonunda Clinton özür diledi. Çünkü fail hem "sarı kafa", hem de "asker"di.

Evet zavallı Gülay Göktürk, "teröristlerin sırtını kim sıvazlıyor" acaba? Çölaşan için acaba bir yazı yazacak mısınız? Kuzey Irak operasyonu ile ilginç bir cephe oluştu. İnsan hakları örgütlerine ve aydınlara, barış istedikleri için ve kendi işlerini yaptıkları için eskiden sadece Emin Çölaşan ve devletin ilgili "organları" saldırırken, şimdi Doğu Perinçek'inden, Gülay Göktürk'üne geniş bir kutsal ittifak kuruldu. Oklahoma olayı, insan hakları yanlıları tarafından ABD'nin insan hakları ihlalleri olarak yargılanan Körfez Savaşı'nın bir uzantısı. Uluslararası savaş suçları mahkemeleri ABD, Rusya ya da Çin gibi büyük devletleri yargılayamadığı sürece, "küçükler" de aynılarını yapma haklarını kendilerinde görecekler; hem de batılıların yetiştirdiği "profesyoneller" bu işleri yapacak. Şimdi ABD'nin profesyonelleri kendi halkına yönelik eylemlere girişirken, biz kendi "profesyonellerimizin" eylemlerinden nasıl korunacağız?

Arjantinli "profesyonel" savaşçılar adına, Genelkurmay Başkanı "topluma karşı açılan kirli savaştan" dolayı özür diledi. Biz böylesi bir özür için kaç yıl beklemeliyiz?

Bizim "resmi basın", TV kanalları, Oklahoma olayından sonra, "işte batılılar şimdi bizi daha iyi anlayacak" dediler. Herhalde Erbil'deki, Emin Çölaşan'ın bildirdiğine göre 28 kişinin ölümü ile sonuçlanan bombalama, Zaho kentinde 60 kişinin ölümü ile sonuçlanan bombalama eylemleri ve daha başka bombalamalar ile sizleri zaten iyi "anlıyorlar" ve daha da iyi anlayacaklar!

Osmanlı Türkiye'si 1919 yılında, Ermeni kırımının bazı suçlularını askeri mahkemede yargılamıştı. 1992 yılında Almanya'da da bazı subaylar savaş suçlusu olarak ulusal mahkemelerde yargılandılar. Ama bunlar daha çok müttefikleri yatıştırmak için yapılmış, sınırlı yargılamalar olarak kaldılar. Savaş suçlularına ilişkin ilk uluslararası yargılama örneği ise, Nürnberg Duruşmaları oldu. Bu deneyleri karşılaştırmalı olarak inceleyen bilimsel bir çalışma geçtiğimiz günlerde DGM tarafından yasaklandı.

Oysa yasaklamalar yerine, sorunların özüne yönelmek gerekiyor. Yeminli bir ekibin "topluma" karşı inatla sürdürdüğü bu örtülü ve kirli savaş devam ederse, Türkiye'nin izolasyonu da artacaktır. O zaman, bir gün kendimizi sadece insan hakları bakımından "sabıkalı" olarak değil, aynı zamanda "savaş suçlusu" konumunda bulursak, hiç şaşırıp, dövünmeyelim.

İsviçre - Türkiye milli maçından sonraki kutlamalarda kan aktı...

1 Mayıs'ta barış aksın!

Haber Merkezi - Bu yılki1 Mayıs kutlamalarının hemen öncesine gelen İsviçre-Türkiye futbol maçından sonra yapılan çılgınca gösterilerde silahlar atıldı, trafik kazaları oldu ve bir kişi ölürken 9'u ağır olmak üzere onlarca kişi de yaralandı. Şovenist gösterilere sahne olan bu kutlamalara bakınca 1 Mayıs'ta Demokrasi Platformu'nun belirlediği hedefler çerçevesinde "barış aksın" dileğinde bulunmak anlamlıdır. 95 1 Mayıs'ının temel hedefleri Demokrasi Platformu tarafından "bağımsızlık, barış, demokrasi için birlik, mücadele, dayanışma" olarak belirlendi.

Başvuru Taksim'e, izin Kadıköy'e

Valilik tarafından İstanbul'da Kadıköy İskele Meydanı'nda kutlama izni verildi. Her yıl olduğu gibi bu yıl da "izin verilmeyeceği bilindiği halde" tertip komitesi Taksim Alanı'nda kutlanması için valiliğe dilekçe vermişti. 37 kişinin can verdiği Taksim Alanı'ndaki yasak sürüyordu. "Taksim'in işçi sınıfı için anlamı" Demokrasi Platformu İstanbul Eşgüdüm Kurulu'nun toplantılarında günlerce tartışıldı. Her sendikanın kendi iç toplantılarında gündeme geldi. İstanbul Şubeler Platformu Dönem Başkanı Ercan Atmaca'ya göre de "Taksim'in unutturulmaması için her sene mutlaka başvuru yapılmalıydı." Ortak slogan "Bağımsızlık, barış ve demokrasi için haydi 1 Mayıs'a" bir çok sendika ve kitle örgütü için şöyle bir anlam taşıyordu: "Günümüzde Yeni Dünya Düzeni adına uluslarası tekelci sermayeninin ve süper güçlerin bölgemize göz dikmesi, bağımsızlığın önemini daha da artırmaktadır."

Neden 1 Mayıs'tan bir gün önce miting?

1 Mayıs öncesi söylentiler dolaştı ortalıkta. O günün "işgünü" olması nedeniyle "telaşa kapılanlardan" söz edildi. Hak-İş'in tavrı açıkça ortadaydı, salonda kutlamaya niyetliydiler. Ancak Türk-İş'in de "sicili" bir çok güvensizliği getiriyordu. Bayram Meral'in "1 Mayıs Pazartesi'ne denk geliyor. Bu işi Pazar günü yapalım. O gün işgünü, işçileri nasıl alana getireceğiz?" dediği söyleniyordu. Karşı çıkışlar üzerine ise ikinci bir öneri daha getirmiş Meral: "O zaman onları öğle tatilinde getirsek.."

Türk-İş'in 1 Mayıs öncesi bütün dikkatleri "Mezarda Emeklilik Yasa Tasarısı" üzerine çekmeye çalıştığı da söylentiler arasında. 30 Nisan'da İzmir-Alsancak'ta miting yapılacaktı. Ve bu durum"1 Mayıs'ın önünü kesme" olarak değerlendiriliyordu.

Deri-İş Sendikası Genel Merkez yöneticilerinden İbrahim Kızıltan'a göre zamanlama "özellikle seçilmiş." "20 gün önce ya da sonra yapsaydı bu mitingi." Tümtis İzmir Şubesi yöneticilerinden Halil Dinç te aynı görüşteydi ve ifadesi daha açıktı; "1 Mayıs öncesinde yapılan bu mitingin amacı onun önünü kesmektir." Dinç, Tümtis'in mahalle ve semt komiteleri oluşturduğunu anlatıyordu: "Biz bu komitelerle alanlara çıkacağız. Ancak amacını bilmemize rağmen bu eyleme katılacağız. Oradaki insanlara ertesi günkü 1 Mayıs'a katılmaları için çağrı yapacağız böylece." Harb-İş yönetiminden Mehmet Ali Kanoğlu da eleştiriyordu bu tutumu. "Sendikalar SSK Yasası'nın arkasına sığınıyor.1 Mayıs'a gereken önem verilmiyor."

Bazı sendikaların garip tavrı

Demokrasi Platformu'nda yer alan Türk-İş'e bağlı bazı sendikalar ortak afiş, bildiri dağıtmada görevlerini yerine getirmediler. Örneğin "yetkiyi aldım" sevincine düşen Belediye-İş, kendisine verilen afişleri asmamıştı. Uzun süredir Genel-İş ve Belediye-iş arasında süren yetki kavgasından dolayı bir gerginlik mevcuttu. Belediye-İş Genel Merkezi,1 Mayıs'la ilgili bir çalışma içine bile girmemişti. Sadece bir broşür bastırıldı. Kapağında "Haydi 1 Mayıs'a" sloganı olan bu broşürde, Anakent Belediyesi'nden nihayet sözleşme yetkisi aldıklarını müjdeliyorlar ve "Çifte bayram"dan söz ediyorlardı.

Zonguldak'ta yine Türk-İş'e bağlı Genel Maden-İş Sendikası da katılmama kararı almış Demokrasi Platformu'na.

Üretimden gelen güç

Belediye işçisi Necati Kotan sendikanın 1 Mayıs günü "üretimden gelen gücün" lafını bile etmediğini anlatıyordu. Diğer işkollarında da benzer durumlar olmuş. "Bugün Deri Kundura fabrikasına uğradık. Orada da sendika şubesi işçilere bir şey anlatmıyor. 'Sendika işçi bayramını savsaklıyor' dedi işçi arkadaşlar. Sonra1 Mayıs kutlamasına 3-5 yönetici gelecek 'biz de varız' diyecekler. 'Taban nerede' deyince 'söyledik ama gelmediler' diyecekler. Kundura'da 1 Mayıs'ın önemine inanan arkadaşlar var ama sendika bunlara 'aşırılar' diyormuş." Kotan'a göre işçiler, "Hadi biri yürü desin bize diye bir şey" bekliyor.

Genel -İş 2 nolu şube başkanı Hüseyin Ayık açıkça söylüyordu. "DİSK'e bağlı işyerlerinin çoğunda iş durdurma olmaz. Çünkü, biz öyle bir örgütlülüğe sahip değiliz. Ancak bazı belediye işyerleri sözleşmesinde '1 Mayıs günü işçinin yüzde 50'si ücretsiz izinlidir' ibaresi konuldu."

Miting programına emniyetten müdahale

Kadıköy Rıhtımı'nın netleşmesiyle sorunlar bitmiş değil. İstanbul Emniyet Müdürlüğü "trafik aksar, düzen bozulur" gibi gerekçelerle belirlenen yürüyüş güzergahına karşı çıktı. Tertip komitesinin güzergahı şöyleydi; Kadıköy Salı Pazarı'nda toplanılacak. Sonra Söğütlü Çeşme, Altıyol takip edilecek. Oradan rıhtıma inilecek.

Valiliğin "tek koldan yürüyüş" zorlamasına karşın, tertip komitesinin talebi iki koldan alana girmek. İkinci kol, Haydarpaşa Hastanesi yakınındaki Duvardibi'nden başlatılacak.

Yürüyüş kortejinin sıralamasında en öndeki yer sendikaların. Arkadan Demokrasi Platformu gelecek. Platformun içinde yer alan oluşumların korteji de da belli bir sıralama dahilinde; demokratik kitle örgütleri, odalar, halkevleri, köy dernekleri. Onları takiben yürüyecek olanlar ise dergiler ve sosyalist partiler, çevreler..

Varolan hakları koruma ya da mevzi savaşı

İşçi sınıfına net bir çağrı duyulmadı. Oysa işçilerin beklentisi sendikaların net tutum belirlemesi. DİSK Genel Başkanı Rıdvan Budak'tan Ankara yürüyüşü sırasında kendisine sorulan soru üzerine "İnanıyorum ki işçiler alanlara gelirler" yanıtı duyulmuştu. Budak'ın Söz muhabirinin "95 1 Mayıs'ın önemi" sorusuna verdiği yanıtta şöyle diyordu;

"Bu 1 Mayıs diğerlerinden çok daha önemli bir özellik taşımaya başladı. Geçmiş 1 Mayıs'larda haklarımızın gelişmesi için mücadele ederken, bu1 Mayıs'ta gasp edilmeye çalışılan, yok edilmeye çalışılan haklarımızı korumak noktasında olacağız. Yani biraz savunmada olacağız gibi görünüyor. Ama bu savunmayı ön adımlarla bir gelişmeye de yönlendirebiliriz."

Rıdvan Budak'ın tahlilini bir çok işçi de yapıyordu. PTT işçisi Yaşar Yıldırım "Artık mevzi savaşı söz konusu." diyor ve ekliyordu; "Yani eldeki hakkı korumak. Mevzide direnmek. Ancak tabanın katılması için ciddi bir çalışma yok. Bildirilerde güzel sözler söylenir ama pratik olarak gereği yerine getirilmez."

Refahlı belediyeler

Belediyede çalışan bir işçi temsilcisi "Eğer işçileri alanlara getirmezsek 'Bunların niyeti işte belli. Bakın sol gruplar gitti yine. Bakın onlar kutluyor' diyecekler. İşçiler getirilmezse böyle bir zemin yaratılacak" kaygısını dile getiriyordu.

Özellikle Refahlı belediyelerde, 10-15 gün önce başlamış tehditler. Belediye yöneticileri, müdürler "Ne1 Mayıs' ı, önce sendikanız toplusözleşmelerini yapsın da sonra 1 Mayıs'ı kutlasın" dediği duyulmuştu. Anakent Belediyesi'nde de benzer tehditlerle karşılaştı çalışanlar. Belediye-İş'ten kimse gelip işçiyi bilgilendirmemiş. "İnanın, şimdiye kadar 'şu alana gideceğiz, gitmeliyiz' diye ne bir afiş, ne bir bildiri gönderildi bize. 5 gün gün kaldı hala bir haber yok." diyordu temizlik işçisi Serdar.

Adana'da 16 yıl sonra kutlama izni

Ankara, İzmir, Mersin, Samsun ve Adana'da da oluşturulmuş Demokrasi Platformları, 1 Mayıs kutlaması hazırlıkları içindeler. Adana'da 16 yıldır hiç bir 1 Mayıs kutlama başvurusu için izin çıkmamıştı. Bu yılki başvuru valilikçe kabul edildi.

Ankara'da Sıhhiye köprüsünden başlayan yürüyüş, Tandoğan Meydanı'ndaki mitingle noktalanacak. Ankara valiliği mitingte şu sloganları yasakladı. "Hasan Ocak gözaltında, serbest bırakılsın", "Kirli savaşa son", "Kahrolsun MİT, CIA, Kontrgerilla", "Devlet terörüne son", "Kayıplar bulunsun faillerden hesap sorulsun".

İzmir'de miting 1 Mayıs günü Cumhuriyet Meydanı'nda gerçekleşecek. Türk-İş BölgeTemsilciliği'nin Demokrasi Platformu'nda yer almadığı öğrenildi.

Samsun'da valilikten ilk başvuruda önce izin alındı. Sonra Samsun Emniyet Müdürlüğü tarafından kamu çalışanlarının mitinge katılması "yasal" bulunmadı. Ve 25 Nisan'da iznin iptal edildiği açıklandı. Daha sonra DİSK Örgütlenme Dairesi Başkanı Çetin Uygur'un araya girmesi sonucu izin netleşti. Vali "izni" yerel televizyonlarda duyurdu.

BSP'nin 1 Mayıs perspektifi: İş, barış, özgürlük

BSP, 1 Mayıs perspektifini İŞ, BARIŞ, ÖZGÜRLÜK olarak belirlemiştir.

1 Mayıs işçilerin, emekçilerin birlik, mücadele ve dayanışma içinde İş, Barış, Özgürlük özlemlerini dile getirdikleri gün olmalıdır.

Ülkede ekonomik kriz ve özelleştirme furyasıyla artan işsizlik emekçiler için daha fazla yoksulluk demektir. "İş" söylemine yönelik şiarımız özelleştirme soygununa karşı KİT'leri işçiler denetlesin ve herkese iş, 35 saat çalışma haftasıdır.

Savaş giderlerine ayrılan trilyonlara, savaş kışkırtıcılığı yapılmasına, "güvenlik"gerekçesiyle gerçekleştirilen sınır ötesi harekatlara, gözaltında yüzlerce kayıp ve binlerce faili meçhul cinayete karşı şiarımız "Barış" ve Kürt sorununda siyasal çözüm olacaktır.

Cezaevlerinde bulunan onbinlerce tutuklunun serbest bırakılması, konuşan, düşünen insanların mahkemelik olmamaları, muhalif söz söyleme ve örgütlenme hakkı için ve de öğrenci ve memurların siyaset yapma yasağının kaldırılması için ise şiarımız "Özgürlük" başlığı altında düşünceye, örgütlenmeye özgürlük ve genel af istemidir.

Tokatlı Ali Güler (45) ekmek parasını sokaklardan kağıt toplayarak çıkarıyor

1 Mayıs üzerine Taksim'de rastgele bir söyleşi

" Fabrikalar kapanıyo, istirahata geçiyosun! "

Ayla ÖNDER

-1 Mayıs size ne anımsatıyor?

-1 Mayıs.. Onu ne yapacaksınız (Haber olacak deyince gülüyor. Elinde torba içinde eski kağıtlar var.)

-1 Mayıs bayram işte. Bayram yaparız. Çocuklar bayramı falan..

-Diğer bayramlar gibi mi?

-Öyle değil canım.

-O gün eğlence mi var?

-Hayır. Eğlence gibi değil yani. Şincik çocuklar için o gün fabrikalar mesala kapanıyo. İstirahata geçiyosun. Hanımı alıyon mesela.. Eğlence yerlerine.. Tamam mı?

-O gün niye bayram yapıyorlar?

-Bayram değil yani.. O günü iş gormüyoruk yani..

-Niye?

-Nedeni şu. Senede bir geliyor bu, değil mi?

-İşçiler bu günle ne anlatmak istiyorlar?

-Bunu.. Şu an öyle bir şeyü annduğum bilduğum yok, yalan söylemiyeyim.

-Bu sene 1 Mayıs yine kutlanacak. O gün fabrikalar tatil mi olacak yani?

-Şinci icabında çalışmazlar. Çalışan yer de olur, çalışmayan yer de olur, değil mi?

-Siz hiç 1 Mayıs yaşadınız mı?

-Yaşadık. Eskiden.. Çok kötü günler de yaşadık. Bu Taksim'de yaşadık..

-Size1 Mayıs olumsuz şeyler mi çağrıştırıyor?

-Evet, tabii. Şincik 1 Mayıs hiçbir zaman kötü olamaz. İnsanlarımızda kabahat, kardeşçe yaşamıyorlar. Birbirlerini çekemiyolar. Yalan mı bunlar söyle?

-O günler kutlama nasıldı.1 Mayıslar nasıldı? Yaşamışsınız..

-O günler çok iyi günler değildi.. Şu dönemler yine iyi, şinci iyi..

-Şimdi iyi olan ne? Yani o dönemden daha mı iyiydi? 77'lerden..

-Yok. Yok o dönem daha eyiydi... Şinci bahalılık yoktu. Şinci ben şu işte çalışıyom bah..

-O dönemlere dönelim.. 1 Mayıs'ı yaşadığınız dönemlere.

-O zamanlar hiç olmazsa haman geldiğimizde iş buluyoduk. Şinci iş bulamıyok..

-1 Mayıs'ın bunlarla bağlantısı ne?

-1 Mayısınan bir bağ kuruyorum yine. Neden kuruyok dersen.. Biz gardaşça yasasak 1 Mayıs iyi geçer..

-Kardeşçe yaşamak ne demek? İnsanların biribirini sayması, sevmesi.. İşçiler arasında kardeşçe yaşamak mı?

-Hayır halkınan. Bütün halk kardeşim benim..

-Özgürlük varmı sizce?

-Özgürlük nerede olur ha söyle? Parada değil mi?

-Sana bir şey diyim bu zengin devleti.

Özgürlük ne demek?

-Ben göremiyom özgürlüğü..

-Sosyalizm ne demek?

(Genç yanıt veriyor)

-Uygulanamadı. Uygulansaydı.

-1 Mayıs'ın önemi ne?

(Genç yanıt veriyor)

-Arkadaşlarla, yoldaşlarla yürüyüş yapıyosun.

(Adam söze giriyor.)-Bah ben annatıyım. Yaşadım ben. Gördüm o günü. Soruyodun annatıyım. Geçiyodum oradan. Aha burdan Taksim'den. Sütçüde çalışıyodum. Çıraktım. Biliyon mu ne gördüm? Gan gövdeyi götürüyodu..

-Kim yapmıştı sence o olayları.. Kanı kim dökmüştü.

-İşçi yapamaz! O günü sütü dağıtmadan geliyodum. Annadın mı? Gördüm...

Hemen şimdi!

Tektaş AĞAOĞLU

Bu ülkenin politikacıları "ülkeyi biz yönetiriz, sorunları biz çözeriz!" diyenler için sizce ayıp denilen birşey var mıdır? Dünyanın neresinde bir başbakan ve bakanları (çoğu kırk yıllık politikacı) "ya demokratikleşeceğiz, ya demokratikleşeceğiz!" diye konuşur? Başka nerede, yönetimden sorumlu kişiler milletin ve bütün dünyanın önüne çıkıp "işkence uygulamalarına son vereceğimize söz verdik, biz sözümüzde dururuz!" diye böbürlenir.

"İşkenceye son vermek!"

Ağızlarından çıkanı kulakları işitmiyor.

Daha doğrusu işitiyor da, işler artık o denli şirazesinden çıktı ki, "devlet yönetmenin adabı"na riayete de boş veriyorlar. "İşkence yoktur!" diye diretmeye yüzleri olmadığından değil, bir dediğini iki ettirmeden yerine getirmeyi politika ve çözüm belledikleri IMF'nin ağababalarının baskısı altında zorlandıklarından!

Kendine sosyal demokrat diyen bir bakan, hele de dört yıldan beri hükümet ortağı bir partidense, orta yere çıkıp ülkede 18 çeşit işkence olduğunu açıklıyor, sonra da dönüp, "biz işimizi kendimiz görürüz, batılılara ne oluyor, onlar öldürdükleri Kızılderililer'i, Cezayirliler'i düşünsünler" diye babalanıyorsa, siz anlayın ülkeyi yönetenlerin düzeyini.

> İşkence işkencedir. 18 türü var demek, suçu başkalarına atıp çözümü ertelemedir. Sen necisin? İşkencenin tek bir türü bile kriz yaratıp, devlet işleyişini durdurmaya yeter. Olmuyorsa ve sen de hala yöneticiyim diye yerinde duruyorsan, besbelli bu ülke işkencesiz yönetilemez. düşüncesindesindir.

İşkence işkencedir. 18 türü var demek, suçu başkalarına atıp çözümü ertelemedir. Sen necisin? İşkencenin tek bir türü bile kriz yaratıp, devlet işleyişini durdurmaya yeter. Olmuyorsa ve sen de hala yöneticiyim diye yerinde duruyorsan, besbelli bu ülke işkencesiz yönetilemez düşüncesinde olduğundandır.

İşkence bu ülkede cari egemenlik sisteminin bir parçası ve gereğidir. Öyle olduğu resmen ilan edilen varlığı ile sabit. Sistemde yeralan tüm kurumlar ve kişiler en başta da, "kaldıracağız!" diyerek bundan kendilerine paye biçenler, işkencenin geçmiş ve bugünkü varlığından ve sürmesinden birinci derecede sorumludurlar. Birileri işkencehanelerde aletli ya da aletsiz 18 tür işkence altında zulüm görüp ezilirken, despotik devletin kanatları altında işlerini yürütüp servetlerine servet, kudretlerine kudret katan işadamları, TÜSİAD'lar, MÜSİAD'lar, özel girişimciler ve özelleştirmeci "liberal" taslağı güruhun da tümü aynı ölçüde sorumludur. İşkencenin "bir iş"e yaradığı düşünülüyor ki hala yapılageliyor. Ülkenin cuntalar tarihinde işkenceden geçen, işkencede telef olan onca yurttaşın dökümüne bir bakın, kimin işine ne için yaradığı gün gibi çıkar ortaya.

Kimse suçu "toplumun duyarsızlığı" üzerine yıkmasın. Toplum en ufak bir duyarlılık gösterdiğinde hemen tepesine biniliyor. Anayasasıyla, ceza yasalarıyla, seçim ve partiler yasaları, fiili uygulamalar ve infazlarla, parlamentoda halkın sözde temsilcilerinin söylemleri ve oylarıyla, dahası gerektiğinde cunta, terör, iç savaş tehditleriyle... Bu da egemenlik sisteminin bir başka gereği.

Var mı toplumun duyarlılığını takan bir ülke yöneticisi ya da politkacısı?

Varsa hodri meydan!

Kaldırın işkenceyi. Hemen şimdi!..

'Amele Bayramı'ndan 'İşçi Bayramı'na..

Haber Merkezi -Türkiye'deki 1 Mayıs kutlamalarının hemen her yıl çeşitli gerilimlere ve çatışmalara yol açması, yakın zamanlara kadar doğrudan yasaklamalara konu olmasının tarihi oldukça gerilere gidiyor. Osmanlı döneminde Selanik ve İstanbul'da 1 Mayıs kutlamalarının yapıldığı ileri sürülmekle birlikte, bilinen ilk kitlesel kutlamalar ve dolayısıyla yasaklamalar 1920'li yıllarda görülür.

İşçi sınıfının uluslararası birlik, mücadele ve dayanışma günü 1 Mayıslar Türkiye'de 1920 lerden beri yasaklana gelmiştir. (Fotoğraflar: Mehmet Özer)

1921

1921 yılında, işgal altındaki İstanbul'da Türkiye Sosyalist Fırkası öncülüğünde kitlesel bir katılımla kutlanan1 Mayıs "Amele Bayramı" işgal kuvvetleri tarafından yasaklanıyordu. "Beynelmüttefikin Zabıta Komisyonu Reisi" Miralay Ballar'ın yayınladığı yasaklama bildirisinde şöyle deniyordu:

"1. Her nevi siyasi veya diğer alaylar tertibi askeri kumandanın emriyle sureti kat'iyyede memnudur.

2. Bu emre her türlü muhalefetin ciddiyetle nazar-ı itibara alınarak mütecasirinin şiddetle duçar-ı mücazat olacağı ahaliye beyan edilir.

3. Gerek 1 Mayıs münasebetiyle ve gerek sair hangi bir tarih için nümayişler tertibi zımnında vuku bulacak herhangi bir müracaat nazar-ı itibara alınmayacaktır." (Tarih ve Toplum, Mayıs 1987, Zafer Toprak)

Ancak buna karşın işgale karşı bir gösteri biçiminde İstanbul işçileri 1 Mayıs'ı kutlarlar.

1922

Ertesi yıl, 1922'de İstanbul hala işgal altındadır ve amiralliğe terfi eden Ballar da hala Zabıta Komisyonu Reisi'dir. 26 Nisan 1922'de yine 1 Mayıs'ı yasaklayan bir bildiri yayınlar:

"Bazı amele 1 Mayıs gününü sükun dahilinde tes'id etmek arzusunda bulunabileceği cihetle... her nevi tecavüz, siyasi nümayiş, ameleyi çalışmaktan men askeri tecavüz şeklinde telakki edilecek, bu yolda hareket edenler mehakim-i askeriyyeye tevdi olunacaktır."

Tüm bu tehdit ve uyarılara karşın "amele bayramı" bir önceki yıla göre daha geniş ve coşkulu ve örgütlü bir biçimde kutlanır.

1923

1923 1 Mayıs'ı İstanbul'un işgalinden sonraki ilk 1 Mayıs'tır. Bu kez bir işgal kuvvetinin yasaklaması yoktur, ama 1 Mayıs'tan hemen önce Türkiye İşçi Çiftçi Sosyalist Fırkası bir "beyanname" dağıtınca aralarında yöneticilerinin de bulunduğu yirmi kişi tutuklanır. Meydan tümüyle rejime yakın Umum Amele Birliği'ne kalır ve kutlamalar da bu örgüt tarafından gerçekleştirilir. Sultanahmet'te yapılan mitingten sonra 'Gazi Paşa'nın yanısıra Enternasyonaller'e de telgraflar çekilir.

1924

1924 yılı 1 Mayıs'ı yine yasaklamayla karşılaşır. Meclis'in gündemindeki 'Mesai Kanunu' dolayısıyla iktidar tedirgindir ve "İstanbul Polis Müdür Vekili Kamil" şu "Amele Bayramı Tamimi" ile 1 Mayıs'ı yasaklar:

"Amele Birliği namıyla bir müessese hükümetçe hiçbir veçhile tanınmamış olduğundan 1 Mayıs münasebetiyle Amele Birliği namına yapılacak hiçbir nümayiş ve hareket-i merasimeye kat'iyyen müsaade edilmemesi ve hemen men'ine tevessül olunması ehemmiyetle ihtar olunur."

Ancak Zonguldak mebusu Tunalı Hilmi'nin girişimleriyle Kamil'in yasaklama kararının yasal dayanağı olmadığı ileri sürülür ve fiilen kutlamalar yapılır.

1925

1925 1 Mayıs'ını kutlamak isteyen Amele Teali Cemiyeti'ne "İstanbul Polis Müdüriyeti" çeşitli zorluklar çıkarır. Miting yapılmasına izin verilmez ve sadece cemiyet merkezinde "resm-i kabul" yapılmasına ve bir heyetin vilayeti ziyaret etmesine izin verilir. Divanyolu'ndaki Cumhuriyet Gazinosu'nda salon toplantısına bile izin verilmez. Ancak bununla birlikte işçiler fiilen gösteriler yaparlar ve cemiyet merkezine "8 Saat İş, 8 Saat İstirahat, 8 Saat Uyku" pankartının yanısıra Karl Marks'ın bir resmiyle birlikte "Bütün Dünya İşçileri Birleşiniz!" pankartı da asılır. Rejim bu duruma hiç de hoşgörüyle yaklaşmaz ve "Mayıs 1 Nedir?" başlığı ve işsizlik ve pahalılık altında ezilen bir işçi ve çekiç resmiyle yayınlanan bir broşür bahane edilerek cemiyet yöneticileri tutuklanır ve 7 yıldan 15 yıla kadar küreğe mahkum olurlar.

1926

1926 1 Mayıs'ı Şeyh Sait İsyanı ve Takrir-i Sükun Kanunu nedeniyle yasaklanır ve hiç kutlanmasına izin verilmez.

1927: Son kutlama ve ilk 1 Mayıs Marşı

1927 1 Mayıs'ı ise bu dönemde kutlanan son 1 Mayıs'tır. Daha sonra Ekim ayında Amele Teali Cemiyeti ve diğer işçi örgütleri kapatılacaktır. Cemiyete mensup tramvay işçilerinin girişimiyle kutlanan 1927 1 Mayıs'ında işçilerin söylediği ilk 1 Mayıs Marşı şöyledir:

Hoşgeldin! Bir Mayıs işçinin günü
Dağıt rüzgar gibi gönülden gamı
Karakış günleri yansın kül olsun
Kırmızı çiçekli bahar uyansın

Hoşgeldin! Bir Mayıs, ey ulu münci
Kurtuluş yolunun ilk dönemeci
Bir Mayıs bize şiar getirmiş
Yaşasın yaşasın sekiz saat iş
İş sekiz saat, uyku sekiz saat
Sonra sekiz saat ders ve istirahat

Bir Mayıs, Bir Mayıs ilk dileğimiz
Yaşatacak seni tunç bileğimiz...

Yarım yüzyıl ara, 1976 ve 70'li yıllar

Bundan sonra 1 Mayıs'ın tekrar kutlanması için aradan yarım yüzyıl, tam 49 yıl geçer ve 1976 yılında 1 Mayıs DİSK'in öncülüğünde İstanbul'da Taksim'de yüzbinlerin katılımıyla gerçekleştirilir.

Egemenlerin buna yanıtı ertesi yıl 1977 1 Mayıs'ındaki katliamdır.

1978 1 Mayıs'ı yine DİSK'in öncülüğünde, yine adı artık "1 Mayıs Alanı" olan Taksim'de ve yine büyük bir katılımla düzenlenir.

1979 1 Mayıs'ında ise artık İstanbul da dahil olmak üzere 13 ilde sıkıyönetim vardır ve İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Mayıs 1979'da İstanbul'da sokağa çıkma yasağı ilan eder. DİSK ve kitle örgütleri İstanbul dışında İzmir'de gösteriler yaparlar.

1980'de İstanbul'da yine yasak vardır ve Mersin'de esas miting yapılır.

Sonrasında 12 Eylül'ün karanlığı vardır ve 80'li yılların sonlarında izinsiz biçimde ve Taksim'deki "1 Mayıs Alanı"na çıkmak üzere gençlik girişimleri olur. Polisin açtığı ateş sonucunda1989'da Mehmet Akif Dalcı ölür.

11 yıl ara ve 90'lı yıllar

İstanbul'da yeniden "izinli" bir şekilde 1 Mayıs'ın kitle gösterisiyle kutlanması ancak 1991'de gerçekleşir. Gaziosmanpaşa meydanında yapılan 12 Eylül'den sonraki ilk 1 Mayıs mitingi ardından ertesi yıl, 1992'de yine Gaziosmanpaşa'da kutlama yapılır. 1993'te ise bu kez İstanbul'da iki ayrı miting olur; DİSK ve kamu çalışanları tarafından Pendik'te, Türk-İş tarafından ise Şişli'de gösteriler düzenlenir. 1994'te ise tüm konfederasyonlar ve kitle örgütleri İstanbul'da Şişli'deki Abide-i Hürriyet Meydanı'nda onbinlerce kişinin katıldığı bir mitingle 1 Mayıs'ı kutlarlar...

Ve nihayet 1995 1 Mayıs'ı için yer Kadıköy'dür...

...ve baharda öldüler

Naci GÜNDAY

O gün pazardı.

Ülkemde pazar günleri genellikle ortalık süt liman olur. Dükkanlar kapalıdır. Kurumlar, kuruluşlar kapalıdır ve hayat resmi bir dairenin kurallı gelgitinin uzağında, özgürdür.

O gün pazardı.

Ve ben onaltı yaşımı küsur ay geçe düşüncelerimin gem vurulması mümkün olmayan coşkusu ile ya bismillah diyerek kalkıyordum yataktan. Aynada yüzüm bana çocuk, ben düşüncelerimde bir fırtına adam. Atıyorum adımımı eşiğin öte yanına. Güneş ılık bir dost selamı gibi gülümsüyor sabaha.

O gün pazardı.

Çocuksu adımlarımın telaşı ile ulaştım bayram yerine.

Saat sıfır dokuz. O gün pazardı.

Önce yüzbinlerce çocuğu kutsal bir emanet gibi koruyan ve omuzlarında dünyayı taşıyan Atlas, öğretmenleriyle geldi. Onların yanına yıktıkları şatolarından kurtulan ellerinde tuvalleri, daktiloları ve enstrümanlarıyla sanatçılar geldi.

Saat sıfır dokuz onyedi. O gün pazardı.

Baştan aşağı beyazlar içinde, yarı beline kadar sakalı ve yılanlı asası ile Hipokrat arkasında doktorlar ordusuyla sanatçıların yanındaki yerlerini aldılar ve hemen sağ yanlarına ellerinde masal süpürgeleri ve faraşları, başlarının üzerinde tüm kentin toz bulutları ile temizlik işçileri yerleşti. Onları "bak postacı geliyor" şarkıları ile hüzün ve sevinç taksimatçıları izledi.

Saat on otuz. O gün pazardı.

Ufuk cizgisinin önünde iri vücutları, şişmiş kasları ve başlarında sevda bulutları ile kadınlı erkekli bir grup genç, sessiz sedasız geldiler. Sessizliği çekiç sesleri ile bozup, Kawa'nın sonsuz ateşini körükleyerek. Dok işçileri ve karanlık dünyanın aydınlık savaşçıları madenciler geldiler.

Bir coğrafyanın biçimlenişine imza atan mühendisler pergellerin ve cetvellerin ölçülü adımlarıyla, kendilerinden önce gelenleri izleyerek geldiler.

Saat onbir onsekiz. O gün pazardı.

Sur dibinden bir ayyaş şişesini atarak, kenar mahalleden bir bıçkın narasını erteleyerek geldi.

Saat onbir ondokuz. O gün pazardı.

Yaz kış demeden meydandaki yerini terketmeyen, meydan olayları tanığı, fırçalarını andıran bıyıklarını burarak ayakkabı boyacısı geldi ve yerini aldı. Büyük bir gürültüyle kaldırım çingeneleri ve yediveren bahçe çiçekçileri geldi.

Saat onüç sıfırdokuz. O gün pazardı.

"... Benim kabem emektir/kuran da kurtaran da emekçi insanlardı" diyerek kucaklarında güneşin yedi rengi ile Bektaşi erenleri ve damaklarda bir çete tadı bırakan Çerkesler başlarındaki boz kalpakları ve danslarıyla kolkola geldiler. "Bıji Azadi!" sesleriyle yağız gençler gecikmiş olmanın telaşıyla bir mahçup geldiler ve öğretmenlerin yanındaki yerlerini aldılar. Onların hemen yanına, gelecek güzel günlere olan umutlarını yitirmemiş ak saçlı, ak bıyıklı yaşlılar yerleşti.

Saat onaltı sıfır bir. O gün pazardı.

Gelenlere hiç benzemeyen biri geldi.

Saat onaltı sıfır üç. O gün pazardı.

Kenarda, meydandaki yerlerini almak için hiç işi olmamışlar, birkaç gün işçi olmuşlar, kimsesizler, köylüler, kentliler, tütüncüler, marangozlar, terziler, gemiciler, yolcular, sürücüler bir süre beklediler. Meydan kenarlarından taştıkça kalabalık tüm kente yayıldı.

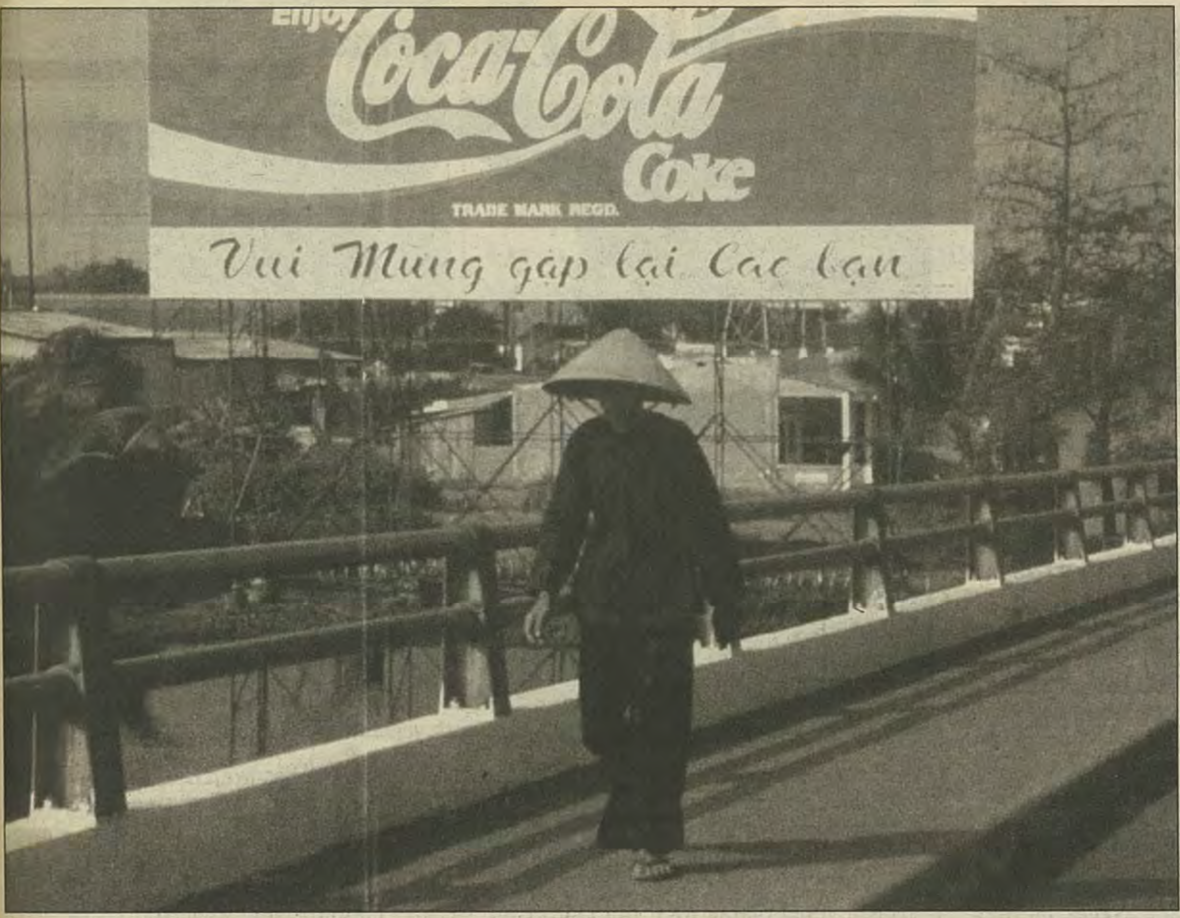
Saat onyedi ve o gün pazardı. Gelenlere hiç benzemeyen biri görevini hatırladı. Ve o an güneşin güneş olarak kalacağı anlarda utanacağı bir karanlık yayıldı meydana. Kim... kimler... nerede... nasıl... niçin... karşılığını bulamaycak sorular çengellerini astılar karanlığın ucuna.

Saat onsekiz.

Gelenler gelemeyenlerin seslerini de katarak seslerine hep bir ağızdan; "biz halkız

yeniden doğarız
ölümlerde" dediler.
...ve baharda öldüler.

O gün
Bir mayıs bindokuzyüz yetmiş yedi
pazardı.

Tanıdık bir fotoğraf: Savaşta ölen Vietnamlı bir kadın asker *(üstte)*... Aynı mekanlardaki Coca Cola reklamları ise ne kadar uzak *(solda)*.

20 yıl sonra Vietnam

Engin ERKİNER

▼ Vietnam'la dayanışma tüm ülkelere yayılmıştı. Denebilir ki, Vietnam savaşı, 20. yüzyılda komünistleri, sosyal–demokratları ve hatta liberallerin bir kısmını bile birleştirebilmiş son olaydır. ABD içinde de Vietnam savaşı protesto ediliyor, birçok ABD genci askere gitmektense hapse girmeyi tercih ediyordu.

20 yıl önce, 30 Nisan 1975'te, Kuzey Vietnam ordusu Ho Chi Minh (eski adıyla Saygon) kentine girdi. Kentteki ve havalanındaki zayıf direniş kırıldı ve savaş bitti. Dünyayı yıllarca meşgul eden, ABD yönetiminin ısrarlı savaş politikasını protesto etmek için, uğrunda tüm dünyada protesto gösterilerinin düzenlendiği, ABD'nin savaş suçlarını yargılamak için mahkemelerin kurulduğu (Russell Mahkemesi) savaş bitti.

Yenilmez sanılan dünya jandarması ABD yenilmişti. Savaş nedeniyle ABD'nin ödemeler dengesi bozulmuş, dünya parası sayılan Amerikan dolarının altın paritesi kaldırılmak zorunda kalınmıştı. ABD'nin önemli bir kadrosu yönetmişti savaşı. 1975'te Ford başkan, Rockefeller başkan yardımcısıydı. Savaşın yürütülmesinden doğrudan sorumlu olan dışişleri bakanı ise Henry Kissinger'dı. Savaşın başladığı yıllarda ise, bu makamda başka bir ünlü isim vardı; Sonradan Dünya Bankası Başkanı olacak Robert Mc Namara. Mc Namara, savaşın bitişinin 20. yılı nedeniyle "özeleştiri" yaparak, "Vietnam politikamız çok yanlıştı" dedi.

Bu savaşta Kuzey Vietnam'ın kaybı yaklaşık bir milyon 100 bin kişi idi, ABD'nin ise 55 bin kişi. Bu iki rakam bile bir gerçeği ortaya koyuyor: Kurtuluş savaşlarında kazanan tarafın daha az kayıp veren olması gerekmiyor. Vietkong yaklaşık 20 kat daha fazla kayıp vermesine karşın, savaşı kazanan tarafı olmuştur. Bu gerçeği, ülkemizde sık sık "Onlar bizden şu kadar öldürdü. Biz ise onlardan çok fazla öldürdük" türünden isterik açıklamalar yapanlara hatırlatmak gerekir.

Dünyanın en büyük askeri gücünü şoke eden zafer nasıl kazanıldı? O ABD ki, 1960'lı yıllarda özellikle Latin Amerika'da gerilla taktiklerine karşı önemli taktikler geliştirmişti. O ABD ki, Güney Vietnam topraklarının neredeyse her yanını, "uçan kale" diye de anılan B–52 ağır bombardıman uçaklarıyla defalarca bombalamıştı. O ABD ki, Vietnam savaşında o zaman hiç bilinmeyen bilgisayar teknikleri kullanmıştı. Vietkong ile girişilen çarpışmaların tümünü bigisayara yüklemiş ve buradan çıkan sonuçlara göre Vietkong askerlerinin gizlenme ihtimalinin yüksek olduğu alanları sürekli bombalamıştı. O ABD ki, ülkedeki yarım milyon askerinin yanısıra, savaşı Vietnamlaştırmış ve Güney Vietnam'da kendi kuklası hükümetin denetiminde güçlü bir ordu kurmuştu. Ne olmuştu o zaman?

ABD'nin yenilgisi

Bu yazının sınırları içinde, dört temel neden sayılabilir;

İlki; ABD'nin Vietnam'daki varlığının hiçbir meşru nedene dayanmamasıdır. Aynı olgu kukla Van Thieu hükümeti için de geçerlidir. Kuzey Vietnam ordusunun komutanı Giap'ın 1970'li yıllarda Türkiye'de yayınlanan bir kitabı, "Halk savaşının askeri sanatı" başlığını taşıyordu. Ünlü bir cümle vardı kitapta: "Halk savaşı, politik olarak tecrit olmuş bir düşmanı, askeri olarak yenmek için verilir."

Ho Chi Minh, Vietnam Komünist Partisi yönetimi, "Neredeyse tüm hayatımı düşmanı yenmek için düşünerek ormanda geçirdim" diyen Giap ve savaşa katılan tüm Kuzeyli ve Güneyli Vietnamlılar, o zamana kadar bilinmeyen askeri taktikler geliştirmişlerdi. Büyük askeri gücüne rağmen, ABD ordusu hem politik olarak tecrit olmuş kukla bir yönetimi yaşatmaya çalışıyordu ve hem de karşısındakinin yöntemlerini anlamıyordu.

Vietkong'un bu dönemde uyguladığı önemli bir taktik, "düşman işgali altında, ama temiz alan" yaratmaktır. Şöyle uygulanıyordu bu taktik: Bir kasaba veya kent işgal ediliyor ve birkaç gün elde tutuluyordu. Bu sırada düşmanla işbirliği yapan ve önceden saptanmış tüm unsurlar ortadan kaldırılıyordu. Sonra kent boşaltılıyordu. ABD kenti ele geçiriyordu, ama denetim sağlayamıyordu.

Uluslararası dayanışma

İkincisi; Vietnam'la dayanışma dünyanın tüm ülkelerine yayılmıştı. Ünlü fotoğrafları vardı bu savaşın; köyüne atılan napalm bombası nedeniyle elbiselerini çıkararak kaçmak zorunda kalan ağlayan bir kız çocuğu... Saygon'da yakalanan ve başına emniyet müdürü tarafından silah dayanarak sokak ortasında sorguya çekilen bir Vietkong... ABD elçilikleri önünde bitmeyen protestolar, ABD askerlerine dünyanın her yanında yapılan saldırılar... Hatırlanacaktır; "Vietnam kasabı" olarak da tanınan ve sonra Türkiye'ye büyükelçi olan Comer'in arabası 1969'da ODTÜ'de yakılmıştı.

Denebilir ki Vietnam savaşı, 20. yüzyılda komünistleri,
sosyaldemokratları ve hatta liberallerin bir kısmını bile birleştirebilmiş son olaydır.

Üçüncüsü; savaşa karşı muhalefet ABD içinde de yükseldi. Vietnam savaşı protesto ediliyor, birçok ABD genci askere gitmektense, hapse girmeyi tercih ediyordu. Bunların arasında ünlü bir isim, o yılların dünya ağır sıklet boks şampiyonu M. Ali Clay de vardı. Geçtiğimiz yıllarda gösterilen "Born Yesterday" adlı film, ABD içindeki savaş karşıtı muhalefetten görüntüler içerir.

Dördüncüsü; savaşa doğrudan katılmamış olmakla birlikte, dünya sosyalist sisteminin varlığı ve Vietnam'ı her yönden desteklemesi de önemli bir faktördü.

Amacımız Vietnam'ın yakın tarihini yazmak değil. Bu nedenle atlayarak gideceğiz. Savaştan sonra da özellikle Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa'daki sosyalist ülkelerden yoğun olarak yapılan yardım, bombalarla delik deşik olmuş Vietnam toprağını verimli hale getirmekte etkili oldu, ama yeterli olmaktan uzak kaldı. 15 yıl sonra, 1990'ların başında ise, zaman içinde azalmış olan yardım tümüyle kesildi.

ABD'nin, ancak Körfez Savaşı'nda atabileceği "Vietnam kompleksi" halen sürüyor ve ülkeye sıkı bir ticaret ambargosu uygulanıyordu.

Çin tipi reformlar

Vietnam, Çin tipi reformlara yönelmek zorunda kıldı: Ülkenin yabancı sermayeye açılması, küçük ve orta üretime önem verilmesi, çeşitli alanlarda küçük işletmelerin serbest bırakılması ve bunların tümünün şimdilik Komünist Parti'nin yöneticiliği altında yapılması... Sonuç Çin'dekine benzerdir. Gelir dağılımındaki eşitsizliğin artması, milyonerlerin ortaya çıkması, işsizlik, enflasyon ve rüşvetin büyük boyutlara ulaşması... Sözde herşey sosyalizm adına yapılmaktadır, ama ulaşılan sonuçlarla da gittikçe sosyalizmden uzaklaşılmaktadır.

Japonya, Güney Kore ve Tayvan sermayesinin Vietnam'a akmaya başlaması ABD banka ve şirketlerini oldukça rahatsız ediyordu. Vietnam büyük bir ülkeydi ve önemli yatırım olanakları vardı. Bush yönetimi, 1991'de Vietnam yönetimiyle ilişkileri normalleştirmek istediğini açıkladı. 1993'te Clinton yönetimi Vietnam'ın yeni borç alabilmesi için yeşil ışık yaktı. 30 yıllık ambargo sona erdi. Vietnam'a 2000 yılına kadar yaklaşık 9 milyar dolarlık ABD sermayesinin gireceği tahmin edilmektedir.

Neden Küba olamadı?

Vietnam, Küba olamazdı. Dört neden sayılabilir:

İlk olarak; 70 milyon nüfuslu büyük bir ülkenin, sosyalist sistemin bulunmadığı koşullarda,devrimci dayanışma ile ayakta kalabilmesi olanaksızdır.

İkincisi; Küba'nın tersine Vietnam'da devrimden sonra önemli bir altyapı kurulamamıştır. Savaş ülkeyi öylesine yıkmıştı ki, 15 yıl bu altyapının kurulması için yeteri değildi.

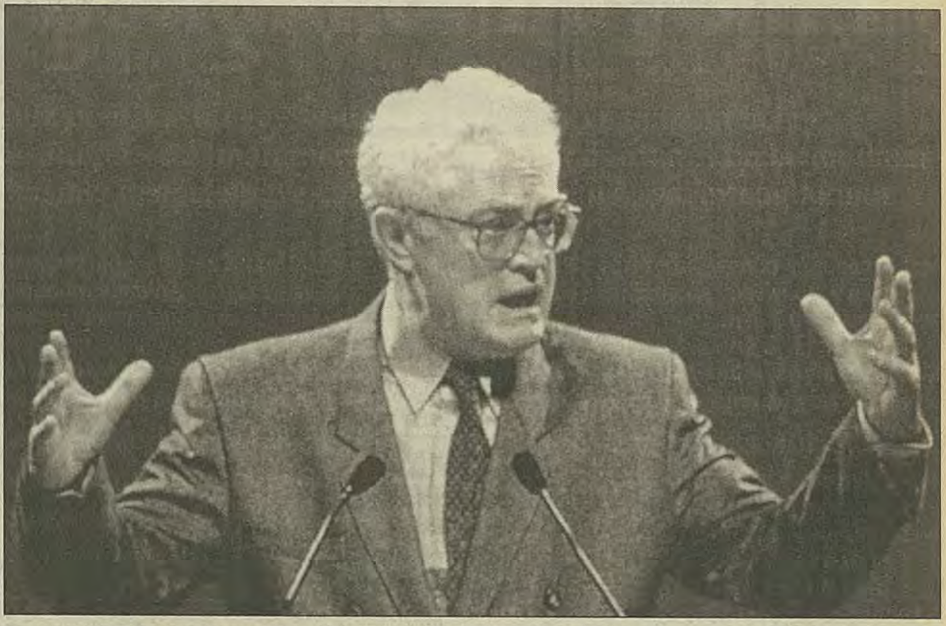
Üçüncüsü; Vietnam, Küba'nın aksine, ekonomik olarak önemli bir ülkedir. Çeşitli doğal kaynaklara sahiptir. Vietnam büyük ve ekonomik bakımdan önemli bir ülke olduğu için, Küba'nın aksine, önemli bir emperyalistlerarası rekabete konu olmaktadır.

Ve sonuncusu; Vietnam ABD'ye uzaktır. Küba politikasının aksine, ABD, Vietnam ile ilişkilerinde yönetim değişikliğini olmazsa olmaz şart olarak ileri sürmemektedir.

Fransa Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde komünistler oylarını artırdı

Jospin ve Chirac ikinci tura kaldı

▼ Sosyalist Parti adayı Lionel Jospin ile Cumhuriyet İçin Birlik adayı Jacques Chirac'ı ikinci tura taşıyan seçimin en belirgin özelliklerinden biri oyların sekiz aday arasında dağılması ve adaylardan hiçbirinin toparlayıcı olamaması. Oylar, yüzde 20'şerlik, birbirine aşağı yukarı eşit, beş gruba ayrılmış durumda: aşırı sağ, De Gaulle'cü sağ (Chirac), liberal sağla merkezciler (Balladur), sosyal demokratlar ve radikal sol (komünist, Troçkist ve çevreci).

Sosyalist Parti adayı Lionel Jospin büyük bir sürpriz yaparak birinci turun galibi oldu.

Françoise Germain ROBIN (*)

Paris- Fransa'da Cumhurbaşkanı François Mitterrand'ın yerine geçecek kişinin belirleneceği seçimin 7 Mayıs'ta yapılacak olan ikinci turu, sosyalist aday Lionel Jospin ile RPR (Cumhuriyet İçin Birlik) adayı Paris Belediye Başkanı Jacques Chirac'ı karşı karşıya getirecek. Fransızlar'ın oyları, tıpkı 23 Nisan'daki gibi, bu düelloda da sürprizler barındırıyor olabilir.

Söz konusu sürprizlerin başlıcası, sondajların bildirdiğinin tersine birinci turu Chirac'ın değil Lionel Jospin'in kazanması oldu.

Komünist Partisi oylarını artırdı

İlk turun sonuçlarından biri, Fransız Komünist Partisi oylarının, yedi yıl öncesine göre iki puan artması. 2 milyon 631 bin 173 seçmen, oyunu Robert Hue'ya verdi; bu da, 1988 rakamına 575 bin kişinin katılması anlamına geliyor.

1994 yılında George Marchais'nin yerine FKP Genel Sekreterliği'ne seçilen Hue'nun hemen hiç tanınmamış bir kişi olması, elde edilen sonuçları daha da ilgi çekici kılıyor.

Basın, Hue'nun kampanyasındaki dinamizmi teslim etmekte oybirliği içinde; Hue'nun FKP'ye genç, sempatik, halka ve halkın kaygılarına yakın yeni bir imaj kazandırmayı başardığını kabul ediyor. Robert Hue son derece etkin bir kampanya yürüttü; üç ay içinde, Fransa'nın her yanında toplam 74 salon toplantısı yaptı.

Kampanya sırasında ele alınan başlıca konular, durmadan artan işsizliğe ve toplumsal dışlanmaya karşı savaşla ilgiliydi.

Hue, hem üretimin artırılmasını, hem de yeni işler yaratılmasını sağlayacak bir dizi önlem önerdi: Örneğin, ücrette azalma olmaksızın çalışma sürelerinin haftada 39 saatten 35 saate indirilmesi, bir milyon yeni iş yaratılmasına ve işçilerin satınalma güçlerinin artmasına olanak sağlayacaktır. Hue ayrıca, sağın ve Sosyalist Parti'nin programlarıyla tehdit ettikleri hak kazanımlarını (sosyal sigorta, emeklilik, parasız eğitim) korumanın olanaklılığını da ortaya koydu; bu amaçla, büyük servetlerden alınan verginin yüzde 4 artırılması ve spekülatif kazançların vergilendirilmesi bile yeterli olacaktır.

Hue, doğu ülkelerindeki çöküşten ve Fransa'da "solun birliği"nin yarattığı düş kırıklığından sonra FKP'de gerçekleşmekte olan değişiklikler üzerinde de ısrarla durdu: "FKP değişmiştir ve değişmeye devam edecektir" sözlerini yineleyerek, adil, özgür, dayanışmacı, birbirine saygılı, Fransız devriminin, Paris Komünü'nün ve Direniş Hareketi'nin doğrultusunda bir komünist toplum idealine olan bağlılığını da dile getiriyordu.

Basın genel olarak FKP'nin elde ettiği sonucu "onurlu" diyerek niteliyor. La Tribune gazetesi, "Robert Hue girdiği bahsi kazandı" diye yazıyor. Liberation'a göre, "Komünist Partisi'nin amansız gibi duran gerilemesinin önü alındı galiba". Liberation, komünist adayın ikinci turda daha çok ağırlık kazanmasını sağlayacak yüzde 10 barajını aşmayı başaramadığını da ekliyor.

Hue sonuçlar belli olur olmaz şu açıklamayı yaptı:

"Sağa ve aşırı sağa kesinlikle karşıyız. Benim adımı seçen oyların mülkiyeti ise bende değil. Açık ki, artık, zaman da iki tur arasında aceleyle girilmiş seçim ittifaklarının zamanı değil." Dolayısıyla FKP Ulusal Komitesi, federasyon örgütlerine danıştıktan sonra geçtiğimiz çarşamba günü ikinci turda takınılacak tavrı kararlaştırdı ve sağa, özellikle aşırı sağa karşı baraj oluşturulması çağrısında bulundu. Robert Hue şunları söyledi: "Bu koşullarda, sağa karşı muhalefetin biçimi, Lionel Jospin'in oy pusulasını kullanmak olacaktır. Partimiz bunu söylerken, seçmenlerin üstünde düşünmeleri için net bir konum ortaya koymaktadır: Bu konum, hem bizim tavrımız olan sağa muhalefet tavrını, hem Lionel Jospin'in programına her tür katılma ya da güvencenin reddini, hem de solda yer alan herkesin gelecekte mücadele alanlarında olacağı düşüncesini içermektedir."

Irkçı aşırı sağın yükselişi

Seçimin en endişe verici sonuçlarından biri, Jean-Marie Le Pen'in yönettiği ırkçı ve milliyetçi aşırı sağ parti Milli Cephe'nin yükselişi. Bu parti, oyların yüzde 15'ini alarak, 1988'e göre yüzde 0,6'lık bir artış gösterdi. En yüksek oylarını sınır bölgelerinden, özellikle Kuzey'deki ve Alsace'taki büyük kentlerin yoksul banliyölerinden, en çok da Paris ve Marsilya'dan aldı. Çok net bir biçimde Avrupa Birliği karşıtı bir tutum izledi, tüm kampanyasını yabancı düşmanlığına dayandırdı, "Fransa Fransızlar'a" sloganıyla, göçmen işçilerin kitlesel olarak sınırdışı edilmesini ve sınırların kapatılmasını önerdi.

Ayrıntılar incelendiğinde, oyların büyük ölçüde işsizlerden ya da durumu iyi olmayan, hatta umudunu yitirmiş kesimlerden geldiği görülüyor.

İlk tur kesin sonuçları

	1995	1988
Lionel Jospin (Sosyalist)	yüzde 23,3	yüzde 34 (Mitterrand)
Jacques Chirac (RPR)	yüzde 20,8	yüzde 19
Edouard Balladur (RPR)	yüzde 18,6	yüzde 18.6
Jean-Marie Le Pen (Milli Cephe)	yüzde 15	yüzde 14.4
Robert Hue (FKP)	yüzde 8,72	yüzde 6.7 (Andrè Lajoinie)
Arlette Laguiller (Troçkist)	yüzde 5.34	yüzde 2
Philippe de Villiers (aşırı sağ)	yüzde 4,7	
Dominique Voynet (çevreci)	yüzde 3,3	yüzde 3.7 (Waecheter)

Fransa seçimlerinde sol...

Masis KÜRKÇÜGİL

Fransız seçimleri İtalya'dakine benzer bir biçimde siyasal partilerin merkeze yığılma döneminden sonra, merkezin dağılışını gösterirken, yine İtalya'daki gibi güçlü bir sağ radikal seçmen kitlesini öne çıkarmaktadır. Front National adayı Le Pen oylarını %15,5'a yükseltirken, merkez sağın radikal kanadından gelen ve faşizan bir söyleme sahip olan De Villier de %5 dolayında oy aldı.

Fransa'da toplumsal hoşnutsuzluğun yükseldiği ancak bu hoşnutsuzluğun geleneksel sol partilerde kendini ifade etmek yerine geçtiğimiz seçimlerde Bernard Tapy (henüz bir yıl dolmadı; Avrupa seçimlerinde sol seçmenlerin %12'sinin oyunu almıştı) gibi bir macerapereste ve De Viiiler, Le Pen gibi radikal sağa yönelmektedir.

Ancak sosyal demokrasinin solu için de benzer bir değişim rüzgarı radikal sağ kadar güçlü bir biçimde olmasa da esmektedir.

Seçimler öncesinde sosyalist partinin solundaki üç adayın (yeşiller, komünist partisi ve troçkist Lutte Ouvrière-"işçi mücadelesi") toplam %15 dolayında oy alacağı bekleniyordu.Seçimler sonuçlandığında tahminler iki puan aşıldı: %17. Bunun anlamı liberal politiklara karşı geniş çaplı bir red cephesinin örtük bir biçimde bulunmasıydı. Red cephesinin programını iktidardaki solun teslimiyetçiliğine, Körfez Savaşına, Maastricht'e karşı olmak, ücret kaybı olmadan 35 saatlik çalışma haftasından, ücretlerin tektip artışından, göçmenlere oy hakkından, kadın haklarından yana, çevreci olmak olarak özetlemek mümkün.

KP'nin ve LO'nun militan kapasiteleri ve kendi gerçek seçmenleri ile şu anda almış bulundukları oy oranı arasında derin bir uçurum var. Üç adayın temsil ettikleri arasındaki farklılıklar ne olursa olsun her üçünün de yeniden yapılanma, yeniden bileşim, yeniden temellenme gibi geçtiğimiz on yılın soldaki arayışlara pek de olumlu bakmayışları ortak noktaları.

Ortak bir adayın çıkartılamayaşı karşısında üç adayın soy kütüğüne yazılı olmayanlar tercihlerini benzer bir anlayışla ancak farklı açılardan sürdürdüler. Kimileri komünist partisini, artık stalinist gelenekten kopması ve kendi dışındaki solla işbirliği içinde olan kesimlerinin güçlenmesi için tercih etti. (Yüksek bir oy oranının aygıtın stalinist kesimlerini kemikleştireceğini iddia edenler de yok değildi.) Eklemek gerekir ki Fransız Komünist Partisi İtalya, İspanya ve Almanya'daki benzerlerinin tersine yeniden yapılanmaya engel unsurların arasında yer almaktadır. Bir diğer zorluk bu partinin Mitterand'la birlikte yürüttüğü pratiği unutmasıdır. 1981-1984 yıllarında sosyalist parti ile hükümette olan KP, 1982-83 liberal dönemecin sorumluluğunu taşımaktadır. Geçtiğimiz Nisan başında Lionel Jospin "komünist bakanların mevcudiyeti bir engel değildir" derken komünist partisi genel sekreteri Robert Hue "arabayı öküzün önüne koymamak gerektiğini" belirtiyordu. Yani şimdi bunu tartışmanın sırası değildi. Bu durumda sosyalist partinin solunda bir alternatifin yaratılmasından ziyade uygun bir zeminde yeni sol hükümet arayışlarına ışık yakılmaktaydı. "Egemen olan sağa karşı solun daha güçlü olması için çözüm komöünist partisinin yükselişi"dir dendiğinde, 1981'de %15 oyla George Marchais'nin sol hükümete teslim olmasının yeni versiyonundan başkası vaadedilmemekteydi.

İşte bu tablo içinde ...

Seçimlerin ilk kez bu kadar televizyonun hükmü altında cereyan ettiği bilinmekte. Katılım oranını düşüklüğü seçim heyecanının sönüklüğü, adayların fazlasıyla bildik profiller verdiği seçimlerde, bugüne kadar %2'nin biraz üzerinde skorlar elde eden Lutte Ouvrière'in geleneksel adayı Arlette Laguiller'nin coşkulu bir kampanya ile %5.37 gibi azımsanmayacak ve şu anda Avrupa'nın bütününde bir devrimci adayın almasının hayal bile edilemeyeceği bir skor elde etmesi dikkatleri bu yana çekmekte.

Fransa'daki üç troçkist örgütten biri olan Lutte Ouvrière'in sözcüse Arlette seçim alanında aşağı yukarı çeyrek asırlık bir geçmişe sahip. Bu kez Arlette'in söyleminde ne değişmişti? Geleneksel olarak komünizmin ve troçkist ideallerin savunusunu yapan Arlette, geçtiğimiz 1993 yerel seçimlerinde yürüttüğü popülist söylemi de terkedip ilk kez emekçi kitlelerin somut, acil talepleriyle birlikte anti kapitalist bir çerçeveye oturtmuştur seçim propagandasını. Böylece hem kendi dışındaki diğer troçkistlerle ortak bir zemin yakalamış hem de fazlasıyla tanımlanmış bir kimlik beyanıyla ilişkisi olmayan emekçi kesimlere de uzanabilmiştir.

Fransız solu tarihinde görmediği bir ikilemle karşı karşıya kaldı. Artık küçük bir grup denemeyecek bir devrimci örgüt, emekçilerin sesi olmaya aday bir oluşumun mümkünlüğünü gösterdi. KP ve Lutte Ouvrière'in seçmenlerinin değerlendirilmesine ilişkin elimizde henüz bir veri yok. KP'nin emeklilerden ve aygıtından ve de geçmişinden gelen bir avantajı olduğu kesin. Lutte Ouvrière'in seçmenlerinin daha belirlenmiş siyasal görüşlere sahip olduğu ve daha dinamik kesimleri içerdiğini kestirmek ise pek zor olmasa gerek.

Şimdi barajı aşmış bir örgüt olarak Lutte Ouvrière'in önünde kendisiyle sınırlı olmayan bir sosyalist parti girişimi bir görev olarak durmaktadır.

İkinci turun favorisi Jacques Chirac.

Le Pen'in aldığı oylara aşırı sağın diğer adayı olan muhafazakâr Katolik ve AB karşıtı Philippe de Villiers'nin aldıkları eklendiğinde, aşırı sağ oyların ülkemiz tarihinde ilk kez yüzde 20'lere vardığı anlaşılıyor.

Oylar dağınık

Gerçekte bu seçimin en belirgin özelliklerinden biri, oyların sekiz aday arasında dağılması ve adaylardan hiçbirinin toparlayıcı olamaması. Oylar, yüzde 20'şerlik, birbirine aşağı yukarı eşit, beş gruba ayrılmış durumda: Aşırı sağ, De Gaulle'cü sağ (Chirac), liberal sağla merkezciler (Balladur), sosyal demokratlar ve radikal sol (komünist, Troçkist ve çevreci). Bu arada, Dominique Voynet'nin aldığı oyların azlığı (bazı eski komünistlerce de desteklenmesine karşın, yalnızca yüzde 3.3), Fransızlar'ın çevreciliğe pek ilgi göstermediğini de ortaya çıkarmış oldu.

Siyasi gözlemcilerin çoğu, aşırı sağla aşırı solu birarada ele aldıkları "protesto oyları"nın hiç bu kadar güçlü olmadığını kaydediyor. Oyların son derece dağınık olmasını, Fransızlar'ın, gerçekte güvenmedikleri ve özlemlerine denk düşmeyen programları savunan adaylar karşısında uğradığı kararsızlık ve düşkırıklığının bir işareti olarak yorumluyorlar. Dört milyon seçmenin son ana kadar kararsızlığını yenememiş olması anlamlı bir durum: Çoğu kişi kararını sandık başındaki kabinde verdi. Bu da, sondaj sonuçlarının neden tutmadığını ortaya koyuyor.

İkinci tur sürprizlere açık

Bu koşullarda, ikinci turda herşey olabilir. Sağ oylar toplansa (yüzde 60) Chirac'ın zaferi garanti gibi görünüyor. Ancak herşey bu kadar basit değil. Bir kere, sağda Balladur'un adaylığı ile kışkırtılmış olan bölünme, her ne kadar Başbakan seçmenlerinde oylarını Jacques Chirac'a vermeleri çağrısını hemen yaptıysa da, iz bırakacaktır. Sonra, Milli Cephe oylarının çoğunluğunun, Jean-Marie Le Pen tarafından kişisel düşman sayılan Chirac'a dönmeyeceği kesin. Le Pen zaten daha pazartesi günü, sosyalist aday Lionel Jospin'i "saygıdeğer" biri olarak niteledi.

Ancak Lionel Jospin, Elysee sarayında François Mitterrand'dan boşalan yere geçmek için gerekli yüzde 50'yi aşmakta zorlanacak. Sol oyların (sosyalist, komünist, Troçkist, çevreci) toplamı yüzde 40'ın çok az üstünde ve Jospin adının bu oyların tümünü toplayacağı kesin değil. Lutte Ouvrière adayı Arlette Laguiller, Lionel Jospin'e oy verilmesi çağrısında bulunmadı. Laguiller'ye göre Jospin'in programı sağınkine fazla benziyor ve 10 yıldır yürütülen emekçi ve yoksul aleyhtarı politikayı devam ettiriyor.

Dolayısıyla Lionel Jospin'in, 7 Mayıs'ta kazanması için, çok sayıda sağ seçmenin oyunu alması gerekiyor.

*** Françoise Germain ROBIN, FKP'nin yayın organı l'Humanité muhabiri.**

Kısa pantolonlu asker: Denktaş

▼Sarayda düzenlenen esprili toplantılar, kısa pantolonla ve safari kıyafetle, omuzunda fotoğraf makinasıyla yaptığı showlarla Denktaş son derece sivil bir lider tablosu çizer. Oysa gerçek hiç de böyle değildir. Denktaş'ın da temel payı olduğu KKTC legal ve illegal devlet örgütlenmeleriyle oldukça militarist ve despotik, antidemokratik bir yapıdır.

Dış Haberler Servisi – Kuzey Kıbrıs'ta geçen cumartesi yapılan seçimlerde üçüncü kez cumhurbaşkanı seçilen Rauf Denktaş için şimdiye dek yapılmış en ilginç tanımlamalardan birisi onun "kötü bir dava vekili" olduğudur. Bu saptamaya göre 40 yıldır dava vekili olan ve davayı kazanamayan biri olsa olsa kötü bir dava vekilidir. Ancak denebilir ki, "Denktaş her seferinde seçimleri kazanıyor ve rakiplerinin sırtını yere getiriyor." Evet, ortada kazanılan bir şeyler var, ancak bu kazanımların Rum ve Türk halklarının kazanımı olmadığı da bir o kadar gerçek. Sonuç, yani Kuzey Kıbrıs'taki seçimlerde halk bu nedenle "demokratik bir şekilde" kendi aleyhine oy kulanmıştır. Yani Denktaş kazanmıştır; bunun anlamı şovenizmin kazanmasıdır.

Genel olarak Denktaş medyanın da yardımı ve marifetiyle sivil bir önder olarak gösterilir. Özellikle de Türkiyeli gazetecileri cezbetmekte üstüne yoktur. Sarayda düzenlenen esprili toplantılar, Türkiye'de ve Lefkoşa'da kısa pantolonla ve safari kıyafetle omuzunda fotoğraf makinasıyla yaptığı talkshowlarla Denktaş son derece sivil toplumcu bir liderdir. Oysa gerçek hiç de böyle değildir. Çünkü Denktaş'ın da temel payı olduğu KKTC legal ve illegal devlet örgütlenmeleriyle oldukça militarist ve despotik, antidemokratik bir yapıdır. Bu Denktaş'ın kendi kişisel tercihlerinin de ötesinde, tarihsel koşulların ve bu koşulların içinde geliştirilen kurumların günümüzde de isim değiştirerek varlıklarını sürdürmeleriyle ilgilidir. Denktaş'ın bu yönünü kavramak için onu "mücahit önder" derecesine yükselten KATAK, VOLKAN, TMT gibi örgütlerin tarihine bakmak gerekmektedir.

Şu anda Güney Kıbrıs'ta yaşayan Niyazi Kızılyürek, "Kıbrıs'ta Yukarı Sınıflar ve Kimlik Sorunu" isimli makalesinde şunları yazıyor:

"... İngiltere bu tehditler karşısında, Kıbrıs Türk liderliğine sarıldı. 1943 yılında ilk Kıbrıslı Türk kitle örgütü kuruldu. Kıbrıs Adası Türk Azınlıklar Kurumu (KATAK), her ne kadar bir ulusal uyanışın göstergesi olarak adlandırılsa da, gerçek şudur ki, İngiliz yönetimi işbirlikçi Türkler'i bu örgütü kurmak için teşvik etti. Sadık Sir Münür Bey, bu örgütün kurulması için bir dizi temaslarda bulundu. İngiliz hükümetinin tam desteğini vereceğini söyledi. Ne kadar ilginç Türklük adına örgüt kurmak bir Sir'e düştü. 18 Nisan 1943'te 79 kişinin katıldığı toplantı ile KATAK kuruldu. Oluşturulan yönetim kurulu üyeleri İngiliz yönetiminin sir ünvanı almasından da tam güven duyduğu kimselerdi. Sir Münür ise yaptığı konuşmada hükümetin KATAK'ı bütün gücüyle destekleyeceğini söyledi. 1948'de İngiliz Vali Winster, Özel Türk Komitesi kurdurdu. Bu komite, dini önderler, kıdemli yargıçlar ve Rauf Denktaş'tan oluşuyordu." (Edebiyatta Kıbrıslı Türk Kimliği 1. Genç Kıbrıslı Türk Aydınlar Paneli, Londra 21 Haziran 1987)

KATAK öyle bir örgüttür ki, Denktaş KATAK'a methiyeler düzen hamasi şiirleriyle de tarihe geçmiştir:

"Birdenbire parladın ufkumuzda ey KATAK / Yıllardır ayrı duran gönüllere katıl, ak / Ak coşkun bir sel gibi bora gibi inilde / Bir gün gelir sayende cennet olur bu belde!.."

Yıllar önce yazılan bu şiir için Kıbrıslı Türk Nazif Süleyman Ebeoğlu "İnsan gazetelerde şiir diye öne sürülenleri görünce şiire ve sanata karşı bir nefret hissi duyuyor" diyor.

Elbette bu kadar değil VOLKAN, KATAK, TMT (Türk Mukavemet Teşkilatı) tarihleri ince-

lenmeden ve bu örgütlerin, Türkler'e ve Rumlar'a karşı işledikleri siyasal cinayetler ortaya çıkartılmadıkça birşeyler hep gizli kalacaktır. Örneğin sadece ÇARDAK (1951–53) dergisiyle TMT arasındaki sürtüşmelerin dökümüne bakmak bile, Türkiye tarafından dikey olarak örgütlenen ve başında ırkçı faşist istihbarat subaylarının bulunduğu bu tür örgütlerin aynı zamanda içerde, yani Türkler arasında "temizlik" yapmak amacıyla kurulduklarını anlamaya yeter. "1. Ayhan Hikmet ile Muzaffer Gürkan TMT tarafından öldürüldüler. 2. Osman Türkay, Taner Baybars, Mustafa Adiloğlu sonunda İngiltere'ye yerleşip İngilizce yazmaya başlarlar. 3. Samet Mart baskıcı, boğucu koşullara dayanamayarak aklını yitirdi..." (age)

Geçtiğimiz yıllarda cumhurbaşkanlığı seçimlerinde bağımsız aday olarak Denktaş'a rakip olan, eski TMT'ci Kıbrıs'ın popüler ve karizmatik simalarından Arif Hasan Tahsin son yıllarda yazdığı anılarında TMT'nin tarihine de değinir ve bir karanlık sayfayı aralar. Ama hepsi bu kadardır. Ondan ilerisi risklidir.

Kıbrıslı şair Mehmet Yaşın da şunları saptıyor: "Kıbrıs'taki Türk milliyetçiliğinin sözcüleri Türkiye'deki gibi devrimci asker-sivil bürokrat kesim değil. KATAK yöneticilerinin yüzde 85'i tüccar, işadamı, zanaatkar, büyük toprak ve malsahipleriydi. TMT ise şoven ve militarist bir yeraltı örgütü görünümündeydi. Bunlar sol kesime terör estirerek, sıcak savaşlarda provokatif rol oynayarak, faşizan yönetimler kurarak..." (age) Türkiye'de de çok yaygın bilinen "Ya Taksim Ya Ölüm"ün hikayesi de bu kurumlarla ve Denktaş'la doğrudan ilgilidir. Niyazi Kızılyürek şu saptamayı yapıyor:

"...(Taksim seferberliğinin öncülerinden Faik Kaymak yazdı ben aktarıyorum.) İngiliz Sömürgeler Bakanlığı birdenbire Taksim Tezi'ni ileri sürdü. Dr. Küçük İngiltere'nin Ankara Büyükelçisi'ne 'ada taksim edilecek' dedi. Elçi Mr. James Bowker güldü: 'Yaa, ama biz adadan çıkmayacağız ki...' Evet Taksim Tezi'ni Lenox Boyd, İngiltere'nin çıkarları açısından ortaya attı. Bu kez Kıbrıs Türk liderliği 'ya taksim ya ölüm' dedi... bundan böyle TMT 'taksim' demeyeni kurşuna dizecekti..." (age)

Denktaş'ı tarif eden bir diğer şey de onun kronik kindarlığıdır. Bu kindarlığın muhatabı ise sadece Rumlar değildir; tersine Türk rakipleridir de. Öte yandan, Denktaş şovenliği bir yana, onunla içiçe son yıllarda özellikle de oğlu Raif Denktaş'ın bir "trafik kazasında" ölümünden sonra kendini dine vurmuş ve tarikatlarla daha organik ilişkilere girmiştir. Denktaş'ın Erbakan'ı da sağlayarak DAÜ'nün (Doğu Akdeniz Üniversitesi) açılışına gelenlere Kur'an hediye ettiği bilinmektedir. Ayrıca "Kur'andan Risaleler" adıyla bir kitap yazdığı ve kitabın dini yayınlar yapan bir yayınevi tarafından basılıp dağıtıldığı gerçeği Denktaş'ın hangi iplerde cambazlık yaptığının örneğidir.

Tam da bu noktada yine Mehmet Yaşın'dan bir Denktaş portresi okuyalım: "... İtiraf edilmelidir ki, Rauf Denktaş tek başına son elli yıllık siyasal tarihimizin ve siyasal felsefemizin bir sentezidir. Siyasal otoritesinin ve karizmatik önderliğinin altındaki temel neden kanımca budur. İngiliz Sömürge Başsavcılığı'ndan kendi deyimiyle 'körükörüne İngiliz yanlısı politika izlemekten' tutun da militanca turancılığa bağlanmaya, yarı askeri yarı yeraltı örgütü TMT'nin başkanlığını yapmaya, mason locasına üye olma hakkını çağdaş–demokrat bir üslupla savunmaya, ardından tarikatlar, şeyhler ve rabıta örgütüyle ilişkiler kurmaya, ilk gençliğinde turancı şiirlerini daha sonra varoluşçu esintiler taşıyan 'Saadet Sırları'nı, en son da Kur'an'dan Risaleler adlı kitabını yazmaya kadar kendi içinde çelişkileri bağdaştıran bir kişiliktir..." (age)

Elbette dahası var. 1964 yılında Kıbrıs Cumhuriyeti'nin dağılması ile kapalı yerleşim merkezlerine toplanan Kıbrıslı Türkler'i inançla besleyen ve Türkiye'yi din katına yükseltenlerin başında da Denktaş gelmektedir. O dönemde Kıbrıs Türk bürokratları bir "Genel Komite" kurup, Kıbrıslı Türkler'i ilkel bir topluluk gibi yönettiler. Kanun değil kurallarla yargılamalar, mahkemesiz tutuklamalar yapıldı. Bu dönemi Doktor Fazıl Küçük bile 7 Ekim 1967 tarihli Halkın Sesi gazetesinde 1966 yıllarının tarihin yüzünü kızartacak, insanlığa ebedi hicap verecek hadiselerle dolu şeklinde tanımlıyor.

Denktaş'ı tanımlayan şeylerden birisi de, "kendisini Türk dünyasının bir parçası" görmesidir. Ancak şantajcı ve müzakereci kişiliği nedeniyle (ki Mümtaz Soysal gibi mümtaz şahsiyetler sayesinde Denktaş'ın adı taktisyene de çıkmıştır) Denktaş zaman zaman abi ulusun egemenlerine şantaj da yapar. Geçtiğimiz günlerde MİT'in Kıbrıs'taki marifetlerine ilişkin doğrudan ve tevil yollu ikrarları buna örnek gösterilebilir. Ona ait şu satırlar da her zaman kazanmanın, yazı da gelse tura da gelse para çamura saplanıp dik de kalsa, kazanmanın taktiklerinden biridir. (...bu yalnız ve aciz çocuk Türkiye'ye Tanrı Ana diye sarıldı ve inandı. Bu inanç Rauf Denktaş'ı bile rahatsız etti. 1966'da yazdığı "12'ye beş kala" adlı kitabında şöyle diyor:

"Kıbrıs Türkü'nün en büyük kuvveti Ana Vatan'a kayıtsız şartsız bağlı olmasındadır. En büyük zaafı da Ana Vatanı yönetenlere kayıtsız şartsız inanmış olmasıdır..." (aktaran Niyazi Kızılyürek, age)

Yıllar önce muhalif Özgürlük Dergisi bir kapak yapmıştı. Kapak fotoğrafında Denktaş, Türkiye Büyükelçisi ve Türk Güvenlik Komutanı bir jeep'in üstünde, resmi geçitle yanyana halkı selamlıyordu. Bütün öykü budur.

Seçme seçtirme öyküsünün fotoğrafıdır bu... Siz Denktaş'ın "esas oğlan" "esas milliyetçi" olduğuna bakmayın, o aslında "sayıları artık kırkı çoktan aşmış hamilerin yardımıyla oynayan baş figürandır.

Zaten toplumları yönetenler figüranlar değil midir?

Çocuklar keşke yenilseydin

Muhteşem bir futbol maçından sonra, siz şimdi sevgili işçi kardeşler, kamu çalışanları.. 1 Mayıs'ı mı düşünüyorsunuz? 12 Eylül'den sonra bozulan emek dayanışmasını kurmak için kimbilir ne hülyalarınız var?

Şu Taksim Alanı'nda ellerinizde tabancalar, otomatik silahlar (bir de kalaşnikov olursa) kızıl bayraklar.. Sol yumruklarınız havada.. Hayal edebiliyor musunuz?

Sakın etmeyin!

Kırarlardı sizi tıpkı 1977'de olduğu gibi...

Bırakalım düşsel 1 Mayıs'ı ve bir futbol maçı sonrasının Türkiye'sine dönelim.

Perşembe günü gazetelerin başsayfaları aklın sınırlarını zorlamış, puntolar delirmiş... medya değil bu! Çılgına çevrilen bir ulusun zavallı amigoları.

Yüzümüz kızarıyor..."Zafer" sarhoşluğundan, "Türkiyem" coşkusundan, "Destan" heyecanından değil.. Utançtan...

Önce Haluk Gerger'ini, İsmail Beşikçi'sini, Fikret Başkaya'sını hapse atmış, şimdi de Yaşar Kemal'ini, Orhan Pamuk'unu, Ahmet Altan'ını unutmuş, DGM'ye vermiş, işten atmış ve ekranda hayran, futbola dalmış bir ülkenin şu hazin tablosuna bir bakın! Futbol maçından "zafer" umuyor, ancak iki gol ile "Büyüksün Türkiye'm" diyebiliyor ve "Bern destanı" yaratıyor. Yazıklar olsun...

İyice bakın Milliyet'in yandaki baş sayfasına! Ahmet Altan'ı neden attıkları öyle açık ki.

Beyin özürlüler 11 delikanlının galibiyetiyle 11 bin askerin ve onların karşısındaki bir o kadar gerillanın trajik savaşını sinikçe karıştırıyor. Futbol kana bulaşıyor; savaş futbolla büsbütün çirkinleşiyor.

Ve işte, ilk fırsatta bir Avrupa takımında top koşturmak için yanıp tutuşan Hakan..

Boşver Hakan! Ne yapsın memetçik senin galibiyetini!. Ona barış ve sıcak bir yuva gerekiyor.

Kutlamalar sırasında beş kişiö

Şimdi şu satırları okumadan önce yu
Az sonra bayrağı fırlatıp atacak ve el
yapacak olan bu sarhoş, yarın Türkiye"

"Avrupa duy bizi", "muhteşemdik", "İşte Türkiye"... Bunlar Lahey'de geçen hafta sonu yapılan protesto yürüyüşünden sonra Batı Avrupa ülkelerinde yayınlanan bazı Türk gazetelerinin başlıklarıdır. Yürüyüşe katılım konusunda verilen sayılar oldukça farklıdır. Bazı Alman gazetelerine göre 20 bin civarında, Hürriyet'e göre ise 70 bin kişi.

Yürüyüşün Türk konsoloslukların doğrudan teşvik ve örgütlenmesiyle yapıldığı biliniyor. Avrupa'da günlük olarak yayınlanan tüm Türk gazeteleri ve TRT–INT günler öncesinden duyuru ve katılım çağrısı yapmaya başlamışlardı. Hal böyle olunca, en yüksek katılım sayısı olan 70 bin bile başarı sayılamaz.

Çarşamba günkü İsviçre–Türkiye milli maçı da yine milliyetçiliği körüklemek için kullanıldı. Hafta sonunda ise, Avusturya–İsviçre ve Almanya arasındaki sınırda bulunan Bregenz'de başka bir yürüyüş düzenleniyor.

Devlet Batı Avrupa ülkelerinde yaşamakta olan 3 milyon Türkiyelinin büyük bir güç oluşturduklarını geç de olsa farketmiştir. Türkiye'deki hükümet politikaları basın ve TV kanalları

Yükselen milliyetçi

Engin ERKİNE

aracılığıyla Avrupa'ya da taşınmakta; MHP'nin yaygın örgütlenmesi, Türk milliyetçiliğinin kışkırtılması ve özellikle Kürt düşmanlığı, bu ülkelerdeki Türkiyeli kitle arasında da yaygınlaştırılmaya çalışılmaktadır. Bu o kadar açık yapılmaktadır ki, Almanya'daki bazı insan hakları kuruluşları TRT–INT'i, "halklararası nefreti körüklemek" doğrultusunda yayın yaptığı için şikayet etmişlerdir.

Şunu önemle belirtmek gerekir ki, daha işin başındayız. Devletinin Batı Avrupa ülkelerindeki Türkiyeli kitle arasında örgütlenmesi, onu istediği gibi harekete geçirmesi, kışkırtması daha ileri boyutlara ulaşacaktır. Yetersizlikler şimdilik abartma ve yalan yoluyla kapatılmaktadır.

Örneğin, Almanya'nın Türkiye'ye göstermelik bir silah ambargosu kararı aldığı günlerde, Hürriyet gazetesi "Alman bankalarındaki tasarruflarınızı

...niz de o insanlar ölmeseydi..

...i öldü onbir kişi yaralandı

...karıdaki fotoğrafa bir bakın..
...iyle o meş'um bozkurt işareti
...e'yi kana bulayacaktır!

Milliyet Spor

İŞTE TÜRK'ÜN GÜCÜ

2-1

Muhteşem coşku

Türk çocuğunun, Türk milletinin destanı bu!

50 milyona bilet satıldı

SÜPER SPOR

ŞEN OLA TÜRKİYE'M

Bern'den transit geçtiler

..Ve yukarıda gördüğünüz gazetelerin spor sayfaları ve eklerinde ki "futbol anlayışı"ndan alınan hızla, fütursuz şövenizm gemi azıya almış gidiyor.

Niçin? Medya yalnız amigo değil çünkü. O savaş ağalarının tehlikeli silahı artık. Babıali'yi yıkanlar, İkitelli'nin baronları şimdi birer savaş provokatörü. Sadece sokaktakini suçlamak doğru mu sizce?

Ardından bir hınç... Kışkırtılmış. Adeta rakip oyuncuya faul yapması için tiribünlerden binlerce insanın kışkırtılmış sesi gibi medya bağırıyor: "Vurun PKK'lıya"

Şimdi şu satırları okumadan önce soldaki fotoğrafa bir bakın.. Şöyle söylemek içinizden gelmiyor mu?: "Tutuklayın şu serseriyi!" Ruhsatsız silah taşıdığı, rastgele oraya buraya kurşun yağdırdığı için değil.. Hayır! Az sonra bayrağı fırlatıp atacak ve eliyle o meş'um bozkurt işareti yapacak olan bu sarhoş, yarın Türkiye'yi kana bulayacaktır.

Duymadınız mı otomatik silahların sesini.
Bir yurttaş ölmüş! dokuzu da yaralı..
Keşke şu takım yenilseydi de o insanlar ölmeseydi.. Anneler, eşler, kardeşler ağlıyor!.
Yenilseydiniz de kimsenin burnu kanamasaydı çocuklar..

Evet evet!
Tutuklayın bu adamı!
Biz sizden ilk kez böyle bir talepte bulunuyoruz.
Dikkate alın!
Ve son söz;
Kutlarız seni Can Bartu. Sade ve içten bir spor yazısı yazmışsın. Şövenizm hiç değilse bu yazından uzak.

HASTANELİK OLDULAR

Maçtan önce PKK'ya dayak

■ Maçtan önce PKK'lılarla Türkler arasında kavga çıktı. Wankdorf Stadı'nda çoğunluğu oluşturan Türk futbolseverler bayrakları ile birlikte PKK'lıların üstüne yürüdü. Uzun süren kavgada Türk futbolseverlerin feci şekilde dövdüğü çok sayıda PKK'lı hastaneye kaldırıldı. Kavgayı ayırmakta

...tçilik ve biz

...NER

...kin" çağrısı yapıyordu. Sonra çağrı... uyulduğu ve büyük bir mevduatın ...kildiği duyuruldu. Sonraki günlerde ..., yine aynı gazetenin arka sayfala...da bir haber çıktı: Bir Alman banka... Türkiyeliler'in mevduatlarını çek...esini yorumluyordu. Çekilen para ...0 milyon mark civarındaydı ve Al...n bankacı bu rakamın sembolik ol...ktan öteye anlam taşımadığını ...lüyordu.

...Türkiye insanının genelinde varo... kimlik bunalımı yabancı ülkelerde ...a da artıyor. Dine sığınarak, kes... Türk milliyetçisi kesilerek, "orduya ...dım" için bankalara koşarak, bir ...lere ait olduklarını hissediyor in...lar. Büyük çoğunluk daha ötesine ...miyor. Daha ileri militanlar, MHP'li... konsolosluklara ve çeşitli dinsel ...neklere doğrudan bağlı çalışanlar... oluşuyor.

...Türkiye sosyalist solu ise, bu gelişmeleri neredeyse tümüyle izlemekle yetiniyor. "Ya PKK'dan ya devletten yana olmak" arasında kendisine özgü bağımsız bir çizgi oluşturamamış durumdadır. Ya hareketsiz ya politikasını tümüyle Türkiye'ye göre yönlendirmiş durumdadır ya da halen tartışmaktadır. "Almanya'daki çalışmayı temel almak Türkiye'yi ihmal etmek olmaz mı?" Oysa ki, bu çalışmaya biraz olsun girenler, neredeyse kaldırdıkları her taşın altından Türkiye'nin çıktığını görüyorlar. Türk devleti Almanya'da spor kulüplerinden eğitim sorununa, sanat sergileri açmaktan yayıncılığa, basınla yoğun ilişkiden Türkiyeli kitlenin doğrudan örgütlenmesine kadar düşünülebilecek her alana el atmış durumdadır.

İzlemekle yetindiğimiz sürece daha da tehlikeli eylemler ve gelişmeler gündeme gelecektir. Sorun, açıklamak ve protesto etmek değildir. Karşımızdaki zihniyet açıktır: "Ben yapayım da, sen de protesto et!" Sorun Türk milliyetçiliğinin kışkırtılmasına ve bundan doğan sonuçlara karşı pratik örgütlenme ve faaliyet göstermektir.

Ne yapılacağı biliniyor, bir de yeterli derecede yapanlar olsa...

'Başka Çernobil'ler olmasın'

▼ Çernobil kazasının 9. yıldönümü olan, 25 Nisan günü Ankara ve İstanbul'da çeşitli etkinlikler yapıldı. Yeşiller, Ankara'da bir protesto gösterisi düzenlediler. Greenpeace'in davetlisi olarak Ukrayna'dan gelen iki bilim insanı İstanbul'da Tarık Zafer Tunaya Kültür Merkezi'nde bir panel ve video gösterisi düzenlediler. Bir grup genç ise, "Nükleer enerjiye hayır" diyerek, Tarık Zafer Tunaya'dan Taksim'e kadar geri geri yürüdü.

Yeşiller, önlerine yapıştırdıkları harflerle 'Nükleere hayır' yazarak alkışlı protestoda bulundular

Hatice CAN - Emsal ŞAHİN

Ankara, İstanbul– Yeni bir tür ırk ayrımcılığı icad oldu. Çernobil'den önce Japonya'da da vardı, ancak oradaki ayrımcılık, yalnızca yüksek radyasyona maruz kalan gençlerin kimseyle evlenmemesi ile sınırlıydı. Çernobil'den sonra ise, radyasyona maruz kalanlara kimse iş vermek istemiyor. Kentler, kasabalar bu insanlardan vebalı gibi kaçıyor, birlikte yaşamak istemiyor. Yaşlılar bir ömür geçirdikleri topraklarını terketmek istemiyor; zorla göç ettirilen yaşlılar topraklarında ölmek üzere geri dönüyorlar. Aileler parçalanıyor, kuşaklar birbirinden koparılıyor, gençler radyasyonsuz bölgelerde yaşamak için yaşlıları ölüme terkedip uzaklara doğru yola koyuluyor.

Nükleer felaketin sonucu, "şu kadar ölü, şu kadar yaralı, önümüzdeki dönemde şu kadar kişi kanser olacak, şu kadar çocuk sakat doğacak" değil yalnızca. Yaşamın imkansız hale geldiği bir bölge ve bu bölgenin "kendi yurdunda sürgün" insanları var ortada. Tehcir edilmiş, yılgın, kırgın ve acılı...

'Nükleere hayır'

Tam dokuz yıldır süren bu acının unutturulmak istenmesine karşın, dünyadan tepkiler yükseliyor. Avrupa'dan Rusya'ya bir yürüyüş devam ediyor. "Başka Çernobiller Olmasın" istemi kulaktan kulağa, dilden dile yayılıyor. Kazanın yıldönümünde, Ankaralı Yeşiller Yüksel Caddesi'nde, "Nükleere Hayır" gösterisi yaptılar. Yeşiller'in yaptıkları basın açıklamasında nükleer yalanların hala sürdüğü belirtilerek, şöyle denildi:

"Dünyanın hiçbir yerinde nükleer santral istemiyoruz. Çünkü yaşamak ve yaşanabilir bir dünya bırakmak istiyoruz."

İstanbul'da da, Tarık Zafer Tunaya Kültür Merkezi'nde Greenpeace'in düzenlediği basın toplantısında, Çernobil'in etkileri gözler önüne serilirken, kazanın kamuoyundan saklanması eleştirildi. Toplantıda konuşan Ukraynalı Çocukları Çernobil Trajedisinden Kurtarma Vakfı Başkanı, Ekoloji Derneği Greenworld'ün Ukrayna Yönetim Kurulu üyesi ve Ukrayna Barış Konseyi Başkanlık Divanı üyesi Dr. Natalia Preobrazhenska, Çernobil kazasının uzun bir aradan sonra kamuoyuna duyurulmasına dikkat çekerken, "Gorbaçov, sırf bu yüzden de uluslararası mahkemelerde yargılanmalı" dedi. Preobrazhenska, Çernobil kazası sonrasında Ukrayna'da 3.2 milyon insanın etkilendiğini ve bunların bir milyonunun çocuklar olduğunu vurguladı.

'Onlar ilericiyse, biz gericiyiz'

Basın toplantısı sonunda bir grup genç ise, nükleer santrallerin Türkiye'de kurulmasına geri geri yürüyerek karşı çıktılar. Nükleer enerjiye karşı yapılan yürüyüşte dağıtılan bildiride gençler, "Onlar ilericiyse, biz gericiyiz! Onlar ileri gidiyorsa, biz geri gidiyoruz" mesajını verdiler. Hazırladıkları metinleri Beyoğlu'nda halka dağıtan gençler, "Nesiller boyunca sürecek gen bozuklukları, kanser olayları, düşükler, zihinsel ve bedensel özürlü doğan çocuklar. Bunlar kolay kolay unutulur mu?" sorusunu yönelttiler.

Yeşiller beraat etti

Geçen yıl Kasım günü Türkiye Elektrik Kurumu binası önünde nükleer santral kurma hazırlıklarını protesto eden yeşil ve çevreciler beraat etti. Ankara 6. Asliye Ceza Mahkemesi'nde görülen davada, "kolluk güçlerinin göstericilere dağılın uyarısında bulunmaması nedeniyle suçun unsurlarının oluşmadığı" gerekçesiyle beraat kararı verildi. Greenpeace'nin öncülük ettiği eyleme 9'u yabancı 35 kişi katılmıştı.

Söylenen yalanlar, halktan gizlenen gerçekler

Sovyetler Birliği'nin Kiev kentinin 140 kilometre kuzeyinde kurulu Çernobil nükleer santralinde 25 Nisan 1986 günü gerçekleşen kazaya, herbiri bin megawat gücünde dört reaktördeki tasarım hataları ile reaktörlerden birinde güvenlik sisteminin devredışı bırakıldığı bir sırada deney yapılması yolaçmıştı. O dönemde 31 olarak açıklanan ölü sayısı Ukrayna Sağlık Bakanlığı'na göre 90 bine çıktı. Rusya Cumhurbaşkanı Boris Yeltsin ise, kazadan 650 bin insanın etkilendiğini açıkladı.

Kaza sonrası, başta dönemin Devlet Başkanı Kenan Evren, Atom Enerjişi Kurumu (TAEK) Başkanı Ahmet Yüksel Özemre ve Sanayi Bakanı Cahit Aral olmak üzere, Türk devlet yetkilileri, olayın boyutlarını küçültmek için çeşitli tahrifatlar yaptılar. "Halkın infiale kapılmasını önlemek" ve "radyasyonun olmadığını ispatlamak" için halkın karşısına geçip televizyonda Lipton çaylar içtiler. O dönemde Meclis'e verilen genel görüşme önergesi reddedildi. YÖK'ten yayınlanan bir genelgeyle üniversitelerden açıklama yapılması yasaklandı. Çaydaki radyasyon Cumhuriyet gazetesinin Almanya'da tahliller yaptırmasıyla, diğer besin maddelerindeki radyasyon da fındık gibi ihraç ürünlerinin geri gönderilmesiyle ortaya çıktı. Gizli raporlar basının eline geçti. Tartışmalar 1993'te tekrar alevlendi. Türk Tabipler Birliği başta olmak üzere, demokratik kitle örgütleri, gerçekleri halktan gizleyerek gereken önlemleri almadıkları ve bunun sonucunda halk sağlığını tehlikeye attıkları için; dönemin Başbakanı Turgut Özal, Bakan Cahit Aral, TAEK Başkanı Ahmet Yüksel Özemre ve YÖK Başkanı İhsan Doğramacı hakkında suç duyurusunda bulundular. Suç duyurusu Anayasa ve Memurin Muhakematı Kanunu'na takıldı.

Akkuyu'da nükleer santral

Çernobil faciasında halktan gerçekleri saklayan aynı yetkililer, bu kez ülkemizde nükleer santraller yapılması için harekete geçtiler. Hükümet 1995 yılını nükleer santralin tanıtım yılı ilan etti. Televizyonlarda birbirinin ardı sıra bu konuda programlar yapılıyor, nükleer santral taraftarları halkın beynini yıkamak için tek taraflı olarak bu düşünceyi dikte ediyorlar. Nükleer karşıtları ise, hiç konuşturulmuyor ya da konuşmaları ayıklanarak, nükleercileri haklı çıkaracak şekilde kullanılıyor. Cephe, sanayi, ticaret odaları, nükleer hırsla bilenmiş profesörler, bürokratlar medya ve ulusötesi tekeller şeklinde genişliyor. Şu anda Akkuyu'da bir nükleer santral yapılması için müşavirlik ihalesini kazanan Güney Koreli Hec–Gamb konsorsiyumunun çalışması sürüyor. Firma Türkiye'nin enerji politikasının ne olması gerektiği, kaç nükleer santral yapılacağı (muhtemelen beş) ile açılacak yapım ihalesinin şartnamesini hazırlıyor. Haziran'da da yapım ihalesine geçilmesi bekleniyor.

Tehlike bitmedi!..

Greenpeace Ukrayna üyesi Anna Tsvetkova'nın Nisan 1995'de hazırladığı "9 Yıl Sonra Çernobil" adlı rapor da, Tarık Zafer Tunaya'daki basın toplantısında kamuoyuna açıklandı.

Bu rapora göre, "Çernobil nükleer enerji santralinin 4 numaralı ünitesinden çıkan radyonüklitlerin üçte ikisinden fazlası Beyaz Rusya'ya yayıldı. Bu bölgede 1992'de 400 bini çocuk olmak üzere, 2 milyonu aşkın insan yaşıyor. Yaklaşık 1 milyon 866 bin hektar tarım arazisi kullanım dışı kalmış, 100 bin kişi kirlenmiş bölgelerden tahliye edilmiştir.

Bugün Ukrayna devlet bütçesinin yüzde 7'si Çernobil kazasının sonuçlarını temizlemek için harcanmakta. Gerçek maliyetleri karşılamak için gereken para ise, bütçenin yüzde 20'sine tekabül ediyor. Ukrayna'da 1992 rakkamlarıyla Çernobil kazası nedeniyle 5 bin 237 kişi çalışma yeteneğini kaybetti, 187 kişi akut radyasyon hastalığına, 15 bin kişi de değişik hastalıklara yakalandı. Yalnızca Ukrayna'daki Çernobil kazası kurbanlarının toplamı ülke nüfusunun yüzde 10'una eşit."

Emperyalist çelişkilerin yeni aşaması

Doğan GÖÇMEN

▼ ABD'nin faiz politikasını gevşetmesi sonucu yen ve markın değer kazanmasıyla Japon ve Alman merkez bankaları büyük miktarlarda dolar satın alarak basıncı dengelemeye çalıştılarsa da bu, pek yarar sağlamadı.

Şubat ayının ortalarında ABD Devlet Başkanı Bill Clinton ve Japonya Başbakanı Morihiro Hosokawa iki ülke arasında yıllardan beri sorun olagelen ticari ilişkileri yeniden görüşmek üzere buluşuyorlardı. Ancak görüşme hiçbir olumlu sonuç alınamadan sona eriyordu. Japon basını Başbakan Hosokawa'yı ABD'ye kafa tutuşundan dolayı övüyor ve "artık ABD'nin her dediğine boyun eğmeyeceğiz" diyordu. Bill Clinton ise yaptığı açıklamada, Japonya'nın yıllardan beri uygulamış olduğu saldırgan, yayılmacı ve himayeci politikasını kastederek, Japonya'yı politik değişimlere zorlamak için "başvurabileceğimiz bütün yöntemler üzerinde düşünüyoruz" açıklamasını yapıyordu. Aradan çok fazla zaman geçmeden dolar krizi patlak verdi. Çünkü ABD faiz politikasını gevşetmiş, bunun sonucu olarak yen ve mark değer kazanmaya başlamıştı. Sürekli bir dalgalanma sergilese de dolar yen karşısında 80'e, mark karşısında ise, 1.34'e kadar düştü. Değer kaybeden doların baskısı altında kalan Japon ve Alman merkez bankaları, faizlerini yarım puan düşürerek, büyük miktarlarda dolar satın alarak, basıncı dengelemeye çalıştılarsa da, bu pek fazla bir yarar sağlamadı.

Tarihte kısa bir gezinti

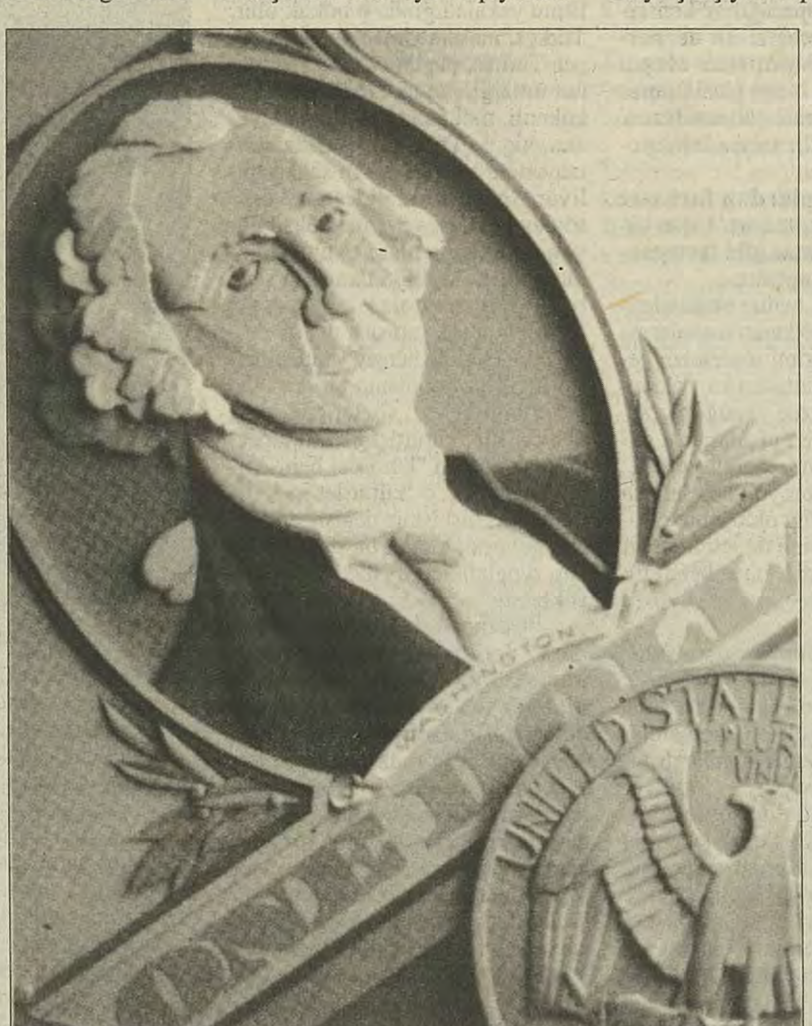
Elli bir yıl önce, 1944 yılının Haziran ayında uluslararası finans ve para ilişkilerini görüşüp düzenlemek üzere Bretton Woods'ta uluslararası bir toplantı yapılıyordu. Toplantının sonunda IMF'nin kurulması karar altına alınacaktı. IMF'ye üye olan ülkeler para emisyonlarını dolar veya altın paritesine göre ayarlayacaktı. Ödeme zorluğuyla karşılaşan ülkeler IMF'den kısa süreli borç alacak, uzun süreli dengesizlikler durumunda sözkonusu ülke dolara olan oranını yeniden düzenleyecekti.

Fakat İkinci Dünya Savaşı'nın tarihi geride kaldıkça, hafızalardaki etkisi zayıfladıkça yeni bir dünya savaşını engellemek üzere oluşturan kurumların etkileri zayıflamaya, dünya politikasını ve ekonomisini birinci dereceden etkileyen ülkelerin ekonomileri birbirinden farklılaştıkça aralarındaki rekabetin artması sonucu, 1973 yılından itibaren dolar altın paritesinden vazgeçecekti. İşte, ocak ayından beri yaşanan dolar krizinin kökleri ABD Merkez Bankası'nın doların altın paritesini açıkladığı tarihe kadar gerilere gidiyor.

Krizin nedenleri

Ocak ayı içerisinde Meksika ödeme zorluğu çekmeye başladı. Seksen milyonluk bu pazar, hem ABD pazarını, hem de diğer Güney ve Latin Amerika ülkelerini doğrudan etkiliyor. Bundan dolayı ABD hükümeti, kongreye Meksika pazarının yeniden canlanması için 50 milyar dolarlık bir yardım paketi sundu. Kongre yardım paketini reddedince, ABD hükümeti IMF üzerinden 18.6 milyar dolar yardımı çok hızlı bir şekilde, Avrupa'ya rağmen Meksika'ya akıttı. Bu olay dolar krizinin yaşanan boyutuyla ortaya çıkışının başlangıcı oldu.

Dünya ekonomisinde ve dolayısıyla yönetiminde birinci dereceden etkisi olan bütün ülkeler şu veya bu şekilde bir yönetim krizi veya sıkıntısı yaşıyor. ABD kongresinde cumhuriyetçiler çoğunluğu ele geçirmiş bulunuyor. Fransa'da başkanlık seçimlerinin nasıl sonuçlanacağı henüz bilinmiyor. İtalya neredeyse atama hükümetlerle yönetiliyor. İngiltere hükümetinin meşruiyeti tartışılır duruma geldi. Japonya hükümetinin yaptırım gücü iyice zayıflamış durumda. Federal Almanya hükümeti parlamentoda çok küçük bir çoğunluğa dayanıyor; senato niteliğinde olan ve parlamentoda alınan tüm kararları onaylaması gereken federal parlamento çoğunluğu muhalefetteki sosyal demokratların elinde bulunuyor. Bu somut duruma son aylarda iyice keskinleşen piyasa savaşları ve farklılaşan ekonomi politikalar eklenince para piyasaları iyice dalgalanmaya başladı.

ABD krizden memnun

ABD Reagan döneminde uygulamış olduğu silahlanma politikasından dolayı dünyanın en borçlu ülkesi durumuna gelmiş bulunuyor. Bunun yanında yüzde 90'ını Asya ile olmak üzere, 182 milyar dolarlık bir dış ticaret açığına sahip. Hem bütçe açığını ve hem de dış ticaret açığını kapatabilmek için ABD hükümeti yeni bir strateji geliştirmiş bulunuyor. Üç ana noktadan oluşan bu stratejiye göre;

1. Amerikan tekelleri dünya pazarlarında daha etkin olabilmeleri için desteklenecek; 2. politik olarak desteklenecek; 3. dünya pazarlarının Amerikan mallarına açılması için daha saldırgan yayılmacı bir politika izlenecek.

Bu stratejinin bir bölümü olarak ocak ayından bu yana esnek faiz politikası uygulanmaya başlandı . Aşırı değer kaybeden dolar karşısında en fazla yen ve mark değer kazandı. Doların değer kaybetmesi Amerikan ihracatını kamçılarken, Alman ve Japon ihracatını geriletti. Çünkü para paritesinin Alman markının ve Japon yeninin lehine değişmesi Alman ve Japon mallarının fiyatını artırdı. Dolar ile işlem gören piyasalarda Amerikan mallarıyla rekabet etmek zorunda olan Japon ve Alman mallarının ya fiyatları düşürülecekti veya bu piyasalarda satışa mal sürmemesi gerekiyordu. Rekabet öyle kızışmıştı ki, bu pazarlarda bazı Japon araba tekelleri ABD'ye araba ihraç etmeyi geçici olarak durdurmak zorunda kaldı. (Mazda)

Son yılların en saldırgan yayılmacı ve diğer taraftan da himayeci politikasını uygulayan ülke Japonya'dır. Amerikan pazarları devlet destekli Japon mallarıyla dolu iken Japon pazarları yabancı mallara kapalı gibidir. Japonya başta ABD olmak üzere, dolarla işlem gören piyasalara ihraç etmiş olduğu malların büyük bir bölümünü hala Japonya'da üretiyor. Bundan dolayı da bu pazarlarda yaşanan dalgalanmalardan birebir etkileniyor. Örneğin Almanya ile bir karşılaştırma yapacak oluksak; Almanya ihracatının sadece yüzde 20'si ABD, diğer Amerika ülkeleri ve Asya ülkeleriyle yüzde 80'i ise, Avrupa topluluğu ile gerçekleştiriyor. Ama Alman tekelerinin Amerikan pazlarındaki pay oranı daha yüksektir. Çünkü Alman tekelleri Amerikan pazarları için doğrudan yerinde üretim yapıyor. Böylece de Amerikan pazarlarında yaşanan sarsıntılardan Japonya kadar etkilenmiyor. Bu oran Japonya için neredeyse tam tersidir. Dolayısıyla doların değer kaybetmesi, Japon mallarının fiyatının artmasından dolayı rekabet gücünün düşmesi anlamına gelmektedir. Bunun sonucu da Japon hükümeti üzerinde pazarlarını ABD mallarına açtırmak için baskı oluşacaktır. ABD de uygulamış olduğu para politikasıyla bunu başarmaya çalışıyor: Japonya'nın iç pazarlarını ABD mallarına açtırmak ve Japon mallarına yapılan devlet desteğini durdurmak.

Avrupa topluluğunu oluşturan ülkeler dolar krizinden farklı biçimlerde etkilendi. Alman markı, merkez bankasının faiz düşürmesine rağmen değer kazanırken, Fransız frangı ve İtalyan lireti değer kaybetti. Değişik para kurları arasındaki dalgalanma o kadar arttı ki, uluslararası uzmanlar Avrupa para birliğinin Maastricht anlaşmasında öngörüldüğü gibi, 1999 yılında bütün AT ülkeleriyle kurulmasını artık mümkün görmüyorlar.

Bundan dolayı olacak ki, Alman sermaye çevreleri uzun zamandan beri üzerinde düşündükleri çekirdek ülkelerden oluşan Avrupa para birliğini doların etkisinden kurtulmanın tek yolu olarak gördüklerini açıklamaya başladılar. Fakat böyle bir yönelim AT için yaşamsal öneme sahip olan Maastricht anlaşmasının sonu olur ki, böyle bir olay bütün dünya ekonomik politik dengelerini zıvanadan çıkarır. Özellikle Almanya bunu en azından şimdilik istemiyor.

Görüşmeler sonuçsuz

Ocak ayından beri emperyalist ülkeler sorunu çözmek için değişik düzeylerde birçok toplantı yaptılar. Fakat yapılan görüşmelerde en küçük bir çözüm dahi üretilemedi. En son olarak geçen hafta G7 merkez bankası başkanları ve maliye bakanları uluslararası finans piyasasının sorunları ve IMF'nin geleceğini görüşmek üzere Washington'da biraraya geldiler. Toplantı hiçbir anlaşmaya varılamadan bitti. Dünya finans ilişkileri bundan böyle nasıl düzenlenecek, bu henüz belli değil. Kısa sürede bir anlaşma yapılması da beklenmiyor.

960 milyar dolar olan dünya döviz rezervlerinin yüzde 60'ının yükünü çekmek zorunda olan ABD artık bunu tek başına götürecek güce sahip olmadığını herkese hissettiriyor. Almanya'nın ise markı doların yerine geçirip doların diktasından kurtarmak rolünü üstlenebileceği konusunda herkes şüpheli. ABD dünyanın en borçlu ülkesi olsa da, 4 trilyon dolar sınırını aşan dünya ticaretinin en büyük payı hala ABD'ye düşüyor. ABD dünya ihracat ve ithalatında hala birinci sırayı elinde tutuyor. Kısacası; uluslararası ekonomik politikanın düzenlenmesi için ortak bir konsept olmadığı gibi, emperyalist ülkelerin ekonomilerinin çıkarları oldukça farklılaştı. Bir yönetim ve perspektif sorunu yaşanıyor. Bundan böyle ilişkiler nasıl düzenlenir, kimse tahmin edemiyor. Newsweek dergisi 3 Ekim 1994 tarihli sayısında, değişik emperyalist ülkelerarası mücadelelerin ve savaşların askerlerin işi olmaktan çıkıp, ekonomi generallerinin işi olduğunu yazıyordu. Ama Newsweek bir şeyi unutuyordu. Bu tez Sovyetler Birliği varolduğu sürece geçerliydi. Şimdi Sovyetler Birliği'nin çökmesinden sonra emperyalist ülkeleri birarada tutan parantezler teker teker kalkmaya başladı. Dünyanın ve insanlığın geleceği emperyalist koşullarda hergün biraz daha belirsizleşmeye başladı.

Bulutsuzluk Özlemi'nden N. Yavaşoğulları ile Türkçe rock'ı konuştuk

Kentli, sorunlu ve huzursuz...

Grup Bulutsuzluk Özlemi'nin solisti Nejat Yavaşoğulları ile gitarist Akın Eldes.

Ali IŞINGÖR - Özgür ALTUN

Büyük Parmakkapı'nın o ünlü mekanı Hayal Kahvesi'nin kapısından usulca süzülüyoruz içeriye... Hayal Kahvesi'ne sabah sessizliği ve tenhalığı hakim. Masalarda ikişer üçer kişi kahvelerini yudumluyorlar... Bizim geldiğimizi görür görmez oturduğu masadan doğruluyor Nejat Yavaşoğulları... 'Hoşgeldiniz' diyerek elimizi sıkıyor. Oturuyoruz...

Karşımızda son derece ölçülü, akıcı ve eksiksiz bir Türkçe ile konuşan, 'titiz ve dikkatli' olduğu her halinden belli bir kişi oturuyor. Bize ne ikram edebileceğini soruyor yine aynı nezaketle...

Çaylarımız geldikten sonra yavaş yavaş söyleşiye başlamak istiyoruz. Ve küçük sorularla sohbet havasına giriyoruz.

Asıl mesleğinin 'mimarlık' olduğunu söylüyor gülümseyerek... Daha önceki sayılarımızda rock ile ilgili yazılarımızı hatırlatıyoruz kendisine: 'Anne bana rock'ı ver' ve 'Rock'sız rock mekanları'...

Türkiye'deki önemli Rock gruplarından biri olan 'Bulutsuzluk Özlemi'nden, rock'ın Anadolu'daki gelişim çizgisine, rock'la ilgili yeni gelişmelere uzanan keyifli bir söyleşiye başlıyoruz. Tabii ki bu arada Bulutsuzluk Özlemi'nin yeni albümünün haziran ayında çıkacağını da müjdelemeden edemiyor...

-Öncelikle şunu sormak istiyorum: bir dedikodu dolaştı, Bulutsuzluk Özlemi dağılıyor mu?

-Bu gecikmiş bir dedikodu, 1,5 yıl önce grupta eleman değişikliği oldu ve oradan çıkan bir söylenti bazı noktalara geç ulaştı...1,5 yıl önce Murat isimli bir basçıyla, Cihangir Büyükoğlu isimli bir davulcu katıldı gruba... O zamandan beri aynı kadroyla çalışıyoruz.

-Yeni kaset çalışması var mı?

-Olacak. Bu arada 'unplugged' bir albüm çıkartacağız; belki çift albüm bile olabilir bu. Onun kayıtlarını da mayısın ilk haftasında Teknik Üniversite'de yapacağımız konserde gerçekleştireceğiz. Bir de, normal, yeni şarkılarımızdan oluşan stüdyo kasetinin bizim planlarımıza göre haziran ayında çıkması lazım. Ama yetiştirebilir miyiz bilmiyorum.

-Diğer gruplardan farkınız Türkçe rock yapmanız. Uzun süre yapılır-yapılmaz gibi tartışmalar oldu ve siz yaptınız...

-Bir kere bu, benim birikimlerimi sağlayan bu ülkenin insanlarına sanki hissettiklerimi söylemem gerektiğini düşünmemden kaynaklandı. Çünkü İngilizce yaptığımız zaman onu tamamen uluslararası düzeyde düşünmemiz gerekiyordu... Zaten o çok zor bir yol; ben sanatın evrensel bir niteliği olduğunu düşünüyorum, ama yine de içimden bir ses hep şunu dedi, "önce kendi ülkende bir numara ol, sonra yurtdışını düşün".

-Peki yurtdışını düşünüyor musunuz?

-Her zaman düşünüyoruz ama, dışarda Anglo-Sakson egemenliği olduğu için bazı etnik formlar dışında pek şansınız yok.

Ayrıca Türkçe'de söyleyebildiklerimi İngilizce'de söyleyebilecek kadar İngilizce bilmiyorum. Bu, gerçeklerden biri. İkincisi; benim bu ülkede yaşayan insanlara birşeyler söyleyebilmek gibi bir tutkum var. Nazım Hikmet niye İngilizce yazmıyor, Orhan Veli niye İngilizce aşık olmuyor? Biz de Nejat Yavaşoğulları veya Bulutsuzluk Özlemi burada doğduk, burada büyüdük, burada "kütürdet beni rutubet" diyoruz, burada "PTT'nin önünde Taksim'de" diyoruz... Bunları aynen yayınlıyoruz, yayınladığımız zaman bu titreşimleri alan insanlar oldu Türkiye'de... Ki o da yeterli değil.

-Bir 'zorunluluk'tan bahsettiniz, Bunun bir 'zorluğu' yok mu?

-Bence hiçbir zorluğu yok, İngilizce düşünüp Türkçe yazmaya çalışırsan bazıları gibi, zor olabilir elbet. Ama her dilin kendi içerisinde bir ritmi, bir müziği, bir uyumu var. Bunu yakaladığında o müzik olur. Türkçe, mesela Ural-Altay dili denen Türkçe, bugün burada Türk sanat müziği denen, Doğu Akdeniz kökenli, makamsal yapılara dayanan, hiç de Türklük ile alakası olmayan bir müziğe uyum sağlayabiliyor. "Nihansıın dideeden" diye söylüyor adam, veya mevlüt söylüyor... Bu makamlara uyum sağlamış, demek ki dil kullanıldığı şeye bağlı. Bilimsel olarak bakarsak, Türkçe'nin ses yapısına uygun müzik cümleleri ile herşey yapılabilir.

İngilizce yapmanın bir de şöyle bir kolaylığı var: sözler çok basit oluyor. Bir "kütürdet beni rutubet" diyerek oradan "kütürdet beni Atifet"e geçmek, o 'kütürdet'in 'Atifet'le olan ilişkisinin değişik anlamlara gelmesi; bunlar bir dilin kullanım zenginlikleri... Herkes yapamıyor bunu.

-"Cezaevinde bayram görüşmesi" derken cezaevindeki, "kaportacı" derken kaportacı sizi dinliyor mu? Onlara seslenmeyi amaçlıyor musunuz?

-Tabii... Bir müzisyenin en büyük amaçlarından biri kendisini herkesin dinlemesi, ama kaportacı mesela Ferdi Tayfur dinliyor. Nedenlerine girersek herkes bir şeyler söyler burada ama; bizi dinleyen insanlar kaportacı olmadıkları halde, kaportacıyı da hayatın bir başka boyuttaki durumu olarak değerlendiriyorlar...

-Rock'ın gezinmediği rock ortamlarından şikayet ediliyor... Ticareti var ama kendisi pek ortada yok... Bu olumsuzluklar size nasıl yansıyor?

-Biz, ilk günümüzden beri kendi şarkılarımızı çaldık ve hiç 'cover' yapmadık. Ticari yaklaşımlar her işin içerisinde bir derece oluyor, olması da normal. Biz, Bulutsuzluk Özlemi olarak bir konser yaptığımız zaman o konserin dolmasını, oradan para kazanmayı bekleriz elbette... Ertesi gün sabah kahvaltısında yiyeceğimiz peynirin ya da gitarımıza takacağımız telin parasının çıkmasını isteriz tabii ki. Bu açıdan bakılınca her olay biraz ticaridir... Şöyle bir sıkıntı var bence: Türkiye'nin her yerinde rock ile uğraşan, dünyayı daha güzel düşleyen bir kesim var. Ama bir yaratıcılık eksikliği görüyorum. Belki nesil olarak böyle. Hani, tam12 Eylül'den sonra gençlik çağlarını yaşadılar, birikimleri buna müsait değil, ezberci bir eğitimden geçtiler v.b... Yani, Moğollar'ın, Mazhar Alansonlar'ın yaratıcılıkları bu dönemde yok.

- 'Görüntü güzellikleri çağını' yaşamıyor muyuz? Her şey 'gibi, sanki...' değil mi?

- Belki de bu müziği dinleyenler, farkında olmadan dinliyorlar. Bu ülkede birçok şey çok ustalıkla, gizlice pompalanıyor. Örneğin Hürriyet gazetesini okuyan, farkında olmadan Show TV'yi seyrediyor, Sabah okuyan, ATV'de izliyor haberleri. O kadar, ufak ufak kendine yontma olayı var ki... Diyelim ki o sırada medyada, basında, televizyonda 'grunge' müzik çok gündemde ise insanlar farkında olmadan onun kasetini alıyor, kıyafetini de ona göre giyiyor.

Türkiye'de artık bir kent gerçeği var. Protest köken kırsal alanda değil kentte yoğun... Barış Manço 'Çeşme başına vardım, Zeynep'im bekler' dediği zaman gerçeği söylemiyor, yalan söylüyor... Çünkü hiçbir zaman kuyu başına da gitmedi, orada kız da beklemedi. Gitti, Fitaş Sinemasının önünde sevgilisini bekledi... Böyle bir gerçek var. Ve bu müziği yaparken ben bunun bilincindeydim. Sonuçta bu müzikler çıktı ortaya...

- Daha önceki albümlerinizde 'Beynim zonkluyor' gibi deneysel rock çalışmalarınız vardı. Haziran ayında çıkacak kasette böyle çalışmalar olacak mı?

- Bu kasette daha çok kimi yerel motifleri kullanmayı amaçlıyoruz. Otantik enstrümanlara yer verelim diye düşünüyoruz. Ülkemize özgü bir takım tınılar yer alsın bu çalışmada; bakalım nasıl olacak?

-Yani, Anadolu rock'tan mı sözediyorsunuz?

-Hayır, yapacağımız Anadolu rock değil. Bize özgü, fakat taklit olmayan, Bulutsuzluk Özlemi'ne ait bir çalışma olacak.

-Merakla bekliyoruz...

Alaturka, alafranga, duygu, müzik

Erdal GÖKSOY

Ülkemizde, özellikle Cumhuriyet'in ilanıyla ivme kazanan çağdaşlaşma–batılılaşma çabalarıyla birlikte "Doğu–Batı" tartışmaları da hızlanmıştır. Bu tartışmalar sırasında örtük bir biçimde de olsa, yine iki farklı anlayış kendisini duyumsatmaktadır. Bu iki kutupsal anlayıştan birinin ya da ötekinin yanında yer alanların hemen hemen hepsi, müzik bağlamında, şu canalıcı soruyu sormayı bir türlü akıl edememişlerdir.

Soru şudur; "Duygu ile bağlı sözcüklerin yani sezginin, coşkunun, heyecanın vb. alaturkası, alafrangası, Rus'u, Japon'u, Türk'ü vb. olur mu? Yoksa duygu ile bağlı sözcükler tektir de, evrenseldir de, bunların ifade biçimlerinin alaturkası, alafrangası Rus'u, Japon'u, Türk'ü vb. mi olur?" Bu soruyu ülkemizdeki Batı müziği yandaşlarıyla, Türk Sanat, Türk Halk Müziği ve arabesk yandaşları, her ikisi de "Duygu ile bağlı sözcüklerin alaturkası, alafrangası vb. olur" diye yanıtlamaktadırlar. Her iki anlayışın sahipleri de aynı yanıtta birleşmektedirler. Onlara göre örneğin, bir klasik batı müziği duyarlılığı, bir caz duyarlılığı, bir rock duyarlılığı (yine onlara göre bunlar kendi içlerinde de farklılık göstermelerine karşın herhalde ortak paydaları daha fazladır) veya bir klasik Türk müziği duyarlılığı, bir Türk halk müziği duyarlılığı ya da arabesk duyarlılığı (yine bunlar da onlara göre kendi içlerinde farklılık göstermelerine karşın, herhalde ortak paydaları daha fazladır) bütünüyle farklıdır; ilki Batı'nın duygusunun, sezgisinin, heyecanının vb. melodiye, armoniye, ritme dökülmüş biçimleridir; ikincisi de Doğu'nun... Bunlar, birbirleriyle hiç bağdaşmaz; belki, yine onlara göre, bağdaştırmaya çalışmak boş bir eklektik çabadan öteye geçmez...

Halbuki yukarıdaki sorunun yanıtı "Duygu ile bağlı sözcüklerin, yani sezginin, coşkunun, heyecanın vb. alaturkası, alafrangası vb. olmaz. Çünkü bunlar evrenseldir –ama bunların ifade biçimlerinin Doğulusu Batılısı vb. olur ve bazı insanlar ifade biçimlerinin farklılıklarını, o sözcüklerin kendilerinin farklılıkları sanmaktadırlar" diye verilmiş olsa bence sorun çözülebilir hale gelecektir.

Ünlü dilbilimci Chomsky'ye göre ve bana göre de, yeryüzündeki bütün insanların zihni, nesnelerle kavramlar arasında aynı yoldan bağlantı kurar; dillerin işleyişi temelde aynıdır (derin yapı/deep structure); dillerin, tek tek ayrılması özelliğini de Chomsky, yüzey yapı (surface structure) olarak isimlendirmektedir. Ayrıca, yine, dilbilimcilere özgü ortak bir anlayışa göre, insanların çıkarabileceği sesler belli yerlerde öbekleşmektedir; bence, bu yüzden de insan dillerinin aksan ve sesletim ortaklıkları vardır. İşte, dünyada varolmuş ve varolan bütün müzik türlerine böyle bakılabilir. Yani, bütün müzik türleri, yıllardan, hatta yüzyıllardan bu yana biyolojik, dolayısıyla da psikolojik yapısı pek değişmeyen veya köktenci ya da ultra–köktenci bir biçimde değişmeyen (psikolojiyi biyolojiye indirgeyerek biyolojist bir yaklaşıma yanaştığımın farkındayım) 'homo–sapiens'in ürünleri olduklarına göre, müzikal derin–yapı açısından aynı, müzikal yüzey–yapı açısından farklıdır...

Sonuç olarak, duygu ile bağlı sözcükler tektir, evrenseldir; bu tek olanın, evrensel olanın insani olanın, kültüre, coğrafyaya, ırka, ulusa, dine vb. göre ifade biçimleri değişir ve böylece farklı müzik türleri ortaya çıkar...

Bütün insanlık olarak, bu tek olanı evrensel olanı, insani olanı titizlikle koruyalım...

Stephen King bir cani mi?

▼ John Carpenter son filminde, şiddetin sadece haber programlarda, gazete ve filmlerde değil, edebiyatta da destekçileri olduğunu ısrarla vurguluyor. Bu da özellikle Stephen King'in başını ağrıtacağa benziyor.

Barış BARDAKÇI

1976'da yaptığı "Assault on Precinct 13" ve "Darkstar" adlı iki filmle sinemaya başlayan, ama asıl ününü 1978'deki ünlü "Halloween" filmine borçlu, bilimkurgu ve korkunun ustalarından John Carpenter'in geçtiğimiz yıl çektiği son filmi, "In The Mouth Of Madness" (Çılgınlığın Ötesinde) geçtiğimiz hafta gösterime girdi.

John Carpenter'ın ustalığı, izleyicisini filmlerinde yarattığı dünyaya inandırmasından geliyor. Bilimkurgu ve korku sinemasının dayandığı temeller gözönüne alındığında, bunun hiç de kolay olmadığını görüyoruz. Yine açıklıkla görüyoruz ki, John Carpenter son 15 yılda dünyanın birçok yerinde kendisine sayıları belki de çok fazla olmayan bir "bağımlı izleyici" grup oluşturdu. Ustanın bağımlıları her yeni filmini merakla beklemeye, beklerken de eski filmlerini tekrar tekrar izleyip gizli mesajları çözümlemeye başladılar. Bu gözle bakıldığında Carpenter, özündeki ahlakçı yapısının yanısıra sistemle hiçbir zaman uzlaşmayan filmler yaptı. Yozlaşan dünyanın yıkıma gidişini kamerasıyla adım adım izledi. Ahlakın bozulması, vahşi kapitalizmin ahlaki çöküntüyü hızlandırması, tüketim çılgınlığı, Carpenter'in prizmasından süzülenlerdi...

Şiddetin sürpriz destekçileri!

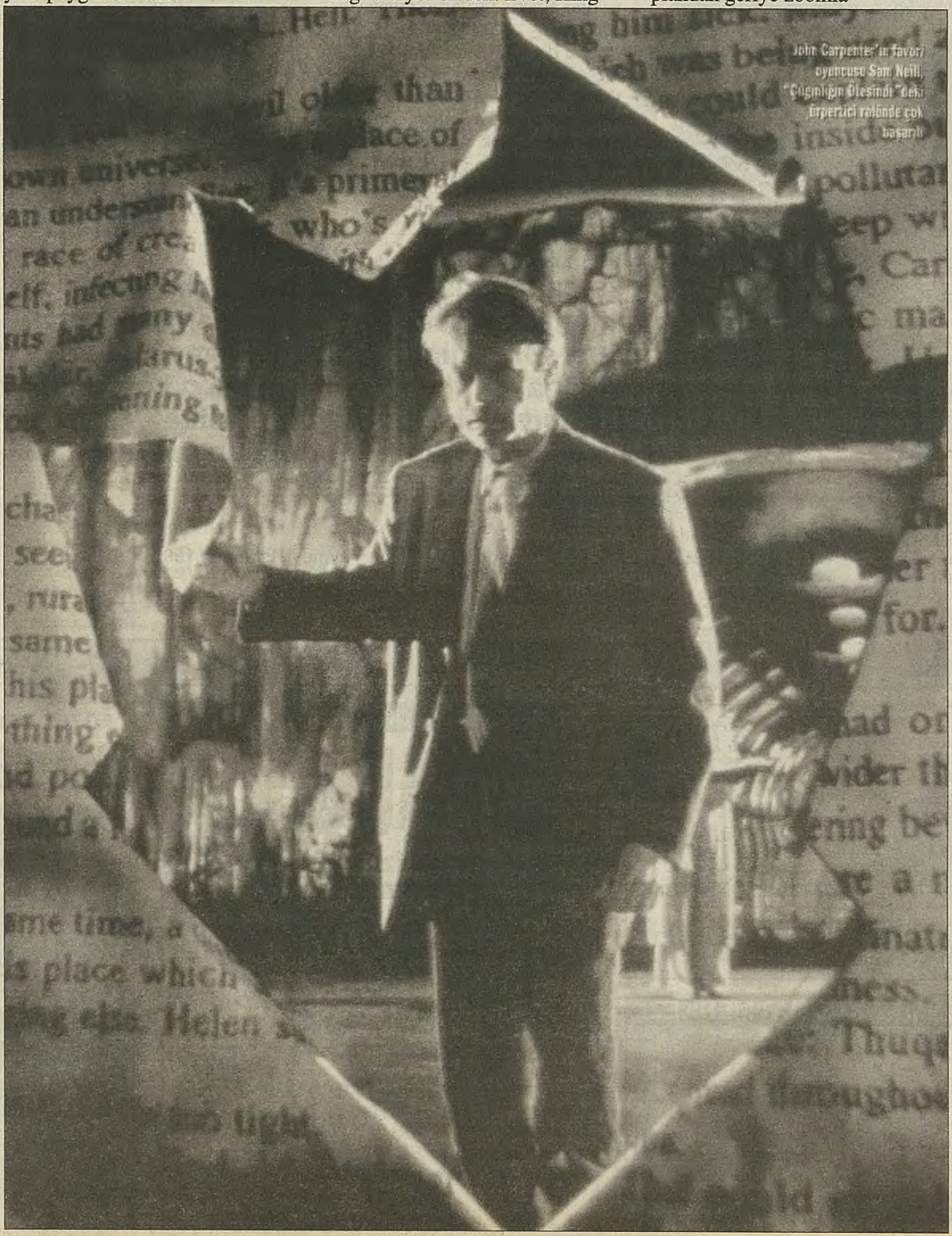
"In The Mouth Of Madness" Carpenter'ın onüçüncü filmi... Senaryosunu Michael De Luca'nın yazdığı filmin müziklerini, hemen her filminde olduğu gibi, yine John Carpenter yapmış. Filmin senaryosunu yazan De Luca, tıpkı Carpenter gibi, Gotik öykünün 20. yüzyıldaki en büyük ustası Howard Philips Lovecraft'ın hayranı... Röportajlarında gerek De Luca, gerekse Carpenter, filmin senaryosunun Lovecraft tarzıyla ilerlediğini belirtiyorlar. Aslında bunu özellikle belirtmeseler de bu, filmin adında gizli. Lovecraft'ın en ünlü kısa öykülerinden birinin adı "At the Mountains of Madness" (Çılgınlık Dağlarında). Carpenter bir kelime oyunuyla mountain (dağ) kelimesini mouth (orta) yapıyor ve filmini Lovecraft'a adıyor.

Filme gelince; kahramanımız John Trent, mesleğinde başarılı bir sigorta dedektifidir. Amerika'yı, sistemi, kurumları çok iyi bilen, medyanın ayak oyunlarını tanıyan, mantığını asla elinden bırakmayan, gerçeğe sıkı sıkıya bağlı biridir.

Görevi, bir gün onu, korku romanları satış rekorları kıran ve bir süredir kayıp yazar Suter Cane'nın izinden sürükler. Yazarın eserlerini okuyanlar, çılgına dönerek, şiddete başvurup kitle katliamlarına girişmektedirler. Yayınevinden olayı araştırması için yanına verilen bayan ortağıyla birlikte yazarın yaşadığı şehre gittiklerinde, beklemedikleri bir şeyle karşılaşırlar. Yazar, eski bir Bizans kilisesine hapsolmuş, kötülüklerin yardımıyla dünyanın senaryosunu değiştirmekle meşguldür. Tanrı ya da şeytan yazar Suter Cane'dır. Kahramanımız John Trent'i ise daha kötü bir ünvan beklemektedir. Cane'in son yazdığı kitabın dağıtıcılık görevi, yani peygamberlik...

Carpenter, son yıllarda toplumların, yazarları, yönetmenleri, kısaca tüm aydınlarıyla hep birlikte karşı çıktıkları şiddet üzerine dürüst ve her zaman samimiyetini bir kenara itmeden bir film yapmaya çalışmış. Şiddetin sadece haber programlarda, gazete ve filmlerde değil, edebiyatta da destekçileri olduğunu ısrarla vurguluyor film. Bu da özellikle Stephen King'in başını ağrıtacağa benziyor. Suter Cane'in kitap satışlarından bahsederken, "Stephen King'i bile solladı" cümlesi dikkate değer. Böylelikle dünyanın dört bir yanından okuyucusu olan Stephen King'in ya da bu tip yazarların toplum için bir tehlike oluşturup oluşturmadığı tartışması doğuveriyor birden. Evet, King acaba zararsız bir yazar mı, yoksa gizli bir psikopat–cani mi? Carpenter'ın filminin Stephen King ile oluşturabileceği olası bir polemiği bir kenara bırakıp, tekrar filme dönelim.

John Carpenter, "Prince Of Darkness" (Karanlıklar Prensi) ve korku klasiği haline gelmiş filmi Halloween'deki teknikleri kullanmaya devam ediyor. Bunları gözden geçirdiğimizde dozunda kullanılmış makyaj ve efektleri ve kameranın önünden hızla geçen insan karartıları görüyoruz. Bunun yanısıra John Trent'in kabusundan uyanıp yanında yanmış yüzlü bir polisle karşılaşması, otobüs yolculuğu yaparken aniden Suter Cane'i görmesi gibi sahnelerde yakın plandan geriye zoomla izleyicisini yerinden sıçratmak gibi daha önceki fimlerinde de sık sık başvurduğu yöntemleri kullanması dikkat çekici... Bunlar yerli yerinde tekrar edilince işler iyi gidiyor denebilir. Ancak John Trent'in yazarın romanda yarattığı şehirden arabasıyla bir türlü çıkamadığı sahne 'Elm Sokağında Kabus-6' filmindeki gençlerin şehirden çıkamayıp, arabayla aynı yerde dolanmalarını hatırlatıyor.

John Carpenter'ın favori oyuncusu Sam Neill, "Çılgınlığın Ötesinde"deki ürpertici rolünde çok başarılı

Carpenter' in 'Çılgınlığın ötesinde' isimli, halen gösterimde olan son filminin afişi.

Sen de ister misin ahbap?

Carpenter filmlerinden bildiğimiz bir başka unsur da, yönetmenin otoriteye ve polislere nefreti. Şiddetin artmasının doğal sonucu, polis birini copuyla zevkle dövdükten sonra olayı gören kahramanımıza yarı–yaratık cani yüzüyle "sen de ister misin ahbap?" diye soruyor (Polis her yerde aynı polis!). Filmin finalinde ise Carpenter, salonu terkederken, en son karede bize mesajını veriyor:

John Trent, artık çıldırmış bir biçimde salona girip, koltuğuna oturuyor... Çılgın kahkahalar içinde, bir taraftan da mısır patlağını yiyerek kendi başına gelenleri bomboş salonda tek başına seyretmekte. Carpenter, şiddet bu hızla körüklenirse, artık filmlerin salona insan çekemeyeceğini düşünüyor. Çünkü son kitle katliamlarının ardından insan ırkının sonu gelmiştir...

Carpenter'in payı

John Carpenter'ın 1987'den beri yaptıkları arasında yoğun korku temasını işlediği ilk film. Karanlıklar Prensi'nden sonra sekiz yılda iki macera (Küçük Çin'de Büyük Bela, Görünmez Adam Maceraları) gibi de ironiyle karışık çok keskin protest bir tür denediği They Live (Yaşıyorlar)'ın ardından "In The Mouth Of Madness" ustanın bazı dönemler bilimkurguya önem vererek ihmal ettiği korku türünün düzeyli bir örneği. Şiddeti eleştirirken iğneyi de kendine batırarak (filmde yazarın insanları çıldırtan kitabı film olur, finalde çıldıran John Trent sinemanın önünden geçer, afişte John Carpenter'ın ismi vardır) dürüstlüğünden ödün vermez Carpenter. Şiddetin bu denli yayılmasında kendi payını inkar etmez. John Carpenter'ın yeni filmi belki kendisiyle ilk tanışanları cezbetmese bile, eski tutkunlarını fazlasıyla doyuracak bir çalışma.

Kitabın 'Kardeş Kokusu'

Cezmi Ersöz'ün 'Saçlarının Kardeş Kokusu' adlı son kitabı, daha ilk cümlelerinde okuyucuyu sarsıp içine çekiyor.

Ahmet ÇINAR

"Bir zamanlar sizin olan şehir, artık sizin olmaktan çıkmışsa onunla dertleşmek, ondan bir işaret, bir sihirli sözcük beklemek neye yarar?"

Evet, hiçbir şeye yaramaz. Hiçbir umar beklenemez artık o şehirden ve insanlarından. Hiçbir dostluk, hiçbir yarenlik. Artık ne bir ilham kaynağıdır o şehir, ne de derdini paylaşacak sıcak bir el uzatır.

Cezmi Ersöz "Saçlarının Kardeş Kokusu" adlı son kitabına, okuyucuyu böylesine sarsan ve çarpan cümlelerle başlayınca, bize de tabii ki yukarıdaki cümlelerle şerh düşmek kalıyor, eleştiri yazımızın ilk satırlarında kulaç atmaya başlarken.

Gerçekten de okuyucuyu sarmalayan, alıp götüren bu cümleler, zaten bizim olmayan bu şehirden vazgeçip, kitaba daha bir gayretle sarılmamızı sağlıyor. Kitabın yazarıyla dertleşmeye itiyor. Çünkü dertleşme talebiyle okuyucuya gelen bir yazarla karşı karşıyayız. Ve her yeni kitabında bu talebini artırdığını gösteren bir yazar.

Yaşama dair yaptığı saptamalar, koyduğu tanılar sanki bizim yaşantımızın karelerinden çıkarılmış. Hani bazı yazılar, kitaplar vardır da, okudukça kendimizden bir şeyler bulur çıkarırız. "Hayret, sanki beni anlatıyor" deriz. İşte tam da böylesi bir kitap "Saçlarının Kardeş Kokusu". Ve bu özelliğiyle de son derece şaşırtıcı. Okuyucu için memnuniyet verici bir şaşırtmaca.

Sözcük sözcük, satır satır ilerledikçe, her paragrafta "içimizdeki insanın" günlük yaşamından fotoğraflarla karşılaştıkça, çok cesur ve cüretkar bir yazarla yol almaya başladığımı düşünmeden edemedim. Pek çoğumuzun kendi kendine bile söylemeye cesaret edemediği, bir türlü kendimize itiraf edemediğimiz gerçekleri, acı da olsa, bir çırpıda sanatçı duyarlılığıyla söyleyivermesi, insanı yürek burkuntularının acı ama gerçek duvarına toslatıyor. Aslında Cezmi Ersöz'ün önce çıkardığı konular ve eleştirdiği noktalar yüzünden, kimi çevrelerce hedef tahtası haline getirilmesinin de, eleştiri oklarının en zehirlilerinin ona yöneltilmesinin de temel nedeni budur. Hiçbir zaman aklın, vicdanın, sevginin penceresinden bakamamış olan "malum çevreler"in bir türlü hazmedemedikleri, kendilerine yakıştıramadıkları gerçekleri, itirafları ardarda sıralayıverince Cezmi Ersöz, tabii ki her "doğu toplumunda" olduğu gibi kendisini, köylü reflekslerle püskürtülen "çamur deryasının" içinde buluveriyor.

Oysa ki herbiri uzun gözlem ve birikimlerden sonra yazıldığı her halinden belli olan "Saçlarının Kardeş Kokusu" adlı bu yazılar demeti "tutunamayanlar" için, "sistemin çiftesini yiyip de hala ikircikler içinde kıvrananlar" için "sevgisizlik denizinde boğulmaya ramak kalanlar" için bir "ayna" niteliğinde. Şöyle bir göz gezdirenler bile kendilerini net bir şekilde görebilirler bu aynada. Çevremizdeki ve zaman zaman içimizdeki sevgisizlikleri, tutarsızlıkları, ilkesizlikleri, aşağılık komplekslerini, insanı bir "nesne" gibi görme illetini tüm çıplaklığıyla görebiliriz bu aynada.

İnsanların "arka bahçelerini" kuvvetli projektörlerin ışığı altında didik didik eden, yarı utangaç, yarı pişmanlık ifadesi gülümsemelerle okunabilecek, edebiyatla psikolojinin harmanlandığı hoş bir çalışma bu. Elbette böyle hoş bir çalışmanın bazı bedelleri olabilir. "Sistemi Ciddiye Almadan Önce Masum ve Doğal" olan birilerinin, yükselen değerlere sarılmasıyla ya da işin içine çıkar ilişkilerinin girmesiyle birlikte, nasıl da "Efendi, Kibar, Ölçülü Çocuk" oyununu oynamaya başladığını net bir şekilde gözler önüne seren yazılar elbette birilerini rahatsız edecektir.

Bir de aşka dair önemli mesajlar var Cezmi Ersöz'ün bu yazılarında: "Aşkta Yarın Yoktur Sevgili". Şimdiye kadar okuduğum, "aşk"ın sayısız tarifleri içinde en güzel "aşk" tarifini yapıyor usta anlatımıyla. "Aşk bu dünyanın ölçüleriyle açıklanamaz sevgili. O ilkel bir acıdır, yaban bir ağrıdır. Gelir ve içimizdeki o çok eski bir şeye dokunur. Sonra bir perde açılır ve yolculuk başlar. Bu yolculukta artık para, tarifeler, beklentiler, randevular, taksitler, iş, anneler ve korkular yoktur. Aşkın kendi gerçekliği vardır sevgili."

Ve nefis tanımlamalarla, benzetmelerle sürüyor, aşk üzerine serenadlar. Bana öyle geliyor ki, Aragon'la Cezmi Ersöz'ün sesleri, gecenin siyahında havai fişeklerin yükselerek bir noktada birleşmesi gibi birleşiyor: "Mutlu Aşk Yoktur" bu dünyada...

Kitabın sonlarına doğru bir fırtına daha kopuyor ve ben kitabın başında verdiğim "cesur ve dürüst yazar" yargısında ne kadar haklı olduğumu sevinerek görüyorum. "Yağmurun Sesini Duymak İçin Susmak Gerekir" başlığıyla pek çok kişinin özel yaşamında bile yapmaya cesaret edemediğini okur önünde yapıyor: Son derece acımasız "özeleştirel" soruları kendine sorarak yanıtlıyor. Ve böylece "sahiciliğin" peşinde olan bir yazarın kitabını okumuş olmanın huzurlu eminliğiyle çıkıyoruz sahile, "Saçlarının Kardeş Kokusu" denizinden...

"Kardeş Kokan" bu kitap için eline sağlık Cezmi Ersöz...

Cezmi Ersöz. O yitirilmiş duyarlılıkların ve daha çok "tutunamayanlar"ın yazarıdır.

"Bir zamanlar sizin olan şehir, artık sizin olmaktan çıkmışsa onunla dertleşmek, ondan bir işaret, bir sihirli sözcük beklemek neye yarar? Ona her içinizi açtığınızda o korkunç kayıtsızlığıyla sizi tarifsiz bir şekilde aşağılayacaktır. Tıpkı İstanbul'un ona her sığındığımda bana yaptığı gibi.."

(Saçlarının kardeş kokusu, Mephisto Yayınevi, İstanbul, 1995, 120 s.)

Gorbaçov üniversiteleri karıştırdı!

▼ Boğaziçi Üniversitesi'nde Lenin ve Stalin'in posterleri ve "Ekim Devrimi yolumuzu aydınlatıyor" yazılı pankartla karşılanan eski Sovyet liderine, Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde kızıl bayraklı öğrenciler, "Ekim'in ateşi Gorbaçov'u yakacak" sloganı attılar.

Eski Sovyet lideri Gorbaçov, Boğaziçi Üniversitesi'ndeki konferanstan sonra üniversite rektörü Üstün Ergüder'le birlikte. *(Fotoğraf: Osman KÖKER)*

İstanbul / Ankara, Söz- Yapı Kredi Bankası'nın konuğu olarak Türkiye'ye gelen Sovyetler Birliği eski Devlet Başkanı Mihail Gorbaçov'un Boğaziçi Üniversitesi ve Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde verdiği konferanslar olaylı geçti.

Boğaziçi Üniversitesi'nde 24 Nisan günü bir konferans düzenleyen Gorbaçov'un salona girişi sırasında SİP'li (Sosyalist İşçi Partisi) öğrenciler Lenin ve Stalin'in posterleri ile bir gösteri yaptılar. Öğrenciler, "Ekim Devrimi yolumuzu aydınlatıyor" yazılı bir de pankart açtılar.

Yapı Kredi Bankası Genel Müdürü Burhan Karaçam'ın açış konuşmasından sonra kürsüye gelen Gorbaçov yaptığı konuşmada, Soğuk Savaş'tan çıktıktan sonra barışın yerleşeceğini, nükleer tehlikenin sona ereceğini, herşeyin otomatik olarak gelişeceğini zannettiklerini, oysa tarihin böyle bir çizgi izlemediğini belirtti. Kısa konuşmasından sonra dinleyicilerin sorularını yanıtlamaya geçen eski Sovyet lideri bir soru üzerine, reformların başlangıcında bazı düzenlemelerle sosyalizmin çalıştırılabileceğine inandığını hatırlatarak "Sonra öğrendim ki, bu sosyalizm değildi, sadece komünist bir modeldi. Yukarıdan aşağıya bir diktatörlüktü. Reformların uygulamasına geçtikçe sistemin bütünüyle değiştirilmesi gerektiğine inandım" dedi.

Aynı üniversitede okuyan Güney Kazakistan'lı bir öğrenci, barışçı ve şiddet karşıtı olduğunu vurgulayan Gorbaçov'a 1986 yılında Alma Ata'da meydana gelen kanlı olayların ve daha sonraki Bakü olaylarının hesabını sordu. 1986'da da parti yönetiminde önemli rollere sahip olan Gorbaçov, olaylar öncesinde Kazakistan lideri Kunayev'in görevden alınarak yerine Urallar'dan Rus asıllı birisinin getirilmesi işleminin "Kunayev önemli işler yapmıştı, ama zamanını doldurmuş ve birçok sorun biriktirmişti" şeklinde savundu. Bakü'ye müdahale ise "düzensizliğin ortaya çıkması ve bütün faaliyetin felce uğraması" üzerine zorunlu olarak yapılmıştı.

Eski Sovyet liderini bekleyen tuzak bir soru ise Kürt sorunuyla ilgiliydi. "Merkez-çevre ilişkileri" deyimi kulanılarak yumuşatılan soruyu Gorbaçov ustalıkla yanıtladı. Eski Sovyet toprakları, Kanada'daki Quebec bölgesi ve Kuzey İtalya'dan örnekler veren Gorbaçov sorunu, yaratılan değerlerin paylaşımı ve kaynak aktarımı yönünden ele alarak şöyle konuştu:

"Bir bölgeyi kendi başına bırakmışsanız, yatırım yapmıyor, haklarını vermiyorsanız; bir takım olaylar çıktığında 'Vay o bölge benimdi' diyemezsiniz."

Gorbaçov aynı gün görüştüğü TBMM Başkanı Hüsamettin Cindoruk'a, Lenin-Stalin posterli öğrenci gösterisini sorarak, "Biz bunları hallettik, şimdi de sizde mi çıktı" dedi.

ODTÜ'de polis saldırısı

Gorbaçov'un ODTÜ spor salonundaki konferansına, çok sayıda lise öğrencisi alınmasına karşın, üniversite öğrencileri sokulmadı. Girişte Gorbaçov'u protesto etmeye başlayan öğrenciler, bir ara kızıl bayrak açarak, "Ekimin ateşi Gorbaçov'u yakacak", "ya sosyalizm ya ölüm", "Sosyalizm yaşıyor" şeklinde sloganlar attı.

Yaklaşık iki saat süren konuşmasının ardından ODTÜ'den yoğun güvenlik önlemleri altında ayrılan Gorbaçov'a çıkışta öğrenciler çürük yumurta attılar. "Gorbaçov defol" diye bağıran öğrencileri selamlamaya kalkan eski Sovyet lideri, polis tanafından uyarılarak hızla uzaklaştırıldı. Daha sonra öğrenciler kampüse girişi yasak olan polisin kampüs dışına çıkması için protesto etti. Polisin gösterici öğrencileri spor sahasında sıkıştırması üzerine, polislerle öğrenciler arasında çatışma başladı. Polisin kampüsten ayrılması üzerine olaylar sona erdi.

METO' BİYOGRAFİ' LER

Met - Üst

tırtıl'ın kaderi: BÜLENT ERSOY

bülent ersoy maddesi, fasikül fasikül incelenecek çok oylumlu, leb–i derya bir konu!. çünkü bülent ersoy, bu ülke'nin, bu hayat'ın ve bu insanların çocuk ve çok mahrem bir damarına isabet ediyor!. bülent ersoy odak noktası alınarak, bu ülke'nin bu hayatın ve bu insanlar'ın hem gayr–ı resmi tarihi, hem de GAY'li resmi tarihi kolaylıkla irdelenebilinir!. nedense; vatandaşlarının yüzde doksan dokuzu, doğuştan, otomatikman, türk–müslüman ve erkeg olarak dünyaya gelen bu ülke'de, bülent ersoy konusu geyik ve GAY'ik muhabbeti yapılamayacak kadar aslında ciddi bir meseledir!. çünkü çok çeşitli açılımları var!. bu yazı ancak bu çok çeşitli açılımların ayaküstü kaleme alınmış satırbaşları olabilir ancak!. (hiç yoktan iyidir!.)

eğer faşizm'e bir cinsiyet seçilecekse, bu ülke'de faşizm, daha çok erkeg cinsiyetinde dolaşıp duruyor!. fakat kaba ve eşcinsel bir erkeg!. eşcinsel ilişkilerde aktif olmasıyla övünecek kadar da cahil ve kalas bir erkeg!. (faşizm lalesi'nden de bu beklenir zaten!.)

1980 darbesi'yle duvara çarpan, 70'li çocukların, bir dönem nerdeyse yenilgi milli marşı olmuş, nevzat çelik'in şiiri, ahmet kaya'nın bestesi "penceresiz kaldım anne"yi anımsayın!. baba, amca, aabi, abla, teyze, sevgili, kardeş, arkadaş değil de neden "anne"ydi acaba!. oidipus kompleksi'yle ana rahmi'ne dönme isteğiyle, veya çarpılan duvarın genç beden ve ruhlara verdiği incinmeyi sadece anne kucağı–göğsü–şefkatiyle dindirilebileceği savıyla açıklanabilir mi!. veya konuyu daha içinden çıkılmaz hale sokarsak; bülent ersoy'un hayran kitlesi'nin çoğunluğunun fenerbahçe taraftarı olduğunu, fenerbahçe taraftarlarının da (en azından aktif bir bölümünün) faşist eğilimler taşıdıklarını düşünürsek, konu'nun ilginçliği daha da artmıyor mu!. herşey münazara konusu olmayacak kadar çok diyalektik!.

80 darbesi'yle beraber duvara çarpanlar, sadece siyasileşmiş gençler olmadı!. bülent ersoy da 80 darbesi'nden payına düşeni büyük ölçüde aldı!. sahneye çıkması yasaklandı, kovuşturmalara uğradı, hapiste hangi koğuşa konulması, nasıl bir kimlik kartı olması, WC'de bayanlar mı–erkekler mi bölümüne gitmesi tartışılıp duruldu!. bu ülke'de açığa çıkan her ciddi mesele gibi, bülent ersoy'un sanat ve hayat sürüveni de kısa bir süre sonra geyik muhabbeti mevzusu ve mizah malzemesi konusu olup çıktı!. oysa bülent ersoy'un tavrında özellikle en başlarda, topluma ve devlete bir meydan okuma ve bir sonuna kadar gitme cesareti vardı!. ve tüm hayat–sanat serüveni de herkesin gözleri önünde gelişti!. önce bir hilkat garibesi'ymiş gibi bakıldı!. sonra ise alışıldı!. bunda bülent ersoy'un bilerek veya bilmeyerek izlediği akılcı veya yardakçı politikanın da büyük önemi vardı!. ersoy kendisini topluma ve devlete "mazur gösterme" yolunu seçti!. yani hem toplumu– hem de devleti tam ciğerinden vurdu!. giderek hanım hanımcık oldu!. ramazanlarda sahneye çıkmadı!. ezan sesli kasetler doldurdu!. ehlileşti ve tövbekar bir izlenim uyandırdı!. bülent ersoy, zeki müren'in aksine mahremiyetçi değil de, daha çok teşhirci oldu!. ne vücudunun aldığı yeni biçimlerinden, ne de kilolarından utandı!. ve türlü bedeller ödeyerek bugünkü toplum ve devlet nezdindeki saygın yerine ulaştı!.

öte yandan, hem toplumda hem de devlette ilginç yaralar açtı!. veya zaten varolan toplumsal–devletsel yaralara ojeli tombul elleriyle parmak bastı!. muazzam çelişkileri açığa çıkardı!. toplum; bir aykırı cinsli sanatçı olarak bülent ersoy'u göklere çıkarırken, kazancı yokuşu'nda hayatlarını sürdüren aykırı cinsli vatandaşları dövdü, tartakladı, kovdu!. ve hatta, devletle bir olup, onları fazla kediler gibi, şehir dışına sürdürttü! devlet; bülent ersoy'un aykırı cinsliğini hiç onaylamazken, muzır ve nifak olarak görürken, dini bayramlarda "özel sanatçı" olarak devlet televizyonlarına çıkmasında hiçbir abesle iştigallik görmedi!. dolayısıyla bülent ersoy sayesinde hem toplum, hem de devlet çifte standart ahlakını tekrar ve tekrar orta yere serdi... kendisilerini orta yere suç'tu!.

zeki müren ve huysuz virjin, aykırı cinsliği sahnelerde bir renk, bir sanat üretim biçimi olarak sergilerken bülent ersoy, daha da ileri gidip, bunun dokuz sütuna manşet bir hayat biçimi de olabileceğini gösterdi!. ezilen, horlanan, cinsel tercihlerini gizli gizli yaşayan, üçüncü cinsin, bir yerde müslüm gürses'i oldu!. dahası furyalaştı!. hem sahnelerde, hem de sokaklarda onun gibiler açık açık arz–ı endam göstermeye ve sonra da piyasa yapmaya başladı!. (şu sıralar televizyon reality showlarının en iyi geyik dram(!) konusu'larından olan damla da, onun kurbanlarında biri olsa gerek!. damla sapına ve püskülüne kadar bir erkeg'ken, hatta milli bir karateci ve baba'yken travesti olmuş, şu sıralar ise bunalıma girmiş durumda!. ve damla'nın ağzından deniz gezmiş–nazım hikmet isimleri hiç düşmüyor!. onları melek olarak addediyor!.

bülent ersoy, 1995 yılı itibariyle, şimdi 43 yaşında!. asıl adı bülent erkoç!. ticaret lisesi ve konservatuar bitirmiş!. sıralardaki heyecan, işte bizim hikayemiz, beddua, şöhretin sonu bazı filmlerinin isimlerinden!. özellikle şöhretin sonu filmi, tam bir alçakgönüllü bülent ersoy belgeseli!. filmin bir yerinde bunalım bunalım dolanan ersoy'u, bir çocuk parmakla annesine gösterip, "–anne; bülent ersoy kadın mı erkek mi!." diye soruyor!. ve bu soru uzun süre ersoy'un kulaklarında yankılanıyor!. yankılanıyor!.

bülent ersoy'un sesinde ve tarzında, müzeyyen senar'ın etkileri görülüyor!. hatta yer yer müzeyyen hanım, bülent ersoy'un yanında pek erkek kalıyor!.

yazı'nın tam burasında bülent ersoy'u ana başlık alarak, bazı alt başlıklı panel konuları da sıralayalım ki yurdum insanı gay'ik muhabbettine doysun!. a: bülent ersoy'un, yerli feminist harekete bir katkısı oldu mu!. olduysa ne kadar oldu!. b: hangi memleket meselesi bülent ersoy kadar meclisimizde tartışıldı!. c: fenerbahçe taraftarları'nın büyük bir bölümü bülent ersoy'u başlarına taç ederken, futbolcu şeytan rıdvan dilmen; niye ersoy için ağıza alınmayacak şeyler söyledi, söylüyor!. d: bülent ersoy gibi bu ülke'nin ve bu toplumun gerçek karakterinin açığa çıkmasında katalizörlük görevi üstlenmiş bir sanatçının heykeli ne zaman taksim'e (atatürk anıtı'yla, yapılması düşünülen cami'nin ortasına mesela!.) dikilecek!. e: bülent ersoy, kanserojen midir!. sağlığa zararlı mıdır!. f: bülent ersoy, niye AİDS olmuyor!. freddy mercury'den daha mı taşhaklıdır!. yumuşak f: zeki müren bodrum paşası, kenan evren marmaris paşası!. bülent ersoy nere'nin paşası olacak!. g: tanju, aytun vb. gibi erkek isimleri'nin birdenbire aykırı cinsli kişileri çağrıştırmasında, bülent ersoy'un bir rolü oldu mu!. yumuşak ğ: bülent ersoy'un müzikte tavrıyla–hayatıyla ödediği bedeli, hangi başka sanat dalında ödeyen bir başka sanatçımız, larımız oldu!. h: türk erkekleri sevişirken genellikle hülya avşar'ı düşlüyorlarmış!. türk erkekleri'nin kaçta kaçı bülent ersoy'u, joker olarak saklıyor!. k: bu güzel memleket, zırt pırt bölünen bu güzel memleket, diyarbakır karpuzu gibi, çatır çatır ortadan ikiye bölünmek için, der spiegel'e bülent ersoy'un mu bir makale yazmasını bekliyor!. vs. vs.

nihayet UGH!. da da dediğimiz gibi, "tırtıl'ın kaderi/kelebek olmak/ ve güzel ölmektir!." ve şair ece ayhan'ın dediği gibi de; "bülent ersoy bir kelebektir!. ve yine "kelebek" de kardeş dergi express'in bir sayfası'nın adıdır!. "kime konar, nasıl konar" ise bilinmez!. fakat bülent ersoy'un bir kelebek olarak bu ülkeye ve bu toplum'a konmasında sayılamayacak yaraarlar olduğu kuşkusuzdur uzun ömürler diler, kanatlarından öperiz!.

Hatice CAN, Ankara

1989 ve teorik çürüme

Doğan TARKAN

1989'un son aylarında Doğu Avrupa ülkelerinde yaşanan gelişmeler bütün dünyada olduğu gibi Türkiye'de de kendisini sosyalist sol olarak tanımlayanları büyük bir çaresizlik içine itti. O güne kadar işçi devleti, yozlaşmış işçi devleti, reel sosyalizm vs. olarak savunulan rejimler birer birer yıkıldılar. Hem de saray entrikaları ile değil, sokaklardaki gösterilerle, grev ve genel grevlerle.

İçine düşülen çaresizlik esas olarak SSCB ve Doğu Avrupa'daki rejimleri sosyalist olarak tanımlamaktan kaynaklanmaktaydı. Buradan bazıları kestirme sonuçlara vardılar. Onlara göre sosyalizm ölmüştü. Biraz daha insaflı olanlar ise, Marks'ın öğretisinin boş, ama uygulanması mümkün olmayan birşey olduğunu savunmaya başladılar. Bazıları ise Marks'a ve sosyalizme sahip çıkarken, SSCB ve Doğu Avrupa ülkelerindeki "sosyalist uygulamaların" eksik, yanlış olduğu sonucuna ulaştılar.

Aslında yukarıda özetlediğimiz çeşitli tutumların hepsi aynı temel noktadan yola çıkmakta ve aynı sonuca varmaktadır. Sosyalizm ölmüştür ya da büyük bir darbe yemiştir, terkedilmelidir ya da en azından gözden geçirilmeli, revize edilmelidir.

Oysa, 1989'da Doğu Avrupa'da, 1991 Ağustos'unda ise SSCB'de yıkılanın sosyalizm olmadığını, baskıcı kapitalist rejimler olduğunu savunanlar da var. Bu yazının yazarı böyle düşünenlerdendir.

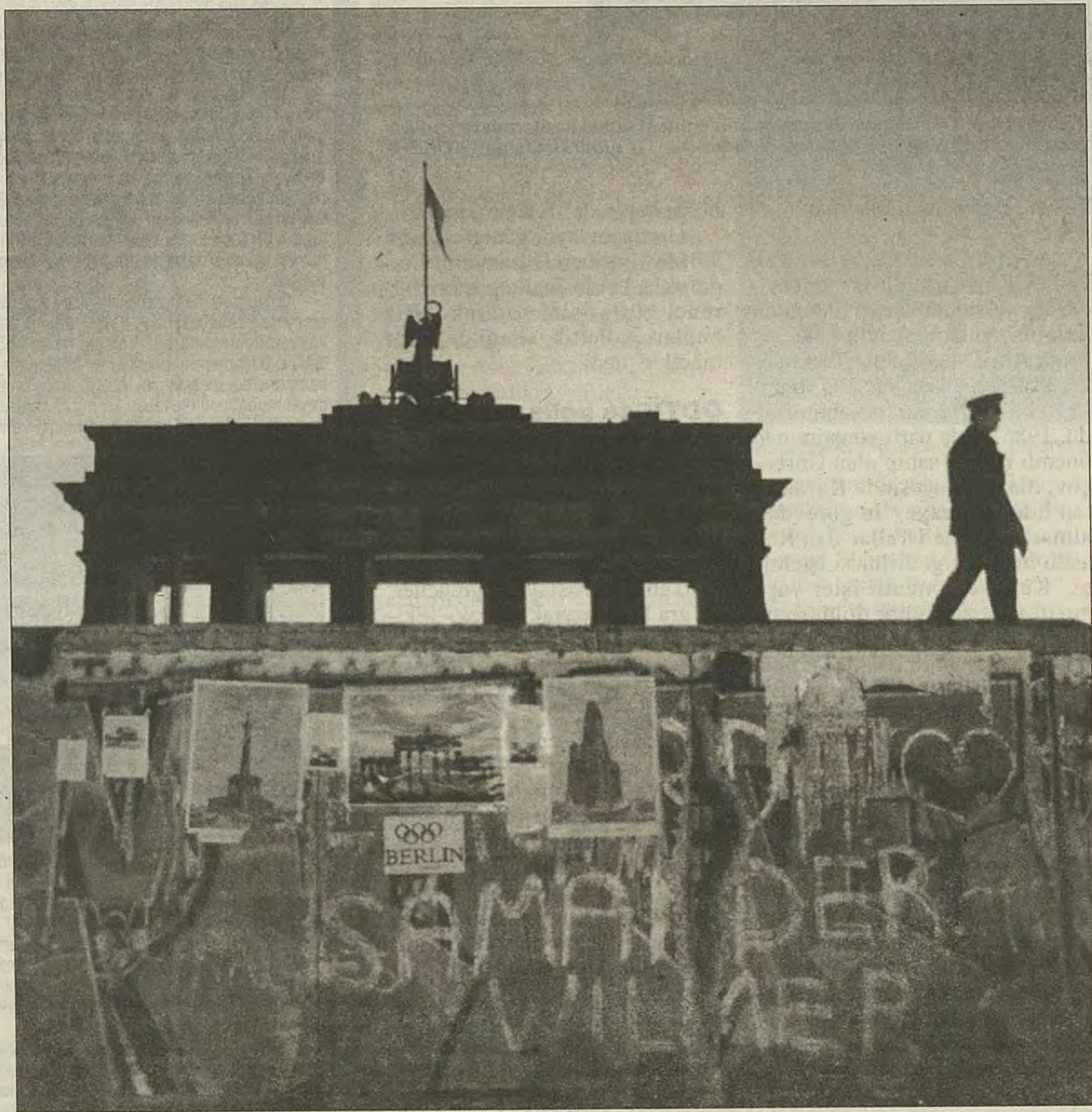
Yıkılan sosyalizm değil

1920'lerin sonunda SSCB'de bir karşı devrim gerçekleşmiştir. Dünya kapitalizmi ile rekabet etmeye hazırlanan SSCB bürokrasisi bir egemen sınıfa dönüşürken, sermaye birikim sürecini işçi sınıfının disipline edilmesi ve azgın bir sömürü altına sokulması ile gerçekleştirmiştir. Azgın sömürü yansıra doğal olarak azgın bir baskıyı getirmiş ve bunların sonucu olarak, 1917 Ekim Devrimi'nin Bolşevik Partisi imha edilirken, işçi sınıfı saflarına da şiddetle saldırılmıştır. Bu yazının dar kapsamı içinde 1920'lerin sonunda SSCB'de uygulanan baskı ve sömürüyü uzun boylu anlatmak olası değil, ama en özetle şunlar söylenebilir: Sendikalar ortadan kaldırılmış, Sovyet işe yaramaz bir hale getirilmiş, fabrika yönetimleri tek kişilik yönetimler haline getirilmiş, ücret eşitsizliği politikası benimsenmiş, ücretler tek taraflı belirlenmeye başlanmış, Çarlık Rusyası'nda uygulanmakta olan pasaport yeniden uygulamaya sokulmuştur. Bunların yanısıra ardarda düzenlenen politik kampanyalar ile Bolşevik Partisi tanınmaz hale getirilmiş, Stalin hariç (ve erken öldüğü için Lenin karşıdevrimci damgası yemekten kurtulmuştur) tüm Bolşevik önderlik fiilen imha edilmiştir.

Bütün bunların bir sonucu olarak, 1917 Ekim devrimi ezilmiş ve SSCB yeniden sömürünün işçi sınıfı üzerinde baskının veri olduğu bir toplum haline gelmiştir.

Doğu Avrupa ülkeleri ise, işçi iktidarının tek bir gün bile oluşmadığı ülkelerdir. Avrupa'nın bu bölgesine savaş sonrasında Kızılordu aracılığı ile giren ve Kızılordu'nun zulmü ile ayakta kalan işçi devletleri değil, Sovyetler Birliği'ndeki rejimdir. Yani devlet kapitalizmidir.

Sonuç olarak, 1989'da Doğu Avrupa'da, 1991 Ağustos'unda SSCB'de yıkılan sosyalizm değil, tarihin kaydettiği en baskıcı rejimler olan stalinizmdir.

1989'a kadar kendisini sosyalist sol olarak tanımlayan Doğu Avrupa'yı ve SSCB'yi sosyalizm olarak tanımlayanlar, elbette ki bu yıkıntının altında kalmak zorundaydılar. Arnavutluğu tek sosyalist ülke olarak görenden, Bulgaristan, Romanya ya da SSCB'yi sosyalist ülkeler olarak tanımlayanlara kadar bütün bu eğilimler şimdi savundukların yıkılışının nedenlerini ya açıklayabilmek ya da reddetmek durumu ile karşı karşıyalar. Kimi açıklayabilme çabalarına rağmen, esas süreç reddetmek biçiminde gerçekleşmekte. Açıklama çabaları ise, kestirme bir biçimde gene redde ulaşmakta.

Yıkılan sosyalizm ve Taner Akçam

Bugün Türkiye'de yeni bir sol parti girişimi daha var. Eski Devrimci Yol çevresinin bir kısmı ile bazı diğerleri yeni bir sol parti kurma tartışmaları yaşamakta. Bu tartışmalara bakınca, insan sağa savrulmanın en keskin örneklerini görebiliyor.

İleri sürülen bütün tezler asıl olarak Bolşevik Partisi'nin reddine dayanmakta. Aslında bir tez ileri sürüldüğü de fazlaca söylenemez. Yapılan, Bolşevikler'e bakmak ve onlarda ne varsa reddedildiğini ilan etmektir.

Bu süreci en şiddetle etkileyen kişilerin başında Taner Akçam geliyor. Kimileri onunla birlikte görünmemeye çalışsalar da, o hemen herkesin ortak paydasının en iyi, en tutarlı ve açık sözcüsü durumunda.

Akçam'ın Express dergisinde çıkan son makalesi çok net. Ona göre sol kavramı sosyalizm, bilimsel sosyalizm, marksizm–leninizm gibi (hepsi aynı mağlup olmuş dogmatik düşünceyi ifade eder) kavramlardan hem daha eskidir, hem de daha geniştir. Uygulaması Rusya'da ve Doğu Avrupa'da yapılan marksizm totaliter (özgürlükler düşmanı) antihümanist, otoriterdir (devletçi) ve bu nedenle çökmüştür. Akçam'a göre, sınıf çelişkisinin esas belirleyici olduğu iddiası, dolayısıyla tarihsel maddeciliğin de terkedilmesi gerekmektedir.

Görüşlerini bir paragrafta özetlemeye çalıştığımız Akçam, yeni parti girişiminin tüm tartışmalarının, tezlerinin özetini yapmakta ve daha önemlisi, ortak paydasını kurtarmaktadır.

Partiye benzemeyen parti, işçi sınıfının olmayan parti, sosyalistlerin bireyler olarak yer alacağı, ama sosyalist olmayan bir parti gibi fikirlerin kaynağı Akçam'ın da savunduğu tarihsel maddeciliğin terkedilmesi gerekliliği iddiasıdır.

Marksizm acaba otoriter midir? Yoksa antihümünist ve baskıcı mıdır? Bu sorulara iki tür yanıt verilebilir. Birinci yanıt devrimci marksistlerinkidir. Sosyalizm özgürlükçüdür, insancıldır. Sadece özgürlükçü ve insancıl değil, tek özgürlükçü ve insancıl siyasal akımdır. Pratiği ise, 1917–26 arasında Rusya'da, Komün günlerinde Paris'te ve çeşitli devrimci atılımlar sırasında dünyanın birçok yerinde yaşanmıştır.

İkinci yanıt ise, marksizmden kopmakta olanlardan gelir. Madem ki stalinizm sosyalist geleneğin bir parçasıdır ve madem ki stalinizm baskı ve zulümdür, öyleyse Akçam ve onun gibi düşünenler haklıdır. Burada sorun sosyalizmin, marksizmin tarifidir.

Ya devrilenlerden ya da devirenlerden yana

Eğer baskının, zulmün, sömürünün sosyalizm olabileceğini düşünüyorsanız Akçam haklıdır. Polonya'da 1980–81'de gerçekleşen Jaruzelski'nin askeri darbesinin sosyalizm adına olduğunu düşünüyorsanız, milyonlarca insanın işçi sınıfı iktidarını koruma adına katledilmesini doğru buluyorsanız, işçilerin örgütsüzlüğünü, ücretlerini belirleme haklarının olmamasını, iş değiştirememelerini sosyalizm adına olağan görüyorsanız, kısacası 1989'a kadar Doğu Avrupa ülkelerinde, 1991'e kadar SSCB'de yaşananları sosyalizm olarak görüyorsanız, Akçam haklıdır. Ya Polonya'da Jaruzelski'den yana olacaksınız onu sosyalist bir askeri diktatör olarak olumlayacaksınız, SSCB'de Stalin veya Brejnev'den yana olacaksınız ya da Jaruselski'nin, Stalin ve Brejnev'in temsil ettikleri sınıfın sömürdüğü ve ezdiği işçi sınıfından yana olacaksınız. Kısacası ya 1989'da devrilenlerden yana olacaksınız, ya da devirenlerden. Ya 1956'da Macaristan'da ayaklananlardan yana olacaksınız ya da o ayaklanmayı tanklarla bastıranlardan yana olacaksınız.

Eğer 1989'da devrilen rejimlerin sosyalizm olduğunu düşünsem Akçam'a katılırdım. Sınıf mücadelesini, tarihsel maddeciliği, marksizmi suçlar ve reddederdim.

Ama Taner Akçam haksız. Özgürlükten yana olan işçi sınıfının her günkü mücadelesidir. Otoriteye karşı çıkan, devletçiliğe karşı çıkan, çünkü baskıya ve sömürüye karşı çıkan işçi sınıfı ve onun mücadelesidir.

Cui bono?(*)

Murat ÇAKIR

Federal Almanya'nın önde gelen gazetelerinden "Die Welt"te yayınlanan tam sayfa bir ilan ile, başta işadamları olmak üzere, çeşitli Türkiye'li dernekler Federal Almanya'da son dönemlerde seyahat acentalarına, dernek, mescit ve kuruluşlara yönelik şiddet eylemlerini eleştiriyorlardı. Alman makamlarından kuruluşlarının daha iyi korunmasını isteyen işadamları ve dernekler şöyle diyorlar:

"... saldırganların geldikleri ülkeye geri gönderilmelerine karşı çıkanlar, saldırılara ortak olurlar!" Böylelikle ilk defa göçmen kuruluşları, "yabancı" sayısını azaltmayı isteyen sağcı Alman partilerin sloganlarına başvuruyor.

Aralarında, politik yapılar gereği, barışçıl ve demokratik mücadele yerine, kendileri gibi düşünmeyenlere şiddet uygulamayı yeğleyen kökten–dinci ve faşizan örgütlerin de yer aldığı ilan sahiplerinin, Federal Hükümet'in "kara şerifi" İçişleri Bakanı Kanther ile aynı çizgiye gelmeleri pek de tesadüfi değil.

Muhakkak ki, Federal Almanya gibi bir ülkede, şiddeti politik istemler için bir araç olarak kullanmanın savunulacak bir yanı yoktur. Hele hele, Türkiye'deki gelişmelerle ilgili politik istemleri, Federal Alman kamuoyunun gündemine molotof–kokteyl yardımı ile getirmeye uğraşmanın haklı bir gerekçesini göremiyorum. 21. yüzyıla beş kala Batı Avrupa ülkelerinde halen eylem biçimi olarak şiddete başvurmak; politik naivitenin de ötesinde, tırmandırılan Kürt–Türk düşmanlığına ve bağnaz milliyetçiliğe bilinçli olarak ortak olmak, oluşturulmaya çalışılan toplumsal destabilizasyonu ve düşmanlık ortamını salt örgütsel çıkarlar için kullanmak anlamına gelmektedir diye düşünüyorum.

Resmi verilere göre, Ocak 1995 ortasından bu yana Türkiyeliler'in işyerlerine ve kuruluşlarına yapılan saldırıların sayısı 120'yi aşmış durumda. Hessen Eyaleti Kriminal Dairesi, saldırıların yaklaşık üçte ikisinin muhtemelen PKK taraftarlarınca yapıldığını ileri sürerken, olaylara bazı Türkiye'li sol örgütlerin ve MİT'in de karıştığı varsayımı üzerinde durmakta, göçmenlerin varolan yasa ve uygulamalarla birer 'transparent insan' haline geldiği, haber alma örgüt ve teknolojilerinin böylesine gelişmiş olduğu Federal Almanya'da, resmi makamların halen şiddet eylemlerinin faillerini bulamamaları ayrı bir konu olmasına rağmen, olayların nasıl iç politika malzemesi haline getirildiğinin güzel bir örneğidir.

Olayların faillerinin yakalanmaması sonucunda, başta Federal İçişleri Bakanı Manfred Kanther olmak üzere, sağcı hükümet üyelerinin PKK histerisine kapılıp, sayıları 400 bini aşan Kürt kökenli göçmenleri genellemelerle kriminalize etmelerinin ardında yatan mantık çok açık: Yıllardan beri sürdürülen göçmen düşmanı ve dışlayıcı yabancılar politikası ile, çoğunluğu elinde tutan sağ seçmen karşısında puan toplamak. Kökü sosyalist işçi hareketine dayanan Almanya Sosyaldemokrat Partisi (SPD)'nin Kuzey Ren–Westfalya Eyaleti İçişleri Bakanı Schnoor'un, Kürt kökenli politik göçmenleri yurtdışı etmeyi engelleyen kararı kaldırmasının ardında da, mayıs ayındaki eyalet seçimleri hesabı yatmaktadır. Yani Almanya'daki huzuru ve içgüvenliği korumak falan değil.

Sosyal ve sendikal hakların olasıya budandığı, toplusözleşme otonomisinin delindiği, ekonomik krizin derinleştiği, ekolojik sorunların yoğunlaştığı, ihtiyarların gençlere, kadınların erkeklere, göçmenlerin yerli halka karşı kullanıldığı ve dikkati, varolan sorunların gerçek nedenlerinin üzerinden çekmeye ihtiyaç duyulan her dönemde, göçmenler ve içgüvenlik sorunları Federal Almanya'da sevilen bir malzemedir. Bu nedenle alınan bu tavıra hiç şaşmamak gerekir.

Türkiye hükümetinin uyguladığı enformasyon politikasından ve Türkiye medyasının kışkırtıcı yayınlarından etkilenen birçok Türkiyeli kuruluş ve göçmen, Federal Şansölye Kohl, Federal İçişleri Bakanı Kanther, CDU/CSU Meclis Grubu Başkanı Schaeuble ve Bavyera Eyalet İçişleri Bakanı Beckmann gibi tescilli göçmen düşmanı politikacıları Türkiye'nin ve Türkler'in dostu ilan ettiler. "Her fırsatta yabancıların sayısı azaltılmalı, eşit haklar sadece Almanlar'a mahsustur, sorunlarımızın tek suçlusu yabancılardır" diyen bu politikacıların PKK'yi ve Kürtler'i düşman olarak görmeleri, dost olduklarının kanıtı sayılmakta.

Bu nedenle Türkiyeli işadamlarının ve kimi derneklerin, göçmen düşmanı politikacılarla aynı çizgiye gelmelerini ve Kürt kökenli politik göçmenlerin Türkiye'ye iade edilmelerini istemelerini tesadüf olarak görmüyorum.

Göçmen Dernekleri Federasyonu (GDF), artan şiddet eylemlerini değerlendirirken, kamuoyuna olayın bu yönünü de göstermekte. Bizce, saldırılar bahane edilerek Federal Almanya'da yaşayan Türkiyeliler arasında bağnaz Türk milliyetçiliğinin körüklenmesi, Türkiyeli toplumun, çoğunluk toplumdan soyutlanması ve göçmenler arasındaki Kürt–Türk düşmanlığının yerleştirilmesi; şiddet eylemlerinin bırakacağı izlerden daha derin yaralar açacaktır. Salt yurtdışı tehditleri ile, şiddet eylemlerinin önüne geçilebileceği kanısında değilim. Alınacak polisiye önlemlerin ve önleyici girişimlerin yanısıra, verilecek somut birleştirici politik sinyallere gerek olduğu düşüncesindeyim.

Türkiyeli işadamlarının ve kimi derneklerin, göçmen düşmanı politikacılarla aynı çizgiye gelmelerini ve Kürt kökenli politik göçmenlerin Türkiye'ye iade edilmelerini istemelerini tesadüf olarak görmüyorum.

Allem Kallem

Ender ÖZKAHRAMAN

Yeniden üretmenin zemini

Kapitalist emperyalizm giderek, bir toplumsal sistem olma özelliğini kaybederek insanlıkdışı ve hatta insanlık suçuna dönüşme sürecine giriyor. Öyle ki; kapitalizmin acımasız sömürüsü ve ceberrut baskısı bile son gelişmeler karşısında masum bir görünüm kazanmaya başlıyor. Yaratmış olduğu sonuçlar itibariyle, büyük bir hızla insan ve insanlığı imha etmeye yönelmiş durumda... İnsanlığın bir an önce bu beladan kurtulması zorunlu hale geliyor.

Diyalektik yasa, doğada hiçbir şeyin olduğu gibi kalmadığını, herşeyin bir gelişimi ve değişim seyri izlediğini tartışmasız bir şekilde ispatlamıştır. Tarihi materyalizm, bu değişim yasasının toplumsal sistemler için de geçerli olduğunu gösteriyor. Komünal toplum, köleci toplum, feodal toplum sistemlerinin insanlık tarafından yaşanıp aşılmış olması, diyalektiğin değişim yasasının somut verilerini oluşturuyor. Bütün bu toplumsal sistemlerin insanlık tarafından yaşanıp aşılmış olmasını toplumsal ilerlemenin doğal gelişim yasası sağlamıştır. Toplumun içinde yaşamış olduğu sistem tarihsel sürecini doldurup, sosyal, siyasal, ideolojik zemini kaybettikçe toplumsal ilerlemenin doğal süreci lokomotif görevini yerine getirerek toplumu bir ileri sürece taşıyarak eskiyi aşmış, yeniyi yaratmıştır. Ve bu diyalektik yasa her toplumsal sistem altında işlemeye devam etmiştir.

Kapitalizm, kendini "en son toplumsal sistem" olarak kalıcı kılmak amacıyla, toplumsal ilerlemenin doğal gilişim yasasını durdurmak, işlemesini tahrip etmek için elinden gelen herşeyi yaptı ve yapmaya da devam ediyor. Bu çaba doğrultusunda, kendisinden önceki sistemlerin ve kendisinden sonra gelecek olan sosyalist sistemin ideolojilerini çeşitli revizyonlardan geçirerek, kendini "ebedileştirmek" için kullandı ve kullanıyor. Burjuva egemenlik sistemine kadar hiçbir egemen sınıfta görülmemiş olan bu revizyonist soysuzluğuna denk her türden hile, baskı ve şiddeti de kullanarak toplumun doğal ilerleme yasasının işleyişini dumura uğrattı. Toplumun ileriye gidişini durdurmak için, insanlık tarafından, tarihin çöplüğüne atılmış olan her türden gericilik ve hurafeleri akıl almaz çabalarla, yeniden hortlatarak insanlığın gündemine soktu. Sosyalist sisteme ve dünya sosyalist hareketine karşı yaratmış olduğu bu ucube güçler, reel sosyalizm yıkılıp, dünya devrim süreci bir çöküş içine girince, kör bir terör ve acımasız şiddetle insanlığa yönelmeye başladılar. Avrupa'da, Amerika'da, Asya'da, Afrika'da ve hemen hemen dünyanın her yerinde miliyetçi, ırkçı ve fundamentalizm kaynaklı şiddet ve terör acımasız bir şekilde insana ve insanlığa yönelmiş durumda.

Dünyamızın kirletilerek yaşanmaz hale getirilmesi, sistemin birazcık insanlık kokan sosyal yönünün budanarak insanların aç ve açıkta bırakılması, sanat, kültür, bilim vb. gibi insani değer taşıyan herşeyin paraya endekslenip değersizleştirilmesi ve daha işlenen nice insanlık suçları kapitalist emperyalizmin insanın doğal gelişim sürecini tıkamasından kaynaklanan sonuçlardır. Ve yaşanan kör terör ve şiddetin dünyada ve insanlığın üzerinde yaratmış olduğu kaos bu sonuçların bir ürünüdür.

Böylesi bir dünyada ve bu dünyanın bir parçası olan Türkiye'de kapitalizmin diyalektik yasaları tıkanmaya zorlandığı, insanlığı ortaçağ karanlığında bile görülmemiş gerici zorbalıklarla yüzyüze getirdiği bir ortamda sosyalistlerin ilk ve temel görevi tıkanmış olan toplumsal ilerlemenin kanalını yeniden açmaktır. Bu amaçla, kapitalizmi aşmaya, sosyalist bir sistem kurmaya yönelik net ve anlaşılır bir politika, strateji ve taktikler manzumesi oluşturup topluma iletmek gerekiyor. Buna dayalı güçlü bir propaganda, ajitasyon ve yığınsal eylem perspektifi belirleme ve hayata geçirmeye şiddetle ihtiyaç vardır.

Bugün sosyalist olmaya, sosyalizmin propagandasını yapmayı, tıkanmış olan toplumsal ilerlemenin kanalını yeniden açmayı, kapitalizmi aşan sosyalizmi kurmayı hedef gösteren bir politika ve mücadeleye her zamankinden daha fazla ihtiyaç duyulmaktadır. İnsanlık buna her zamankinden daha fazla muhtaçtır. İnsanlığın doğal gelişim seyrinin üzerinde böylesine kara bulutların dolaştığı bir ortamda, "sosyalizm kirlendi" vb. gibi gerekçelerle sosyalizm söyleminden, ajitasyon ve propagandasından ve o temelde örgütlenmekten vazgeçip, sadece "özgürlük, demokrasi" vb. gibi söylem ve taleplerle yetinmek, kapitalizmin felç edip tıkadığı toplumsal gelişime ve insanlığı sürüklediği tehlikeye doğru teşhis koyamamak, dolayısıyla da bu olumsuzlukları aşma yöntem ve biçimlerini isabetli biçimde belirleyememek anlamına gelecektir. Demokrasi, özgürlük vb. gibi taleplerin tümünü içeren, ama sosyalist toplumsal sistemi amaç edinen bir mücadeleyi hızlandırmak gerekiyor. Çünkü sosyalizmi yeniden üretmenin zeminleri güçleniyor ve sosyalizm insanlık için bir ihtiyaçtan öte hayati bir önem taşıyor. Elbette sosyalizm sözcüğünü bir papağan gibi tekrarlayarak ve herşeyi toplumsal devrimden sonraya erteleyerek değil. Sosyalizmi bugünden örmeye başlayarak ve yaşayarak mücadeleyi sürdürmek gerekiyor.

Teslim TÖRE

AĞIR AKSAK ÖYKÜLER

Hazım Ruhi

Sylvester Stallone Süryanidir

Zer zane, zor zane
Dev–e tufinga mor zane
Kanada Atasözü

Tarkan'ın şarkısı da nereden gelip takıldı dilime bilmem ki! "Başkası olma kendin ol, böyle çok daha hıyarsın. Oynama şıkıdık şıkıdık. Oynama fıkıdık fıkıdık." Mırıldana mırıldana gidiyorum. Aklımdan Kahtalı Mıçe, Engin Ardıç, Fatih Ürek, Papa 2. Jan Pol, Muazzez Türing, Arzu Okay, Esat Kıratlıoğlu, Henry Kissinger, Paul Henze ve Kurt Cobain geçiyor. Bunca adamın arasında niçin kalkıp da sadece Kurt Cobain intihar etti yahu? Ne lan bu Nirvana?

Ya şairler! Mayakovski, Yesenin, Nilgün Marmara! "Her ölüm erken ölümdür" diyen yine bir şair değil mi, ne işiniz vardı sizin hemen öbür dünyada?

Etraf gittikçe sarılaşıp beynim sulanmaya başlamıştı ki Hüdai Beyamca'yı gördüm. Tonton ihtiyar! Toplamış çevresine üç beş kör topal kedi–köpeği, onlarla konuşa konuşa kemik ikram ediyordu. Çok duygulandım. Yeni Yüzyıl gazetesi bu konuda tam sayfa yayın yapmasına rağmen, milletin zihniyetinde en ufak bir değişme olmaması çok üzücü, kimsenin hayvan sevgisiyle uzaktan yakından ilgisi yok. (Nusret Demiral hariç tabii. Duyduğuma göre ölen köpeği Goldie için bir anıt mezar projesi yarışması düzenleyecekmiş.)

Sevgili Hüdai Amca'nın yanına yaklaşıp melodik bir sesle bağırdım:

– Sabah–ı şerifleriniz hayırlı olsun!

– Senin de evladım. Fekat sen kimsin?

– Efendim ben kapı komşunuzum. Hayranlarınızdan biriyim. Bakıyorum da hayvanlarla aranız iyi.

– Öyleyimdir. Bir çeşit hayvan uzmanıyımdır ben. Mesela, bak, bu bir çoban köpeği. Kırsal kesimde doğup büyüdüğü, oranın kültürünü aldığı için biraz kaba sabadır. Kıro yani! Şiveleri de bozuktur bunların. "Hav, hav!" diye bağırırlar. Bir de şuna bak. Kaniş bu abisi! Şehirli köpek. Kibardır. Havlamaz. Hevler. Hev, hev! Heh hee!.

– Bravo kitabını yazmışsınız valla!

– Bak şu gördüklerin Ankara kedisi. Soylu hayvan, batılı, başkentli. Şu ise Van kedisi. Yani bir çeşit dağ kedisi. Nedendir bilmem bir az asi. En çok bunu sopalıyorum, ama en çok da bu kafa tutuyor yahu!

– Belki nazar değmiştir efendim. İsterseniz biraz kurşun sıkın, pardon kurşun dökün, bakarsınız o da düzelir.

– Olur mu evladım. Zoolojide zorlama yoktur. Allah–u Teâla onu da öyle yaratmış.

– Neyse Hüdai Beyamca, ben asıl şeyi soracaktım, siyasi faaliyetlerinizi...

– Aaa, sen nereden biliyorsun ayol!

– Hiç bilmez olur muyum. Sizi ve partinizi bütün dikkatimle izliyorum. Son dönemlerde oldukça popülersiniz. Size iktidarın gizli ortağı diyorlar.

– Eee olacak o kadar. Boru değil bu. Görüş öne sürüyoruz. Parti bu, sağlam görüşler üzerine oturmuştur.

– Ne gibi?– Dinle bak: Kürtçe diye bir dil yoktur. Kürtler asırlardır el kol işaretleriyle anlaşmışlardır. Açın tarihi bakın. Kürtlerde en gelişkin sanat pandomimdir.

– Başka?

– Abdullah Öcalan hem eli kanlı katil bir köpektir hem de Ermenidir.

– Daha?

– Sylvester Stallone hem kelebek gibi uçar, hem de Süryanidir.

– Daha daha?

– George Washington portakaldr.

– Anlıyorum.

Daha bitmedi. Devam ediyorum. Ben ne kadar Kürtsem, onlar da o kadar Türktür. Onlar ne kadar Türkse, ben de o kadar Kürdüm. Kürtler bizim kardeşimizdir.

– İyi de, ikiz misiniz peki! Ağabey kim!

– Sen bayağı tuhaf bi adamsın yahu!

– Kızma amcacığım, espri yaptım işte. Peki şeye ne diyorsunuz. Hani geçen kongrenizde genel başkanınız Nazım'dan şiir okudu ya, Hıncal Uçuk bey de Aslan Amca'yı "Nazım'ın şiirlerini en iyi okuyan adam" ilan etti. Ne düşünüyorsunuz bu konuda? Kitleselleşme filan?..

– Hıncal Bey, bildiğim kadarıyla Necdet Menzilci, TEM karayolcu, futbolcu, sevgici ve yeni yetme mankenci bir adamdır. Onun düşüncesi kendine. Aa bana sorarsan cevaplayayım. Doğrudur. Bizim başkan yeteneklidir. "Misafir ol gel bana, börekler açayım sana" şarkısını da en güzel o söylüyo, kulaklarımla duydum. Öyle içli okuyor ki tir tir titreyip kendine dönüyorsun.

– Vay be! Bravo valla! Bi şey daha soracağım. Güneydoğu'da başarı grafiğiniz gittikçe artıyor. 1980'den önce hatırlıyorum da, Türkeş seçim konuşması yapmak için Diyarbakır'a girememişti bile.

– O günler de geride kaldı artık. Maymunun gözü açıldı. Kürt kardeşlerimizde de Türklük bilinci gelişti. Şimdi sıra Japonlar'da ve Zulu kabilesinde.

– Anladım. Aklıma takılan birşey daha var Hüdai Amca. Güneydoğu'daki korucularla polislerle içli dışlı olduğunuz söyleniyor. Hatta geçen yıl Siirt MÇP İl Başkanlığa'na telefon açıldığında Emniyet Müdürlüğü çıkmıştı. Buna ne diyorsunuz?

– Hatlar karışmış olamaz mı lan beyefendi kardeşim! Ben de geçen ay İzmir'deki dayıoğlunu aradım, pat diye Yıldo çıktı telefona.

– Aaa tesadüfe bak. Eeee!

– Hazır düşürmüşken çok sevdiğim "çırpınırdı Karadeniz"in klibini istedim. "Ondan yok, sana başka bişi koyiim mi kafadan!" dedi. Bi sinirlendim. "ulan Yıldo..." dedim, "Elbet seni bir gün kıstırırım bir yerde. O zaman ya kan kustururum, ya da tam sustururum."

– Ağır konuşmuşsun be Hüdai Amca!

– Haketti ama. Bizde böyle. Milliyetçiyiz, şakaya gelmeyiz.

Hüdai Amca'yla sohbet güzel gidiyordu. Biraz daha laklak ettik. Beni bir çok konuda aydınlattı. Sonra da çıkarıp "dokuz ışık" adlı bir kitap hediye etti. Ben de ona "ampuller ve floresanlar" adlı broşürümü takdim ettim. Çok kızdı. Kaçmaya başladım. Arkamdan "Şaka yapan ölür. Saçların kemerinmi süsleyecek" diye bağırarak dört el ateş etti.

On gündür sokağa çıkamıyorum.

Ve geceleri hep aynı rüyayı görüyorum. Bir otobüs terminalindeyim. Biletimi kesmişler. İki katlı bir otobüse biniyorum. Önce Kahramanmaraş'a, sonra Sivas'a oradan da Çorum'a gidiyoruz. Sonra etraf sararıyor. Bir de bakıyorum ki gökyüzündeyim. İki tarafımda kanatlar, başımda beyaz bir hale kan ter içinde uyanıyorum.

SÖZ SENDE

Söz bizim kürsümüzdür

Söz'ün yayın yaşamına adım atmasıyla birlikte, sosyalist hareketin daha bir soluk aldığını hemen farkettik. Solun böylesi bir kürsüye gereksinimi yeni keşfedilmiş bir durum da değildir. Ne ki, bir yayın da, politik toparlanmaya koşut olarak gelişme fırsatı bulabiliyor.

Söz'ün sosyalist kültür yaratımında bir geleneğe dönüşmesi, birikimi geleceğe taşıma kanallarının açılmasıyla olanaklıdır. Üstünde çimlenip boy atacağı zeminlerin ayırdında olmayan ne bir hareket, ne de yayın, yarınları kucaklama bahtını ele geçiremez.

Sosyalist kuruculuk, ince bir mimari gerektiriyor. Sosyalist erdemin, insanın damak tadına ulaştığı nokta, artık geri dönülmez bir yerdir. Emanet bir bavul gibi, insanın sosyalist inancı arada bir geri vermesi, işte bu ulu kültürün, sosyal yaşamın dokularına bir türlü taşınamamış olmasıyla açıklanabilir.

Politik hareketin klasik ölçülerden taşıp, yepyeni açılımları zorladığı bir sürece, bir yayının geleneksel motiflere sarılarak eşlik etmesi olası değildir. Bir paslı çivi gibi, geçmişe saplanıp kalanlardan, geleceğe yönelik projeler üretmesini beklemek boş bir hayal olur.

Dine inananlar, öte dünyada kendilerine sunulacak cennete takılıp kalmışlardır. Sosyalizm bir masal değilse, –ki değildir– o zaman, gelecek kuşakların, ya da yüzyılların güzide bir düzeni de olamaz. Sosyalizm hemen şimdi yaşanmaya başlanacak, yaşandıkça üretilecek, üretildikçe de sistemsel normları yükselecek bir sosyal düzendir. Sosyalizmi bu espri içinde nakşetmek, her an devrimci olmanın hakkını vermekle eşanlamlıdır.

Sosyalizmin, engin insani normlarını yaşama hemen taşımaya başlamaktan sözediyoruz. Örgütlenme dokusunun, bu kurguyla oluşturulması sorunu, belli ki daha çok tartışma kaldıracaktır. Bu tartışmayı atlamak, ya da savuşturmak, eski şablonculuğun kısır döngüsüne sokar bizleri. Sosyalistler anaforlara karşı, beyhude kulaç çalan zavallı yüzücüler olmamalıdırlar.

Bugün hala "sosyalizmin teorik sorunlarıyla biz ilgileniriz; siz bize haber toplayın yeter!" yaklaşımında olanlar, artık kuru iman tahtasına dönmeden, bizlere bayramı haram kılınmış orucu tutturma gafletine bir kez daha düşmeden, ya kendilerine gelsinler ya da yoldan çekilsinler!

Eski kalıp, biçim ve yöntemlerle, bugün sosyalizmi, yeniden ne yaratabilir, ne de tarif edebiliriz. Toplumsal ilişkileri insancıl ölçütlerle donatmak, eşitlik, özgürlük, dürüstlük, dayanışma gibi, sosyalist ahlakın en sıradan normları demek olan bu güzellikleri benliğimize yerleştirmek durumundayız. Yaşamda, alternatif yanımızı insanlar farketmeden, sosyalizmi çekim merkezi yapmak olası değil. Sosyalizm yoksulların kaderi derekesine indirilmemelidir.

Kapitalizmi yıkmadan sosyalizm üretilebilir mi sorusu, sosyalist kültür ve hümanizmayı, yaşama aktarma sürecine ket vuran bir yaklaşımı getiriyor. Onu bugünden yaşamın dokularına akıtmayıp, gelecek asırların mali hülyasına çevirenler, sosyalizmin bugünkü toplum içinde mayalanma pratiğini inkar etmiş oluyorlar. Oysa sosyalizmin kültürel, ahlaki ve sosyal güzelliklerini, insanın yaşamı içinde tatmasını sağlamak gerek. Yoksa, parlak bir sosyalist gelecek ideali, sosyalizmi bugünden yaşayamama miskinliğimizi örtbas etmeye yarayacak bir perde midir!?

Yeni sosyalist kurgunun, örgütlenme sorunsalına dayandırılarak, yeniden tasvir edilmesine dönük birkaç yazıyı, Söz'e gönderdik. Hangi kuşku, ya da kaygı yüzünden yayımlanmadığı henüz anlaşılmış değil. Dahası, yine birileri, "şöyle bir yazı yazsaydın...!" yaklaşımıyla, öğrencisine ev ödevi verme garabetine düşüyor ne yazık.

Hayır efendim! Lütfen, artık hiç kimse, yeni fidanları gölgesinin altında kurutmaya yeltenmesin. Geçmişte hata yaptık. Hata yapmaya da devam ediyoruz. Oysa, iki yanlıştan bir doğru çıkmayacağı bellidir.

Sosyalizmi aparatın zebani bürokratlar ürettiği noktadan değil, sosyalizmi zeminde üretmeye koyulacağımız yerden tartışmaya başlamalıyız.

Söz bizim kürsümüzdür!

M.Mahir Abdik

BSP globalizme evet mi diyor?

Aydınlık dergisinin 22 Nisan 1995 tarihli 409 no'lu sayısının 12'nci sayfasında BSP: "Globalizme evet" başlıklı bir yazı yayımlandı.

Bu yazıda, 15 Nisan 1995 günü Batıkent Kültür Derneği'nce düzenlenen "Avrupa Gümrük Birliği Sürecinde Türkiye" panelinde, BSP temsilcisi olarak benim "Biz açıkça söylüyoruz; Globalizme evet" diye sözlerimi tamamladığım yazılmaktadır. Buradan hareketle de partimin "emperyalizmi savunduğu" iddiasına yer verilmektedir.

Öncelikle belirtmeliyim ki, sözkonusu açık oturumda ben yaklaşık 15 dakika konuştum. Bu süre içinde ağzımdan "Globalizme evet" şeklinde tek bir cümle çıkmadı Konuşmamı bitirirken ise, Karl Marks'ın 1848 yılında Brüksel'de yaptığı ve serbest ticareti esas alan bir konuşmanın son bölümünü okudum. Sanıyorum Aydınlık beni değil, sözcükleri değiştirerek de olsa Marks'ı eleştiriyor.

Diğer taraftan benim, Gümrük Birliği konusunda Aydınlık'ın ve yazarlarının millici, "milli burjuvazici", ulusal devletçi ve RP tarafından kullanılan argümanlara dayanarak oluşturduğu "Gümrük Birliği'ne Hayır" sloganı çerçevesinde düşünmediğim doğrudur. Ben "evet mi, hayır mı?" türünden bir sorunun aldatıcı bir nitelik taşıdığını düşünüyorum. Böyle bir soru, sanki Türkiye bugün bağımsızmış ve dünya kapitalizmine entegre değilmiş gibi bir varsayıma dayanır. Oysa Türkiye kapitalizminin dünya kapitalizmi ile bütünleşmesi somut ve tarihsel bir vakıadır. Azgelişmiş bir kapitalizmin bu tür bir entegrasyondan doğal olarak zararlı çıktığını; ama buna rağmen Türkiye kapitalistlerinin bu entegrasyonu tercih ettiklerini, çünkü bunun onlar için kaçınılmaz bir zorunluluk olduğunu düşünüyorum. Sosyalistler anti–kapitalist mücadeleye yeni koşullarda devam etmelidirler. Çünkü bugünkü kapitalist küreselleşme sürecine ancak kapitalizme karşı çıkılarak seçenek oluşturulabilir. Gümrük Birliği'ni yepyeni bir şey ve halk için bir kurtuluş gibi sunanların teşhir edilmesi yanında, Avrupa işçi sınıfıyla birlikte, kapitalizme karşı savaşımın yol, yöntem ve kurumlarının oluşturulmasının önümüzde bir görev olduğunu düşünüyorum. Bu düşüncelerimi de sözkonusu açık oturumda dile getirdim.

Sözkonusu yazı doğru haber vermek için değil, konuşmacıların açık oturumda demediklerini dedirtmek, cımbızlama, montaj ve çarpıtma suretiyle uydurulan ibarelere dayanarak, onları karalamak için yazılmıştır. Son zamanlarda Aydınlık dergisinin kendisine bir mücadele yöntemi olarak seçtiği bu "tahrifatçı" tutumu kınıyorum.

Muharrem Kılıç

Vasıfsız işçi–vasıflı ressam

Filiz ÖZDEM

Portre — Şükran Kırdök

1950'de Gaziantep'te doğdu. Yoksul, ama sevgi dolu bir aile ortamında geçen çocukluğunda "büyüyünce ya yazar ya da ressam olacağı"nı düşledi. Annesinin ölümü üzerine, lise 1'de öğrenimine ara verdi ve işçi olarak Almanya'ya gitti. 5 yıl süren Almanya günlerinin ardından İstanbul'a yerleşti. Resim yapmaktan başka hiçbir şeyi düşünmediği ve yaşamın zorluklarını olanca ağırlığıyla hissettiği günlerde, Halk Eğitim resim kurslarına başladı. Ardından Kasım Koçak Atelyesi'ne devam etti. O günden beri "gecekondulu bir kadın"ın dünyasını tuvale taşıyor.

Birkaç yıl önce Kasım Koçak Atelyesi'nde, entelektüel pırıltılar içeren, Şükran imzalı bazı resimler görmüştüm. Gerçekliği düşgücüyle bozarak, insanın iç dünyasına kaygı, öfke ve kuşkuyla yaklaşan, bilinçaltını kazıyarak bilince yönelen şaşırtıcı resimlerdi bunlar. Asıl şaşırtıcı olansa, yaşam serüvenini fason atelyelerinden yaşlı insanlara bakmak gibi vasıfsız işlerde ve kayıtdışı ekonomide geçiren, eğitimsiz, tek başına yaşayan "gecekondulu bir kadın"ın insan olmak üstüne felsefi ve psikolojik refleksiyonlarıydı. Şu günlerde Maltepe Sanat Galerisi'nde izlenebilecek (19 Nisan–15 Mayıs) karma resim sergisinin ressamlarından biri Şükran Kırdök (1950 Gaziantep). Kırdök'ün resimlerinde tersyüz edilmiş bir dünya, yalnızca içgözümüzün biriktirdiği, belleğimizin istiflediği tüm yaşam deneyimi hiç ayıklanmaksızın, hüznün ve sevincin renkleriyle özgürce dışavurulmuş. Düşle gerçek, yaşam sevincinin ve korkusunun sıcak içiçe geçmişliği, aklın değil, yüreğin renkleriyle karşımızda şaşırtarak, çocuksu yaramazlığıyla duruyor.

Yaşam düşleri bozar

Kırdök'ün çocukluğu sevgi dolu, yoksul bir aile ortamında geçmiş. Alkolik ve bir işte tutunamayan bir baba, evinin yükünü taşıyan bir anne, kardeşler... Şükran'ın yoksulluk günlerinde sınıf atlamak, tüketim toplumunun sıradan neferlerinden biri olmak gibi düşünceleri yok. Onun bir tek düşü var: "Büyüyünce ya yazar ya da ressam olacağım." Ona bu dünyayı sağlayan dostları var elbet: Kitaplar, F. Baykurt, O. Kemal, Y. Kemal, A. Nesin, Çehov, Gorki vd.'nın kitapları... Ama yaşam düşleri kolay bozar. Annesi ölür Şükran'ın. Lise 1'den okulu terkeder ve Almanya'ya işçi olarak gider. "Okul yarım kalınca sanki hayatım da yarım kaldı" diyor. Beş yıl süren Almanya günlerini, ardında bir de başarısızlıkla sonuçlanan evlilik bırakarak, İstanbul'a yerleşmekle noktalar.

"Senin bir ağaç gibi, bir kedi gibi, bir kanarya gibi, bir koltuk gibi, bir kağıt gibi, bir perde gibi, bir giysi gibi, bir kalem gibi, bir şapka gibi, kuruyuverdiğin, uyuzlaşıverdiğin, ötmeyiverdiğin, yırtılıverdiğin, yıkılıverdiğin, eskiyiverdiğin, aşınıverdiğin, bitiverdiğin, uçuverdiğin demektir bu. Ancak bir ağaç kuruyuverir, bir ev yıkılıverir, bir makina duruverir, bir papuç aşınıverir, ansızın bu anlaşılıverir ve hiç önemli değildir bu. Öncesiz ve sonrasız, bağlantısız ve belgesiz tükenivermek, bir ağacın, bir evin, bir papucun hakkıdır. Bir insanın, bir insanın, ama bir Rosa'nın niçin eskidiğini bilmem gerek, yeni Rosa'yı bunun üstüne kurmam gerek. "(Sevgi Soysal–Tante Rosa)

Bu soruları yalnızca kitapların kahramanları sormuyor elbet... Şükran da soruyor: "Ama kendimi arayayım derken kendimi kaybettim" diyor. Giyecek ikinci bir tişörtü olmadığı o günlere, hayatı tek başına göğüslediği, çok kötü koşullarda ve yerlerde yaşadığı, aç kalma, sokakta kalma, hastalanma korkusuyla, en çok da "yaşarken ölmek korkusuyla" başbaşa olduğu dönemlerde resim yapmaktan başka hiçbir şeyi düşünmüyor. Böylece onun Halk Eğitimi resim kurslarında başlayan öyküsü Kasım Koçak Atelyesi'nde yerini buluyor. Kasım Koçak onun yüreğindeki rengi keşfediyor. Ş. Kırdök memleketteki arazisini satarak, bir daire alarak, kiraya verip gecekondudan gecekonduya ve kendine yolculuğa başlıyor.

Resim yapmasaydım..

"Resimle birlikte içimdeki yabancılaşma çözülmeye başladı. Önceleri insanlarla konuşmazdım bile. Kimsenin istediği gibi olamadığımdan ve boyun eğmediğimden sayısız iş değiştirdim" diyor. Sonra hocasının "içinizi dinleyin, en doğruyu o söyler" sözleriyle insanın içinin ne denli yavaş konuştuğunu keşfediyor. Hele kendine küskünse hiç konuşmadığını... "Resim yaptım" diyor, "içimle barıştım ve kendime eziyet etmekten kurtuldum. Resim yapmasaydım Akıl Hastanesi'nde olurdum... bu kesin. Hayata çok geç kaldım, ama dünyayı değiştirmeye çalışırken insanın kendisi "kazık gibi" kalırsa hiçbir şeyin değiştirilebileceğine inanmıyorum. Kendimi çözdüm, kendimi anlamaya başladım, babamı da anladım ve sevdim, insanları anlamaya başladım. Bu süreçte Doğan Cüceloğlu'nun kitaplarıyla insanın kendini tanımasının, temelin bu olduğunu öğrendim. Bunları öğrenirken resimler çıktı ortaya. Anılarım, öfkelerim, korkularım. İçim dışıma çıktı. Dünyayı dümdüz görmekten hoşlanmıyorum, ama dünyanın ne girintili çıkıntılı olduğunu da adım adım öğrendim."

Dikkat Burada öpüşmek yasaktır!

Öpüşmek sevgidir, güzelliktir. Hangi yaşta olursa olsun...

Yer: Moda sahil şeridi. Havanın güzelliğinden faydalanmak isteyen kızlı erkekli birkaç çift elele yürüyorlar. Çok geçmeden yanlarına elinde bir metrelik bir kalasla 30'lu yaşlarda bir adam yaklaşıyor. Bir yandan da bağırıyor. "Ulan siz ne biçim insansınız be! Annenizin babanızın bunlardan haberi yok tabii. Ne yapıyorlar evde? Siz ne biçim Türksünüz, nasıl müslümansınız be!

Yer: Vezneciler Kız Yurdu. Kapıların kapanış saatine yakın kız öğrenciler erkek arkadaşlarıyla kapı önünde vedalaşıp yurda girmeye hazırlanıyorlar. Ama o da ne! Gök gürültüsüne benzeyen bir ses "Hey hey de hey" naralarıyla yurda yaklaşıyor. Bir de bakıyorsunuz ki, bir sakalı yerde bir sakalı gökte kafası sarıklı bir bey yaklaşıyor kapıya ve içerdeki bekçiye bağırmaya başlıyor. "Sen burada neler olduğunun farkında mısın? Siz ne satıyorsunuz burada? Burası nerenin kerhanesi?" Bekçi dışarı çıkıyor ve "sen kimsin kardeşim?" diye soruyor. Beyefendi ise "Ben devlet memuruyum, sizi şikayet edeceğim, yarın bütün gazetecileri bu kapıya getiririm" diyor. Herkesin şaşkın bakışları arasında elini kolunu sallaya sallaya ve tövbeler ederek uzaklaşıyor.

İşte size Türkiye'den iki küçük manzara. Bu ülkede bazı insanlar sabah yataklarından kalktıklarında, öncelikle büyük bir özenle kafalarını sarmaya başlıyorlar. Neyle mi? Kalın dev zincirlerle. Biliyorsunuz çok yakın zaman önce de liseli kızların namusunu bizzat devlet kendi kontrol etmeye kalkmıştı. Hemen kurduk televizyonlara siyaset meydanlarını. Ama çözüm kafalardaki siyaset meydanlarında. Değişim kafada olmalı, görüntülerde değil. Kafalarında zincirler, kafalarında darağaçları olan insanlarla uzlaşma beklemek bu satırların yazarına biraz saflık olarak görünüyor. Kız–erkek arkadaşlığının yasak olduğu, bireysel özgürlüklere düşman öfkeli kitlelerin bulunduğu yerlerde neyi doğru düzgün tartışabileceklerini sanıyor insanlar? Yukarıdaki iki örnekteki beyinler neyin savunucusudur? Kafalarındaki ahlak anlayışının mı? İki olayda da son günlerin moda terimi ile tacize uğrayanlar, lise çağlarını geride bırakmış, veliye ihtiyaç duymayan, birçoğu üniversite öğrencisi koskocaman insanlardır. Tacizciler ise, kendilerini toplum düzenini koruyucu havariler olarak görmektedirler ve ahlakı kurtarmaya çalışmaktadırlar. Oysa ki ahlak göreceli bir kavramdır. Herkese göre uluslararası ortak bir ahlak anlayışı olmadığı gibi, ahlak cinselliği bastırma operasyonu olarak da görülmemelidir. Montaigne "hiç sıkılmadan öldürmek, çalmak, aldatmak diyebiliyoruz da cinselliğe geldi mi sesimiz kısılıveriyor" der, denemelerinde.

Örnekleri çoğaltmak mümkün. Ama bir tanesi var ki, ne kulaklara ne de gözlere inanılmayacak derecede vahim. İstanbul'un gözde ve seçkin alış–veriş ve eğlence merkezlerinden birindeki uygulama herkesi şaşırtacak cinsten. Fenerbahçe'deki "Pyramid". İçinde ünlü McDonalds da olan, gençlerin uğrak yerlerinden biri. Buranın yönetimi son zamanlarda müthiş(!) bir uygulama başlatmış. Özel giysili koruma görevlileri genç çiftlere yaklaşıyor ve kibarca "lütfen öpüşmeyiniz, burada öpüşmek yasak" şeklinde uyarıda bulunuyor. Sakın buranın öyle ateşli öpüşen gençlerle dolu olduğunu sanmayın. Uyarılan çiftler birbirlerini yalnız ve yalnız yanaktan öpüyorlar! Koruma görevlisine, öpüşmenin hangi çeşidine kızıldığını sorduğumuzda (böyle önemli bir konuda olaya çeşitli ölçütler getirmiş olabilirler), "Her çeşidine" yanıtını alıyoruz. Eğer böyle bir uygulamaya girişiliyorsa, büyük puntolarla duvarlarına yazmalıdır:

"Burada öpüşmek yasaktır".

Yukarıdaki fotoğraf Reuters muhabiri tarafından geçen hafta Ruanda'da çekildi. Katledilen iki çocuk bir çukura atılmak için götürülüyor. Bu fotoğraf beyaz adamın kurduğu düzenin özetidir.

Ruanda, Kızılmaske ve beyaz adamın düzeni

İlk gençlik yıllarımızda ya da çocukluğumuzda resimli roman okumayanımız hemen hiç yok gibidir. Dünyanın birçok ülkesinde yayınlanan bu resimli romanlardan birinin kahramanı da Kızılmaske'dir. Kızılmaske, hayali bir Afrika ülkesi olan Bengali'de yaşayan, olağanüstü güçleri olan ve kızıl bir maske takan Avrupa kökenli bir beyazdır. Görevi orman halkları arasında barışı sağlamaktır.

Diğer adı Fantom (hayalet) olan Kızılmaske yerli halkları bir düzen içinde tutar. Kendisine bağlı, yine beyazlardan oluşan bir askeri birliği vardır. Daha çok polisiye bir iş yapan ve üniformalı olan bu askeri birliğin yöneticileri de Kızılmaske'nin yüzünü göremez. Kızılmaske zaman zaman "medeni" bir kıyafetle ve tabii ki siyah gözlüklerini takarak yine bilinmeyen bir Avrupa ülkesine de gider.

Kızılmaske bu işi yüzyıllarca sürdürdüğü için yerliler ona 'Ölümsüz Ruh' da derler. Ama okuyucular bu görevin babadan oğula geçtiğini bilir. Zaten maske de kimse bu değişimi farketmesin diye takılır. Bu romanda Kızılmaske'nin en yakın dostları Pigmeler'dir. En büyük düşmanları ise, dağlı ve çoban Watusiler. Fantom'un koruduğu insanlar da ova halkları, yani düzlüklerin çiftçileri ve balıkçılardır.

Hayali ülke Bengali, vahşi bir katliamın yaşandığı Ruanda'ya çok benziyor. Çünkü Pigmeler ve Watusiler (Tutsiler) bu ülkenin iki halkı. Ovadakiler de Hutular olsa gerek.

Beyaz adam Kızılmaske aracılığıyla adeta Hutular'a olan borcunu ödemeye çalışır.

Anlaşılan son bir yıldır beyaz adamın kurduğu "barış ve düzen" bozuldu. Zaten bu çizgi roman ince bir şekilde, siyah Afrika'da ancak beyaz adamın kurduğu düzen ve ilişkiler korunduğu sürece barışın sağlanabileceğini işler. Bengali bir sömürge değildir. Belli ki, Avrupalılar oradan çekilmiştir. Ancak geride Kızılmaske ve onun yarıaskeri birliği bırakılmıştır.

Beyaz adam olmadan "barış, düzen ve uygarlık" olmaz! Ana tema budur.

Katliam düzeninin kökleri

Siyah Afrika'nın unutulmuş ülkelerinden Ruanda'da tam bir yıldır acımasız bir içsavaş sürüyor. Buna aslında "savaş" demek çok zor. Çünkü yaşanan belki de tarihin tanık olduğu en büyük insanlık dramı.. İnsan aklının alamayacağı bir katliam..

Geçen yıl tam bir milyon insan -ki çoğunluğunu çocuklar ve kadınlar oluşturuyordu- katledildi. Yarattıkları canavarı sessizce izleyen Kuzey'in eski sömürgeci ülkeleri bu katliamı da kısa sürede unuttular.

Ancak katliamın sonu gelmiyordu. Hafta sonunda Ruanda'nın güneyindeki Kibeho Kampı'nda Hutu Kabilesi mensubu 8 bin kişi, evet yanlış okumadınız sekiz bin kişi, vahşice öldürüldü.

Bir yıldır Ruanda'da terör ve açlık kol geziyor. Nehirlerden cesetler akıyor. Tanganika gölü, atılan cesetler nedeniyle bir ölüler gölüne dönüştü ve büyük bir çevre felaketine yolaçtı. Geçen yıl sadece başkent Kigali çevresinde bir günde 40 bin kişi öldürüldü. Bütün bu olup bitenlere neredeyse kimse aldırmadı. Aslında kimse ne olup bittiğini pek de anlayamadı. Katliamın nedenlerini kavrayamadı.

(Tarihçi Mehmet Ali Kılıçbay geçen yıl haftalık Pazar Postası gazetesinde yazdığı bir yazıda, sorunun boyutlarını, tarihi köklerini, nedenlerini ve olası sonuçlarını anlattı. Basında çıkan gerçek anlamıyla "aydınlatıcı" tek yazı neredeyse Kılıçbay'a aitti.)

Ruanda'da olanları anlamak için bu ülkenin geçmişine kısa bir yolculuk yapmak gerekiyor. O zaman Kızılmaske'yi ve onun temsil ettiği düzeni de daha iyi anlayabiliriz.

Doğu Afrika'nın göller bölgesi adı verilen yöresi, çoban, çiftçi ve avcı halkları arasında paylaşılmıştır. Bölgenin tarihi bu halklar arasındaki egemenlik mücadeleleri ve savaşlarla doludur. Çoban halklar savaşçı ve aristokratik bir örgütlenmeye sahiptir. Kendilerini bölgenin diğer halklarından üstün görürler. Uzun yıllar tarımla uğraşan halkları egemenlikleri altında tutmuşlardır. Çiftçiler de, nüfus artışı karşısında, tarım alanlarını genişletmek üzere avcı halkların topraklarına el koymaktadır. Kısacası tam bir "orman kanunu" hüküm sürmektedir bu topraklarda.

Çoban halklardan biri olan Tutsiler Ruanda ve Brundi'ye 15. yüzyıldan itibaren girmeye başladılar ve savaşçı bir halk oldukları için yerli çiftçileri, yani Hutular'ı egemenlikleri altına aldılar. Tutsiler, Hutular'ın hem mallarına, hem de kendilerine el koyarak onları adeta köleleştirdiler. Silah ve savaş tekellerini ellerinde tuttukları için bu tabiyet ilişkisi yakın tarihlere kadar sürdü.

Ruanda nüfusunun yüzde 88'i, Brundi nüfusunun da yüzde 83'ünü oluşturan Hutular'ın ekonomik hayatı küçük ölçekli tarıma dayanmaktadır. Hutu köyleri, köy şefleri tarafından yönetilir. Bu şefler merkezi yönetimle ilişkileri sağlar ve şeflik babadan oğula geçer. Köy şeflerinin üzerinde Tutsi bir yönetici (kral) bulunur. Bu toplumsal sistemin tepesinde Tutsi kastı vardır. Tutsiler nüfusun çok küçük bölümünü oluşturmalarına karşın, egemenliklerini uzun yıllar korumuşlardır. İki etnik topluluk arasındaki mücadele aslında sınıfsal bir öze sahiptir.

Uygarlık-barbarlık ikilemi

Ruanda 19. yüzyılda Avrupalılar (ülke önce Almanlar'ın, sonra Belçikalılar'ın eline geçti) tarafından istila edilerek, bir koloni (sömürge) haline getirilmiştir. İki halkın çatışmalı hali sömürgeleştirilmelerini kolaylaştırmıştır.

Tutsiler hemen beyaz adamla işbirliğine yönelerek, eski statülerini bir ölçüde korumayı başarmıştır. Tutsiler, sömürgecilerin ordu ve bürokrasi ihtiyacını karşılamıştır.

Sömürgeciler, yerli halklar arasındaki ilkel ilişkileri ve düşmanlıkları kurumlaştırdılar. Hutular ve Tutsiler arasındaki düşmanlığı körükleyen ve egemenliklerini bu bölünme üzerine oturtan sömürgeciler bugünkü katlamın tohumlarını o günden ektiler.

(İşte M.Ali Kılıçbay'ın kavrayamadığı da budur. Çünkü Kılıçbay, bu ülkedeki terör ve katliam ortamının, sömürgeci rejimin kurduğu düzenden kaynaklanmadığını, tersine bu ülke halklarının uluslaşamamalarına ve tarihsel düşmanlıklara bağlıyor.)

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra sömürgeciliğin çözülmeye başlaması Ruanda'yı da etkiledi. 1961'de Hutu Partisi yürüttüğü mücadele ile Ruanda Krallığı'nı devirerek, Tutsiler'in egemenliğine son verdi. Bu iç savaş sırasında Tutsiler'in büyük bölümü katledildi, bir kısmı da komşu Brundi'ye kaçtı. Brundi Tutsiler'i destekledi. 1972'de patlayan iç savaş sırasında da binlerce insan vahşice katledildi.

Ruanda Afrika'nın nüfus yoğunluğu en yüksek ülkesidir. 26 bin kilometrekarelik bu küçük ülkede 8 milyon insan yaşıyor. Bu sayının katliamdan sonra 7 milyona düştüğü tahmin ediliyor.

Geçen yıl, gururlu ve aristokrat Tutsiler, Brundi'nin de desteğiyle ayaklandılar. Zaten yıllardır Uganda ve Brundi'deki kamplarda eğitim gören ve düzenli bir ordu oluşturan Tutsiler Hutular'ın egemen olduğu cumhuriyete son vererek, geçen yıl yönetimi yeniden ele geçirdiler. İç savaş sırasında bir milyon sivil katledildi. Katliam karşılıklı olarak yapıldı. Hem Hutu, hem de Tutsi kökenli 1 milyon insan (sivil) öldürüldü.

Geçen hafta ise, Hutular'ın barındığı bir kampı basan Tutsi askerleri 8 bin insanı daha öldürdüler.

Anlaşılan Kızılmaske'nin temsil ettiği beyaz adam, Afrika'ya uygarlık değil, barbarlık getirmişti. (m.y)

SÖZ
HAFTALIK HABER YORUM DERGİSİ

Sahibi : Olgu Ltd.Şti. **Genel Koordinatör :** Seyfi ÖNGİDER

Yayın Yönetmeni
Merdan YANARDAĞ

Teknik Koordinatör: Hakkı ZEL

Yazı İşleri
Dış Haberler Osman KÖKER
Ekonomi Sermet ÖZDOĞAN
Kültür Sanat Sezai SARIOĞLU
Makaleler Veysi SARISÖZEN

Haber Merkezi: Ahmed BERTUĞ, Ayla ÖNDER, Ali IŞINGÖR

İşletme Müdürü
Ali KÜÇÜK

Sorumlu Müdür:
Hüseyin AYIK

Reklam Müdürü
Emine SAPMAZ

Yayın Kurulu
Osman Köker
Seyfi Öngider
Sezai Sarıoğlu
Veysi Sarısözen
Merdan Yanardağ

Ankara Büro:
Mustafa ERDOĞAN
(Haber Müdürü)
Aylan UNCU
Hatice Can KÜRTÜNCÜ

Ankara
Tel:(0312) 418 41 98
Fax:(0312) 418 22 63

İzmir:
Rıza ZINGAL

İzmir
Tel: (0232) 464 21 30

Avrupa Temsilciliği
Engin ERKİNER
Kasseler Str. 1a
60486 Frankfurt
Tel: 49.69.7075714
Fax: 49.69.625645

Adres: Sıraselviler Cad. Billurcu Sk. No: 3/8 Taksim / İstanbul **Tel:** (0212) 244 30 67 - 249 99 29 **Fax:** (0212) 249 99 29 **Basıldığı Yer:** Serler Matbaacılık **Dağıtım:** BBD